

**ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN
BİREYLER İÇİN**

(37-78 AY)

**OKUL ÖNCESİ ÖZEL EĞİTİM
DERS KİTABI**

BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI

ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN BİREYLER İÇİN

(37-78 AY)

**OKUL ÖNCESİ ÖZEL EĞİTİM
DERS KİTABI**

Koordinatör

Prof. Dr. İbrahim Halil DİKEN

Yazarlar

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Meral Çilem ÖKCÜN AKÇAMUŞ

Emel ERGİN

Çocuk Gelişim Uzmanları

Prof. Dr. Arzu YÜKSELEN

Öğr. Gör. Dr. Semra ŞAHİN

BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI

Dil Uzmanı

Afife Nurten AYTAÇ

Görsel Tasarım Uzmanı

Sabri AKKERMAN

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif ERSOY

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi
özümnden çok sevmektir.

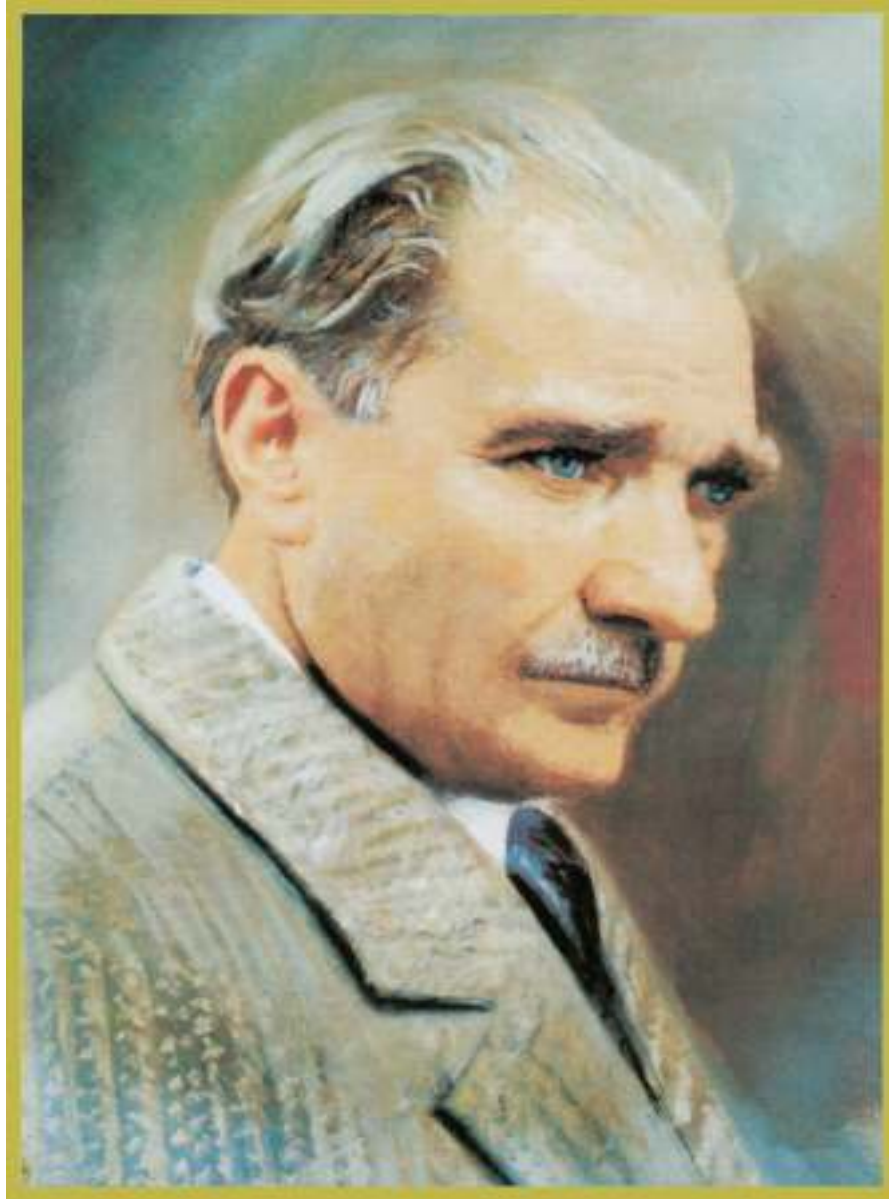
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

37-48 AY

Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme	8
Mantık ve Akıl Yürütme-Sembolik Temsil	10
Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik	12
Matematik-Sayı ilişkileri ve İşlemler	14
Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı	16
Matematik-Örüntüler ve Sınıflama	18
Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma	20
Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem.....	22
Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam	24
Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum	26
Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre	28
Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar	30
Yaratıcı Sanatlar-Müzik.....	32
Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans	34
Yaratıcı Sanatlar-Sanat	36
Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro	38

49-60 AY

Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme	40
Mantık ve Akıl Yürütme-Sembolik Temsil	42
Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik	44
Matematik-Sayı ilişkileri ve İşlemler	46
Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı	48
Matematik-Örüntüler ve Sınıflama	50
Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma	52

Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem.....	54
Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam	56
Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum	58
Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre	60
Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar	62
Yaratıcı Sanatlar-Müzik.....	64
Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans	66
Yaratıcı Sanatlar-Sanat	68
Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro	70

61-78 AY

Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik	72
Matematik-Sayı ilişkileri ve İşlemler	74
Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı	76
Matematik-Örüntüler ve Sınıflama	78
Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma	80
Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem.....	82
Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam	84
Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum	86
Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre	88
Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar	90
Yaratıcı Sanatlar-Müzik.....	92
Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans	94
Yaratıcı Sanatlar-Sanat	96
Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro	98

KAYNAKÇA.....	100
----------------------	------------

ÖRNEK ETKİNLİK KARTLARI

Bu bölümde, 37-78 Ay Okul Öncesi Bilişsel Gelişim Alanında farklı kazanımlara yönelik örnek etkinlik kartları yer almaktadır. Diğer kazanımlar için, bu örnek kartları kullanarak etkinliklerinizi ya da uygulamalarınızı geliştirebilirsiniz.

8 BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI

Alt Alan: Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme

GELİŞİM ALT ALANI: Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme (MAY)

Kazanım: MAY 1.1. Üç küple köprü yapar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- GUI 1.20. Altı küple kule yapar. (19-24 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa köprü yapması için üç küp veriniz. Çocuk dört denemenin üçünde üç küple köprü yaparsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- 6 adet küp

Uygulama

Çocuklara köprülerle ilgili kısa bir çizgi film izletiniz. Bu süreçte köprü sahnelerinde çocukların dikkatinin köprüde olmasını sağlayınız. Ardından "Çocuklar haydi biz de kendi köprümüzü yapalım." deyiniz. Bu amaçla önünüze üç tane küp alınız. "Bakın, ben şimdi köprü yapacağım. Beni izleyin. İlk küpü buraya, ikincisini biraz uzağına ve üçüncüsünü de bu ikisinin üzerine koyuyorum. İşte benim köprüm oldu." diyerek köprü'nün nasıl yapılacağını model olarak açıklayınız. Altta kalan iki küp arasındaki boşluğa dikkat çekmek için elinize bir araba alarak "Bakın, benim arabam buradan geçebiliyor." deyip arabayı ileri-geri sürerek bir oyun başlatınız. Ardından, "Şimdi siz de bir köprü yapın." yönergesini vererek çocuklara üçer adet küp veriniz ve köprüsünü yapan çocukların köprülerini överek pekiştiriniz. Köprülerini tamamlayamayan çocuklar olduğunda öncelikle sözel ipucu veriniz. Çocuklar sözel ipucu ile köprüyü yapmakta güçlük yaşarlarsa tekrar model olarak ve gerekirse fiziksel yardım sağlayarak çocukların köprülerini yapmalarına yardım ediniz. Köprüler yapıldıktan sonra çocukların bunlarla bir süre oyunlar oynamalarına izin veriniz. Çocuklar bağımsız olarak köprü yapana kadar farklı oturumlarda ve farklı günlerde bu çalışmayı tekrarlayınız. Çalışmalarda çocukların bağımsızlaşması için aşamalı olarak ipucunu geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Küplerle çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan, siz model olurken tüm çocukların dikkatinin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için köprülerle videonun süresinin 4-6 dakikalık bir süreyi aşmamasına dikkat ediniz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. İpucu vermeden önce gerçekten yardıma ihtiyacı olup olmadığından emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra ipucu veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız.
- Çocuk yanlış tepki verdiğinde ona ne yapması gerektiği konusunda geri bildirim vermeye ve cesaretlendirmeye dikkat ediniz. Köprü yaparken ne yapması gerektiği hakkında açıklama yaparken «Doğru yoldasın. Bir kez daha dene.» gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Çocuğun görme duyusuna göre kullanacağınız küplere karar verirken küplerin renklerin zemin ile zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli ve dokunsal özellikleri olan küpleri tercih ediniz. Küplerin, büyüklüklerinin çocuğun görme derecesine uygun olmasına dikkat ediniz. Küplerle köprü yaptıktan sonra çocuğun köprüyü dokunarak incelemesini sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Yönergelerinizde ve açıklamalarınızda kullandığınız dilin çocuğun dil gelişim düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfın ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, bakışlarla verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz. Gerektiğinde fiziksel yardım sağlayarak beceriyi gerçekleştirmesine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Çocuk görsel ipuçlarını çözümlenmekte iyiyse sınıftaki etkinlik alanına köprünün yapım aşamaları ile ilgili görseller/resimler yapıştırınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes köprü yapsın. .... (çocuğun adı) sen de köprü yap." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler (örneğin kutular, kâğıt bardaklar kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak üç küple köprü yapma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Farklı materyaller vererek köprü yapma becerisini çalışmayı tekrarlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste üç küple köprü yaparsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Mantık ve Akıl Yürütme-Sembolik Temsil (MAY)

Kazanım: MAY 2.2. İki vücut bölümü içeren insan resmi çizer.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- K 1.1. İlk üç parmakla kalemin uç kısmını kavrar. (37-78 Ay İnce Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan bir insan resmi çizmesini isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde iki vücut bölümü içeren insan resmi çizerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Oyuncak bebekler.
- Dergiler/gazeteler.
- Boya kalemleri
- A4 resim kâğıtları.
- Ayaklı beyaz yazı tahtası ve tahta kalemi.

Uygulama

Çocukların sayısına göre dramatik oyun merkezine farklı boylarda, farklı fiziksel özelliklerde oyuncak bebekler yerleştirip bunların fiziksel özelliklerine dikkat çekerek çocukların bunları incelemelerini sağlayınız. Ardından kitap merkezine yönelerek önceden yerleştirdiğiniz, içinde insan resimleri olan çeşitli dergiler/gazetelerle meşgul olmalarını sağlayınız. Çocukların dikkatini "insanlara" çekip bu resimleri incelemelerini isteyiniz. İnsanların fiziksel özellikleri hakkında sohbet ediniz. Bir süre sonra, çocuklara masalara geçmelerini söyleyiniz. Çocuklar masaya geçtikten sonra çocuklardan birini yardımcı olarak seçerek resim kâğıtlarını ve boya kalemlerini dağıtınız. Çocuklara bir insan resmi çizeceklerini söyleyiniz. Daha sonra masanın yakınında tüm çocukların sizi görebileceği bir yerde olan tahtaya vücut bölümlerini betimleyerek bir insan resmi çizersiniz. Çizerken "Bu kafası, bunlar gözleri, bu gövdesi, bunlar bacakları, bunlar da kolları." gibi ifadelerle ne yaptığınızı söyleyiniz. Daha sonra "Haydi, sıra sizde. Siz de bir insan resmi çizin." yönergesini veriniz. En az iki vücut bölümü çizen çocukları "çok güzel" gibi sözlerle anında pekiştiriniz. Resimleri üzerine sohbet ediniz ve resimlerini övünüz. Yardıma gereksinim duyan çocuklara önce sözel ipucu vererek çizim yapmaları için teşvik ediniz. Gerekliğinde tekrar model olarak ya da fiziksel yardımla bir insan resmi çizmelerini sağlayınız. Yapılan resimleri panoda sergileyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Çizim çalışmalarında her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla insan resmi çizme çalışması yaptığınızdan emin olunuz.
- Çocukların resimlerini tamamlamaları için süreyi iyi ayarlayınız.

- Çocuğun resim çizme konusundaki başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazla ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çocuk yanlış çizimler yaptığında ya da yapamadığında öz güven kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Çok güzel gidiyorsun. Bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekliğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuğun görme duyusuna göre kullanacağınız çalışma kâğıtlarının ve kalemlerin renklerini, resimlerin büyüklüğünü ve çocuğa olan mesafesini ayarlayınız. Resimlerde renklerin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli, dokunsal özellikleri olan resimler kullanmayı tercih ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiğiniz yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerekliğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre sınıfınızda uyarlamalara/düzenlemelere yer veriniz. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Resim çizme becerisi için gerekli ise kalem tutucular ve kalın kalemler kullanınız. Gerekliğinde fiziksel yardım sağlayarak iki vücut bölümü içeren insan resmi çizme becerisine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Çocuğa insan resmi çizmenin aşamalarını içeren bir görsel ipucu sağlayarak bu ipucunu takip edebileceği bir yere asınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes insan resmi çizsin. Ayşe/Ali sen de insan resmi çiz." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak iki vücut bölümü içeren insan resmi çizme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çeşitli dergilerden/gazetelerden insan resimleri bulup kesiniz. İnsan resmi çizme çalışmalarınızda bu resimleri kullanınız. Örneğin farklı vücut bölümlerini ayrı ayrı kesiniz. İnsanların baş, gövde, kollar ve bacaklar gibi vücut bölümlerini bir kâğıda yapııştırarak eksik bölümleri çocuğun tamamlamasını isteyiniz.
- Çocuğun vesikalık bir fotoğrafını, bir A4 kâğıda yapııştırarak vücudunun diğer bölümlerini kendisinin çizmesini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste iki vücut bölümü içeren insan resmi çizerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik (MAT)

Kazanım: MAT 3.2. Günlük hayatta karşılaştığı iki rakamın adını söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BND 3.12. Kendisine söylenen tek basamaklı üç sayıyı tekrar eder. (25-30 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- SHS 7.11. Bir ya da ikiyi göstermesi istendiğinde bir ya da iki parmağını kaldırır. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa günlük hayatta karşılaştığı iki rakamın adını sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde günlük hayatta karşılaştığı iki rakamın adını söylerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuk sayısı kadar çalışma sayfası.

Uygulama

Çocuklara üzerinde tek haneli (0'dan 9'a kadar) rakamların karışık olarak yer aldığı bir çalışma sayfası dağıtınız. Bu rakamları daha önce görüp görmediklerini sorunuz. Gören çocuklar varsa, hangilerini gördüklerini göstermelerini ve gösterdikleri rakamın ismini söylemelerini isteyiniz. Çocuklar en az iki rakamı doğru gösterip söylerlerse onları alkışlayınız ve sözel olarak pekiştiriniz. Çocuklar hiçbir rakamı görmediklerini söylerlerse ya da rakamları bilmiyorlarsa çocukların yaşlarını sorunuz ve yaşlarına denk gelen rakamı öğretiniz. Daha sonra tekrar siz kaç yaşındasınız diyerek önlerindeki kâğıttan göstermelerini ve söylemelerini isteyiniz. Doğru cevabı gösteren çocukları pekiştiriniz. Yanlış cevap geldiğinde "Hayır. Şimdi hatırlayalım. Bak bu .... Sen ... yaşındasın." diyerek düzeltiniz. İpucunu geri çekerek çocuk bağımsız tepki verene kadar öğretim yapınız. Bireysel çalışma gerektiren çocukla bireysel olarak çalışınız. Ardından çocukların sıklıkla karşılaşacağı bir diğer rakam (örneğin kapı numarası, asansörde düğmesine bastıkları kat numarası, durak numarası ya da öykü kitabında karşılaştıkları bir rakam vb.) öğretimi tekrarlayınız. Çalışmanız bitince çocuklara "iyi iş çıkardığını" söyleyerek çalışma sayfasına sorduğunuz sayı kadar yıldız/kalp koyunuz ve sınıf panonuzda sergileyiniz. Daha sonra yere çocuk sayısı kadar 3 ve 4 rakamlarının olduğu kartları karışık bir şekilde yerleştiriniz. Çocuklara kartlara basmadan sınıf içinde dolaşacaklarını "Yaşım kaç?" dediğinizde ise çocukların kendi yaşlarını gösteren rakam kartlarından birinin üzerine ayağı ile basmaları gerektiğini belirtiniz. Son olarak her çocuğa tek tek "Yaşın kaçmış?" diyerek bastığı karttaki rakamı okumasını isteyiniz. Oyunu bu şekilde birkaç kez tekrarlayınız.

Dikkat edilecek konular

- Rakamları çalışırken çocuğun gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadığınızdan, tüm çocuklarla rakamlar üzerine çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların rakamları gösterip söylemeleri için yeterince süre veriniz.

- Çocuğun rakamları doğru göstermelerini ve söylemelerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Gereksiz ya da fazla ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız ve yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çocuk rakamlar üzerine yanlış isimlendirme yaptığında öz güven kırıcı sözler kullanmaktan ve davranışlar sergilemekten kaçınınız. "Çok güzel gidiyorsun. Bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Hazırlayacağınız çalışma sayfasını çocuğun görme derecesine göre oluşturunuz. Çocuğun durumuna göre punto büyütme, renklerin zıtlığından yararlanma, çalışma sayfasına dokulu rakam/materyal/resim ekleme gibi uyarlamaları yaparak çalışma sayfasının çocuk tarafından rahatlıkla görülebildiğinden emin olunuz. Gerektiğinde somut nesnelere (örneğin plastik rakamlar vb.) kullanınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiğiniz yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuk işaret dili biliyorsa rakamın işaret dilindeki karşılığı ile de öğretim yapınız ve sorularınızı işaret dili eşliğinde sorunuz. Çocuğun işaret dili ile yanıtlarını ya da işaret dili ve sözlü dil yoksa söylemesi yerine göstermesini doğru tepki olarak kabul edebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre sınıfınızda uyarlamalara/düzenlemelere yer veriniz. Beceriye çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes bu rakamın kaç olduğunu söylesin. .... (çocuğun adı) sen de söyle." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak günlük hayatta karşılaşılan iki rakamın adını söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Sınıfın/okulun uygun her merkezinde bu beceri çalışılabilir. Çocuğun dolabının/sirasının üzerine her gün iki farklı rakam yapıştırınız ve kaç olduklarını sorunuz.
- Ev ödevi olarak evine giderken ve okula gelirken kapı numaralarını okumasını isteyiniz.
- Panodaki/duvardaki herhangi iki rakamın kaç olduğunu sorunuz.
- Sınıfta öykü okuma etkinliklerinde rakamları özellikle göstererek ve isimlerini söyleyerek çocukların dikkatini rakamlara çekiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste günlük hayatta karşılaştığı iki rakamın adını söylerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Sayı İlişkileri ve İşlemler (MAT)

Kazanım: MAT 4.2. Sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha çok" olanı söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SYH 7.12. İstendiğinde farklı sayılarda nesne içeren iki nesne grubu arasından az ve çok olan grubu gösterir. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa sayıca birbirinden çok farklı olacak şekilde iki grup yaprak gösteriniz ve hangisinin daha çok olduğunu sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha çok" olanı söylerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Yapraklar.
- A3 kâğıtlar.
- Yapıştırıcı.
- Zimba.

Uygulama

Çocuklara birkaç gün önce yaprak koleksiyonu yapacağınızı söyleyip çevrelerinde gördükleri yaprakları toplamalarını ve sınıfa getirmelerini isteyiniz. Masalara geçiniz. Toplandıkları yaprakları masaya koymalarını isteyip yapraklara dikkatlerini çekerek bir süre bu yaprakları incelemeleri için zaman tanıyınız. Bu sırada, masadaki yapraklar arasından sayıca daha çok olduğu açıkça belli olacak şekilde bir grup yaprağı önünüze çekip ortada daha az yaprak kalmasını sağlayınız. Sayıca çok olan grubu işaret ederek "Bakın. Burada şuradakilerden daha çok yaprak var. Bunlar daha çok." deyiniz. Ardından yaprakları nazikçe tekrar ortaya koyunuz. Bu kez yan yana oturan iki çocuğun önüne yaprakları sayıca farklı olacak şekilde rastgele koyup "Hanginizin önünde daha çok yaprak var?" diye sorunuz. Doğru tepkileri pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde giderek azalan ipucu kullanarak daha çok olanı söylemelerine yardım ediniz. Her bir çocuğa tek tek sorunuz. Ardından, her çocuğun önüne ortadan ikiye bölünmüş olan çalışma kâğıtlarını koyunuz. Çocukların kâğıdın bir bölümüne diğer bölümden daha çok yaprak yapıştırılmalarını isteyiniz. Bu sayfaların üzerine çocukların isimlerini yazarak etkinlik merkezinde sergilemelerine izin veriniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. "Daha çok" kavramı için farklı nesnelere ve nesne resimleri ile çocuklar bağımsızlaşana kadar bu çalışmaları tekrarlayınız.
- "Daha çok" kavramına yönelik etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız. Keskin/sivri uçlu veya küçük nesnelere, makas, çocuğun alerji gösterebileceği durumlar gibi konularda dikkati olup güvenlik önlemlerinizi önceden alınız.
- Daha çok olan grubu yerleştirdiğiniz tarafı rastgele belirleyiniz ve daha çok olan tarafı değiştirip çocuğa tekrar sorunuz.

- "Daha çok" çalışmalarını yaparken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlama dan tüm çocuklarla kavramı çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların yanıt vermeleri için yeterince süre veriniz ve katılımlarını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun "daha çok" olan tarafı göstermesi durumunda onu anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız ve yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çocuk yanlış tepki verdiğinde çocuğun öz güvenini kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Aferin çok güzel gidiyorsun. ... (çocuğun adı) bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuğun görme duyusuna göre kullanacağınız yapıtlara karar verirken renklerin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, parlak ve zıt renkli, dokunsal özellikleri olanları tercih ediniz. Çocuğun yapıtların çokluğunu elleri ile de incelemesini sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiğiniz yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. İşaret dili kullanan çocuklarda yönergeleri "daha çok" kavramına karşılık gelen işaret dili eşliğinde veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğun yanıtlaması için daha uzun zaman ayırınız. Gerektiğinde fiziksel yardım sağlayarak sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha çok" olanı gösterme becerisine yardım ediniz. Çocukta sözel dil yoksa ve gösterme davranışlarında da zorlanıyorsa daha çok olan tarafa bakarak yanıtlamasını doğru yanıt olarak kabul ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Daha çok kavramını çalışmak için çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncakları/nesneleri kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes daha çok olanı söylesin. Evet, ... (çocuğun adı) sen de daha çok olanı söyle." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha çok" olanı söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Sanat merkezinizdeki boyaları/fırçaları, blok merkezindeki blokları, kitap merkezinizdeki kitapları kullanarak bu etkinliği tekrarlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha çok" olanı söylese bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı (MAT)

Kazanım: MAT 5.3. Varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- GÜİ 1.24. Bir nesneyi istendiğinde diğer bir nesnenin içine koyar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa varlıkların mekândaki konumunu sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söylerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuk sayısı kadar kutu.
- Çocuk sayısı kadar oyuncak.
- Çocuk sayısı kadar sandalye.
- Çocuk sayısı kadar hulahop.
- Çalışma sayfası.

Uygulama

Çocuklara birlikte bir oyun oynayacağını söyleyiniz ve çocukların her birine içinde oyuncak olan bir kutu veriniz. Çocuklardan kutunun içine bakmalarını ve oyuncak kutunun dışına çıkarmalarını isteyiniz. Sonra oyuncak kutunun içine, üstüne, altına koymalarını, ellerine oyuncak alıp yukarı kaldırmalarını ya da aşağı indirmelerini söyleyiniz. Çocuk her yönergeye tepki vermeden önce "Ooo. Bak .... (çocuğun adı) kutunun içinde, kutunun altında, şimdi .... (oyuncağın adı) aşağıda." diyerek ne yaptığınızı açıklayınız. Sonra çocuktan oyuncak kutunun içine, üstüne, altına koymasını, yukarısına kaldırmasını ya da aşağısına koymasını isteyiniz. Çocuk tüm kavramlara doğru tepki verene kadar oyunu devam ettiriniz. Son olarak çocukların oyuncakla oynamasına izin veriniz. Oyun zamanı geldiğinde ise tüm çocuklara bir oyun oynayacağını söyleyerek sandalyelerini sınıftaki boş alanın ortasına/oyun odasının ortasına taşımalarını isteyiniz. Çocuklar sandalyelerini getirince siz de her çocuğun sandalyesinin yanına birer hulahop koyunuz. Oyunun kuralını "Benim söylediğimi yapmalısın." diyerek açıklayınız. "Hazır mısınız?" diyerek oyunu başlatınız. "Şimdi sandalyemin üstündeyim."/"Şimdi sandalyemin altındayım."/"Şimdi halkanın içindeyim." diyerek ve ne yaptığınızı göstererek önce siz model olunuz. Daha sonra, "Herkes sandalyesinin üstüne."/"Herkes sandalyesinin altına."/"Herkes halkasının içine." yönergeleri vererek oyunu oynayınız. Oyuna heyecan katmak için yönergelerinizi farklılaştırınız (örneğin "Şimdi etek giyenler sandalyesinin üstüne."/"Sadece erkekler halkanın içine."/"Şimdi çilek sevenler kutunun içine." vb.). Doğru tepki veren çocukları hemen pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde düzeltme yapınız ve geri bildirim veriniz. Bireysel çalışma gerektiren çocuklarla bireysel çalışınız. Tüm çocuklar gelişimsel olarak yeteri kadar hazırsa oyunu bir yarışmaya dönüştürebilirsiniz. Oyunun sonunda "Aferin size." diyerek tüm çocukları alkışlayınız. Ardından masalara geçerek çalışma sayfalarını dağıttınız. Sayfalarındaki varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söylemelerini isteyiniz. Doğru tepkileri pekiştirip yanlış tepkileri düzeltiniz. Çocukların çalışma sayfasına bir yıldız/kalp koyunuz ve sınıf panonuzda sergileyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Çocukların mekânda konum kavramlarını öğrenebilmeleri için farklı ortamlarda farklı etkinliklerle bu çalışmalarını tekrarlayınız.

- Etkinlik sırasında yönergelerinizi verirken kaza yaşanmasına engel olmak için yönergenizi çok hızlı söylememeye dikkat ediniz.
- Mekânda konum kavramları üzerine çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için ve yanıt vermelerini sağlamak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çocuk yanlış tepki verdiğinde çocuğun öz güvenini kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Çok güzel gidiyorsun. Bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekliğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuğun görme duyusuna göre kullanacağınız oyuncuğa/nesneye karar verirken renklerin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli, dokunsal özellikleri olan ve sesli-hareketli olanları tercih ediniz. Çocuğun nesnelerin mekânda konumunu elleri ile incelemesine izin veriniz. Gerekliğinde çocuğun daha kolay tepki vermesi için verdiğiniz iki yönerge arası süreyi artırınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Gerekliğinde fiziksel yardım sağlayarak mekânda konumu gösterme/söyleme becerisine yardım ediniz. Çocuk oyuna katılamayacak durumdaysa yönerge verici olma gibi görevlerle çocuğun katılımı sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Mekânda konum çalışmalarına çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncakları/nesneleri kullanarak başlayınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes sandalyesinin altında. ... (çocuğun adı) sen de sandalyenin altına lütfen." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çocuk, serbest oyun zamanında blok merkezinde oynarken yanına gidiniz ve bloklarla ilgili içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak çocuğun oyununa katılınız.
- "Yukarıda aşağıda" oyunu oynayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söylese bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Örüntüler ve Sınıflama (MAT)

Kazanım: MAT 6.1. Nesneleri renk, şekil, doku, ayrıntı gibi fiziksel bir özelliğine göre en az iki gruba ayırır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- ESF 9.9. İki seçenek sunulduğunda geometrik şekilleri eşler. (25-30 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- ESF 9.10. Dört seçenek sunulduğunda renkleri eşler. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- ESF 9.11. İki farklı büyüklükteki iki grup nesneyi büyüklüklerine göre sınıflar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa fiziksel bir özelliğe göre iki gruba ayırması için nesnelere veriniz. Çocuk dört denemenin üçünde nesnelere renk, şekil, doku, ayrıntı gibi fiziksel bir özelliğine göre en az iki gruba ayırırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Her biri farklı büyüklük, doku ve renkte toplar.
- Topları koymak için bir kutu.

Uygulama

Bu beceriyi, günün herhangi bir saatinde, sınıfınızdaki tüm merkezlerde veya tüm etkinlik türleri içinde çalışabilirsiniz. Çocuklardan sınıfın orta alanında halka oluşturacak şekilde yere oturmalarını isteyiniz. Top dolu kutuyu orta alana boşaltınız. Çocuklardan topları incelemelerini isteyiniz. Ardından, renk, şekil, doku gibi ayrıntılarına dikkatlerini çekerek bir sohbet başlatınız. Bunları kullanarak şimdi birlikte bir çalışma yapacağınızı söyleyiniz. "Haydi kırmızı olan topları burada, mavi olanları şurada, sarı olanları da orada gruplayalım." deyiniz. Önce siz elinize bir kırmızı (mavi-sarı) top alarak ortada bir yere bırakınız. Tüm çocuklardan da kırmızı (mavi-sarı) olanları sizinle aynı yerde gruplamalarını isteyiniz. Diğer toplar için de aynı işlemi tekrarlayınız. Sonra, bireysel çalışmalarını izleyebilmek için her çocuğun önüne yetecek kadar farklı özellikte toplar bırakıp bunları gruplamalarını isteyiniz. Doğru tepki veren çocukları anında pekiştiriniz. Yanlış tepkilere geri bildirim veriniz ve ipucu vererek düzeltiniz. Gruplama çalışmanız bittikten sonra, kısa bir süre daha istedikleri gibi toplarla oyunlar kurmalarına izin veriniz. Çocuklar nesnelere renk, şekil, doku gibi özelliklerine göre nesnelere bağımsız olarak gruplayana kadar farklı günlerde farklı oturumlarla gruplama etkinliklerini çalışmaya devam ediniz. Çocuklar bağımsızlaşana kadar ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Siz de sınıfınızdaki çocuklarla gruplama çalışmaları yapmak için farklı etkinlikler planlayınız. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Gruplama çalışması yaparken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla gruplama çalışması yaptığınızdan emin olunuz.

- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız nesneye karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli, dokunsal özellikleri olan ve sesli-hareketli olanları tercih ediniz. Gruplama çalışması için farklı dokular ya da zıt renkler içeren nesnelere çalışınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre sınıfta uyarlamalara/düzenlemelere yer veriniz. Çocuk tutma-kavrama becerilerinde güçlük yaşıyorsa jestlerle ya da bakışları ile göstermesini doğru tepki olarak kabul ediniz. Beceriyi çalışırken gerekirse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği nesnelere kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes kırmızı topları burada sarıları orada gruplasın. ... (çocuğun adı) sen de kırmızılarını orada sarıları burada gruplandır." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak nesnelere renk, şekil, doku, ayrıntı gibi fiziksel bir özelliğine göre en az iki gruba ayırma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Blok merkezindeki blokları kullanarak bunları şekillerine göre kare, daire, üçgen gibi olarak en az iki gruba ayırmalarını isteyiniz.
- Dramatik oyun merkezindeyken çocukların oyuncakları toplamalarını ve mutfak araçları ile doktor setinin parçalarını ayrı kutulara koymalarını isteyiniz.
- Masa başı etkinliklerde pastel boya ve kuru boya gruplamalarını isteyiniz.
- Masa başı etkinlik sırasında masalarına çeşitli boncuklar yerleştirip gruplamalarını isteyiniz.
- Sanat etkinliğine geçmeden önce masalara yerleştireceğiniz renkli ve beyaz kâğıtları iki gruba ayırmalarını ya da renkli kâğıtları renklerine göre en az iki gruba ayırmalarını isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste nesnelere renk, şekil, doku, ayrıntı gibi fiziksel bir özelliğine göre en az iki gruba ayırırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma (MAT)

Kazanım: MAT 7.3. Nesnelere ilişkin karşılaştırma yaparak "daha büyük/uzun/ağır" olan nesneyi ve resmini gösterir.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- ESF 9.11. İki farklı büyüklükteki iki grup nesneyi büyüklüklerine göre sınıflar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa birbiri ile aynı fakat farklı hacim, uzunluk ve ağırlıkta nesnelere/nesne resimleri gösterip hangisinin daha büyük/uzun/ağır olduğunu göstermesini isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde nesnelere ilişkin karşılaştırma yaparak "daha büyük/uzun/ağır" olan nesneyi ve resmini gösterirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Birbiri ile aynı fakat farklı büyüklükte, uzunluk ve ağırlıkta nesnelere.
- Nesne resimleri.

Uygulama

Birbiri ile aynı fakat farklı büyüklükte, uzunlukta ve ağırlıkta nesnelere rastgele masaya yerleştiriniz. Çocukların dikkatini bu nesnelere çekiniz. Çocukların nesnelere karşılaştırabilmeleri için bunlara dokunmaları için zaman tanıyınız. Ardından, elinize farklı büyüklükte/uzunluk/ağırlıkta iki nesne (örneğin iki farklı büyüklükte lego, iki farklı ağırlıkta küp, iki farklı uzunlukta kalem vb.) alıp "Hangisi daha büyük/uzun/ağır?" diye sorunuz. Çocuğun doğru tepkisi için nesneyi eline alması ve inceleyip karar vermesi için fırsat veriniz. Doğru tepki veren çocukları pekiştiriniz. Yanlış tepki veren çocukla bireysel olarak çalışınız. Çocuğun yanına oturup nesneyi büyüklük/uzunluk/ağırlık açısından tanıması için yardım ediniz. Daha büyük/uzun/ağır olan .... (nesnenin adı) alıp "Bak. Bu diğer ...dan daha büyük/uzun/ağır. Sen de incele." deyiniz. Masadaki tüm nesnelere için daha büyük/uzun/ağır olanın hangisi olduğunu sorunuz. Somut nesnelere çalıştıktan sonra nesne resimleri ile çalışmayı tekrarlayınız. Daha sonra nesnelere göstererek çocuğa yine "Hangisi daha büyük/uzun/ağır?" sorusunu sorunuz. Çocuğun yanıt vermesi için bekleyiniz. Çocuk doğru yanıt verirse pekiştiriniz. Yanlış yanıt verirse ipucu vererek doğru yanıt vermesini sağlayınız. Zamanla ipucunu geri çekiniz ve çocuğun bağımsız yanıt vermesini sağlayınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Siz de "daha büyük/uzun/ağır" kavramını öğretmek için farklı etkinlikler planlayabilirsiniz. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- "Daha büyük/uzun/ağır" kavramının öğretimini yaparken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Tüm çocukların katılımını artırmak için ve çocuklara yanıt vermeleri için yeterince süre tanımak amacıyla süreyi iyi ayarlayınız.

- Çocuğun doğru tepki verebilmesi için önce nesneyi eliyle incelemesine izin veriniz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Çocuğun görme duyusuna göre kullanacağınız oyuncuğa/nesneye/resme karar verirken renklerin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli, dokunsal özellikleri olan ve sesli-hareketli olanları tercih ediniz. Çocuğun nesnelere eline alarak onların büyüklüklerini, ağırlıklarını ve uzunluklarını karşılaştırmasını sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre sınıfınızda uyarlamalara/düzenlemelere yer veriniz. Beceriye çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, sözel olarak ya da bakışlarıyla verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz. Gerektiğinde fiziksel yardım sağlayarak nesnelere ilişkin karşılaştırma yaparak "daha büyük/uzun/ağır" olan nesneyi ve resmini gösterme becerisine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncakları/nesnelere kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Bu etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes daha büyük olanı gösterebilir. .... (çocuğun adı) sen de daha büyük olanı göster." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak nesnelere ilişkin karşılaştırma yaparak "daha büyük/uzun/ağır" olan nesneyi ve resmini gösterme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Beslenme saatinde yan yana gelen çocuklardan tabaklarındaki meyveleri, sebzeleri karşılaştırarak daha büyük/uzun/ağır olanı göstermelerini isteyiniz.
- Okul çantası/suluk gibi kişisel eşyalarını karşılaştırıp daha büyük/uzun/ağır olanı göstermelerini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste nesnelere ilişkin karşılaştırma yaparak "daha büyük/uzun/ağır" olan nesneyi ve resmini gösterirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem (BİL)

Kazanım: BİL 8.3. Fiziksel özelliklerine göre nesnelerin benzerliklerini ve farklılıklarını söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- ESF 9.9. İki seçenek sunulduğunda geometrik şekilleri eşler. (25-30 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- ESF 9.10. Dört seçenek sunulduğunda renkleri eşler. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- ESF 9.11. İki farklı büyüklükteki iki grup nesneyi büyüklüklerine göre sınıflar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa fiziksel özelliklerine göre benzer ve farklı çeşitli düğmeler veriniz. Benzer/farklı olanları söylemesini isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde fiziksel özelliklerine göre nesnelerin benzerliklerini ve farklılıklarını söylese bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuk sayısı kadar resim (örneğin hırka, kazak, şapka, ayakkabı, pantolon, eldiven, elbise, etek resmi vb.).
- Fiziksel özelliklerine göre benzer ve farklı özellikte düğmeler.
- Farklı renk, büyüklükte elmalar.
- Yapıştırıcı.
- Sepet.

Uygulama

Etkinliği çalışacağınız gün, beslenmede kahvaltı masasına bir sepet içinde farklı büyüklükte ve renkte elmalar koyunuz. Çocukların dikkatini bu elmalara çekiniz. Önce siz, elinize örneğin kırmızı bir elma alarak fiziksel özelliği hakkında açıklamalar yapınız. Bu elmanın özelliğinden bahsettikten sonra farklı bir elma daha (örneğin kırmızı elmadan daha büyük saplı yeşil elma vb.) alıp bu elmanın da fiziksel özelliği hakkında da açıklama yapınız ve bu iki elmanın benzer ve farklı özellikleri hakkında sohbet ediniz. Çocuklardan da elmaları incelemelerini ve karşılaştırıp benzerlik ve farklılıklarına ilişkin açıklamalar isteyiniz. Tek tek çocukların yanına gidip önce model olarak birlikte benzerlik/farklılıklara ilişkin sohbet ediniz. Doğru cevaplarını pekiştiriniz. Çocukların cevap vermemesi ya da yanlış yanıt vermesi durumunda sözel ipuçları ile çocukların doğru yanıt vermelerini sağlayınız. Ardından çocuklara istedikleri elmaları yiyebileceklerini söyleyiniz. Elmalar yenilip kişisel ve çevre temizliği yapıldıktan sonra çocuklara yeni bir etkinlik yapacağınızı söyleyiniz. Çocuklarla masanın etrafına toplanınız. Çocuklara masaya koyduğunuz resimlerden (örneğin hırka, kazak, şapka, ayakkabı, pantolon, eldiven, elbise, etek vb.) birer tane almalarını söyleyiniz. Farklı büyüklük, renk ve özellikte düğmelerin olduğu kutuyu masaya koyunuz. Çocuklardan istedikleri düğmeleri kullanarak resmi tamamlamalarını (örneğin hırkanın düğmeleri, ayakkabının topukları vb.) isteyiniz. Daha sonra çocukların sırasıyla düğmelerle tamamladıkları resimlerini anlatmalarını isteyiniz. "Bunlar benzer mi, şunlar farklı mı? Bunlar hangi yönden benzer, hangi yönden farklı?" gibi sorular sorunuz. Çocuk doğru tepki verdiğinde pekiştiriniz. Yanlış cevap verdiğinde önce siz iki ya da daha fazla düğmeyi işaret ederek hangi yönden benzer/farklı olduklarını göstererek model olunuz. Diğer düğmelerden de benzer/farklı olanların hangileri olduğunu gösterip söylemesini bekleyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Siz de nesnelerin benzerliklerini ve farklılıklarını söyleme becerileri için farklı etkinlikler planla-

yınız. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için ve yanıt vermeleri için süreyi iyi ayarlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Kullanacağınız materyale karar verirken çocuğun görme duyusuna göre şekil zemin renklerinin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli, dokunsal özellikleri olanları tercih ediniz. Çocukların nesnelere ellerine alarak, onların büyüklük ve dokularına ilişkin özellikleri incelemelerini sağlayınız. Çalışacağınız nesnelere görsel benzerliklerin ya da farklılıkların belirgin olmasına dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Çocuk işaret dili kullanıyorsa yönergelerinizi işaret dili eşliğinde veriniz ve çocuğunda işaret dili ile yanıtlamasına izin veriniz. Çocuğun gelişimine göre, gerektiğinde sözel tepki vermesi yerine işaretle verdiği tepkiyi de kabul edebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre sınıfta uyarlamalara/düzenlemelere yer veriniz. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse sözel yanıt vermesi yerine, jestlerle ve bakışlarla verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncakları/nesnelere kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Bunların neyi benzer/farklı söyleyelim .... (çocuğun adı)." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak fiziksel özelliklerine göre nesnelere benzerliklerini ve farklılıklarını söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Kahvaltı sırasında yiyeceklere dikkatini çekerek fiziksel özelliklerine göre benzer ya da farklılıklarını söylemesini isteyiniz.
- Okuma-yazmaya hazırlık etkinliğine geçiş yaparken benzer renk tişört giyen çocukların aynı masada oturmalarını sağlayınız ve hangi özelliğe göre onları aynı masada oturttüğünüzü söylemelerini isteyiniz.
- Blok merkezindeki bloklara dikkatini çekerek fiziksel özelliklerine göre benzer olanları yan yana getirmelerini isteyiniz.
- Okula geldiklerinde ya da ayrılırken çantalarına/ayakkabılarına/montlarına dikkatlerini çekerek fiziksel özelliklerine göre benzer ya da farklılıklarını söylemesini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste fiziksel özelliklerine göre nesnelere benzerliklerini ve farklılıklarını söylese bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam (BİL)

Kazanım: BİL 9.2. Ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlar.

Ön koşullar

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan ay, güneş, bulut, yıldız gibi doğal varlıkları tanımlamasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Konuya ilişkin eğitim materyali (kısa bir çizgi film).
- Ay, güneş, yıldız ve bulut gibi gökyüzü varlıklarını içeren bir öykü kitabı.

Uygulama

Çocuklara ay, güneş, bulut ve yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları içeren uygun kısa bir film izletiniz. Burada ay, güneş, bulut, yıldızın yer aldığı her sahnede dikkatlerini bu varlıklara çekiniz. İsimlerini söyleyip çocuğun düzeyine göre bu varlıkların işlevlerini, "nerede, hangi koşullarda, ne zaman" görülebileceklerini açıklayınız. Çocuklara konuyla ilgili öykü kitabının resimlerini göstererek kitabı okuyunuz. Kitap içinde güneş, ay, yıldız ve bulut resimlerine geldiğinizde ilgili resmi göstererek adını ve özelliklerini sorunuz. Doğru yanıtları pekiştiriniz. Yanlış cevap verilmesi ya da hiç cevap alınamaması durumunda sözel ipucu ve model olma ile doğru yanıt verilmesini sağlayınız. İpuçlarını zamanla geri çekiniz. Çocuklar doğru yanıt verene kadar gökyüzü varlıklarını içeren kitapları günlük olarak okuyunuz ve benzer biçimde soruları sorunuz. Ev ödevi olarak da anne babalarından yardım alarak ay ve yıldızları kendilerine göstermelerini beklediklerini söylemelerini isteyiniz. Çocuklar bağımsızlaşana kadar farklı etkinliklerle farklı günlerde bu beceriyi çalışmaya devam ediniz. Bu etkinliklerde çocukların gereksinim duymaları durumunda ipucu veriniz ve ipuçlarını aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için beceriyi çalışırken süreyi iyi ayarlayınız. Çocukların anlamadığını/karıştırdığını düşünüyorsanız sunumu ya da film oturumunu tekrarlayınız.

- İzletilen filmin uzunluğunu çocukların dikkat sürelerine göre ayarlayınız. Gerekirse ikiye bölerek izlemelerini sağlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatınız. Kullanacağınız çizgi filme ve öykü kitabındaki resimlerin büyüklüğüne çocuğun görme duyusuna göre karar veriniz. Renklerin zıtlığına dikkat ediniz. Görüş mesafesini çocuğa en uygun olacak şekilde düzenleyiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuk işaret dili kullanıyorsa yönergelerinizi işaret dili eşliğinde veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, sözel olarak ya da bakışlarla verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz. Masa başı etkinlikte gerektiğinde fiziksel yardım sağlayarak ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlama becerisine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken gökyüzündeki doğal varlıkları içeren görseller ile çalışmayı tekrarlayınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin " .... (çocuğun adı) güneş hangisi söyle/yıldızlar ne işe yarar." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlama becerisi çalışınız. Örneğin;

- Yakın çevredeki bir bilim merkezine gezi düzenleyerek veya konuyla ilgili bir şarkı öğretip algılarını geliştiriniz.
- Gökyüzü varlıkları ile ilgili pano oluşturma çalışmaları yapınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum (BİL)

Kazanım: BİL10.4. Grup etkinliklerinde basit sorumluluklarını yerine getirir.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- KBR 4.8. Kişisel bakım rutinine giysisini, bezini ya da ıslak mendil getirme gibi davranışlarla kısmi katılım gösterir. (13-18 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan sorumluluk alacağı bir grup çalışması isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde grup etkinliklerinde basit sorumluluklarını yerine getirirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Boş bardaklar.
- İçecekler.
- Minder.
- Örtü/peçete/ıslak mendil.
- Sepet/kutu.

Uygulama

Çocuklara o gün beslenmeyi bahçede/piknik alanında yapacağınızı ve herkesin bir sorumluluğu olduğunu söyleyiniz. Çocukların düzeylerine uygun yapabilecekleri sorumluluklar (örneğin boş bardakları/içecekleri/minderleri/örtüyü/peçeteleri/ıslak mendilleri taşımak, yenilecekleri sepete/kutuya yerleştirmek, sepeti/kutuyu taşımak vb.) belirleyip açıklayınız. Bahçede beslenme saati yapabilmek için herkesin birlikte çalışmasının ve bir sorumluluk almasının önemini ve iş birliği olmadan bazı işlerin tamamlanamayacağını vurgulayınız. Ardından isterseniz siz sorumlulukları dağıtarak isterseniz de herkesin kendine bir sorumluluk seçmesini (iki seçenek sunup bunlardan birini seçtirebilirsiniz.) isteyerek işe başlayınız. "Hazır mıyız?" diye sorarak her çocuğun kendi sorumluluğunu yerine getirmesini isteyiniz. Sorumluluklarını yerine getirdiklerini görmeye yardım etmek için resimli bir liste hazırlayınız ve sorumluluklarını tamamlayan çocukların karşısına tik atmak/yıldız vermek gibi yollarla sorumluluğun yapıldığını belli ediniz. Sorumluluğunu üstlenen çocuğu anında pekiştiriniz. Cesaretlendirilmeye ya da ipucuna ihtiyaç duyan çocukları cesaretlendiriniz ya da ipucu veriniz. Birlikte beslenmenizi yapınız. Kısa bir süre bahçede oynamalarına izin veriniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Siz de sorumluluklarını yerine getirme ile ilgili farklı etkinlikler planlayınız ve bu etkinlikleri farklı oturumlarda çalışarak çocukların sorumluluklarını yerine getirmede bağımsızlaşmalarını sağlayınız.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi ve etkinlik için uygun zamanı belirleyiniz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekliğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çevrede çocuğun hareket etmesini kısıtlayacak, güvenlik riski oluşturacak hiç bir engel olmamalıdır. Çocuğun görme duyusuna göre seçeceğiniz sorumluluğu uyarlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Yönergeleri çocuğun sözlü dil düzeyine uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta vermeye dikkat ediniz. Sorumlulukları bildiren yönergelerin yanında görsellerden ya da çocuk için uygunsa işaret dilinden yararlanınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu hiçbir sorumluluk almaya uygun değilse grup dışı bırakmamak için "güvenlik görevlisi olma", "yardıma ihtiyaç duyan çocukları öğretmene haber verici olma" gibi bir sorumluluk veriniz. Gerekliğinde fiziksel yardım sağlayarak grup etkinliklerinde basit sorumluluklarını yerine getirme becerisine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, çocuğun oturacağı yer, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgileneceğini düşündüğünüz sorumluluklar veriniz. Olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip ya da parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin " .... (çocuğun adı) sen peçeteleri taşıyacaksın/peçeteyi al/sıraya geç/sırada kal/yürüyerek bahçeye çık/mindere otur." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, küçük ve büyük grup etkinliği olarak grup etkinliklerinde basit sorumluluklarını yerine getirme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Büyük grup etkinliği olarak bir sanat çalışması yapacağınızı söyleyiniz. Tüm çocuklara ayrı ayrı sorumluluklar verip yerine getirmelerini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste grup etkinliklerinde basit sorumluluklarını yerine getirirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre (BİL)

Kazanım: BİL 11.3. Ev ve okul ortamındaki etkinlikleri anlatır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- Bİ 1.26. Gördüğü olaylar hakkında konuşur. (25-30 Ay İfade Edici Dil Gelişim Alanı)
- SÜ 3.14. Dinlediği bir öyküyü kendi cümleleriyle anlatır. (31-36 Ay İfade Edici Dil Gelişim Alanı)
- YF 6.16. Tamamladığı basit bir görevi nasıl yaptığını basitçe anlatır. (31-36 Ay Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan ev ve okul ortamındaki etkinliklerini anlatmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde ev ve okul ortamındaki etkinlikleri anlatırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Gün içinde yapılan etkinlikleri gösteren fotoğraflar ya da bunlara ilişkin kendi çizimleriniz.

Uygulama

Çocuklarla bir etkinlik çizelgesi hazırlayınız. Bu amaçla, günlük akışınızda okulda neler yaptığınızı ya da herhangi bir etkinlik kapsamında neler yaptığınızı belirten resimleri birleştirerek veya yaptığınız etkinliklerin fotoğraflarını çekerek bunları sıralayarak çizelgeyi oluşturunuz. Örneğin çizelgede güne başlama zamanı, çember zamanı, serbest zaman gibi etkinliklerinizi gösteren resimler/fotoğraflar yer alsın. Ya da sanat etkinliği kapsamında boya kalemini, makasını, yapıştırıcısını etkinlik kutusundan almasını gösteren bir resim, ardından makasla kesme yaptığını gösteren bir resim ve son olarak boyama yaptığını gösteren bir resim olsun. Ardından çocuklara gün içinde neler yaptığınızı sorunuz. Önce siz çizelgeye bakarak "Bugün.... yapacağız/yaptık." diye başlayıp anlatınız. Ardından çocuklara herhangi bir etkinlik süresince ya da tüm gün boyunca okulda yapılan etkinliklerin neler olduğunu sorunuz. Çocuk, okul ortamındaki etkinlikleri bir iki kelimeyle anlatmaya çalışırsa söylediklerini genişletiniz. Örneğin "makas" dediğinde "Evet. Makasla kesimler yaptık." diyerek hem sözcük dağarcığını hem de kullandığı cümle karmaşıklığını genişletiniz. Doğru tepkileri anında pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocuklara 5N1K soruları (kim, nasıl, ne zaman, niçin, nerede) sorarak çocuğun anlatım yapmasına yardım ediniz ve çocuk yanıtlamıyorsa model olunuz. Aynı çizelgeyi evde de hazırlamaları için aile katılımı ödevi hazırlatınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çalışmaya çocuğun yakın zamanda gerçekleştirdiği kısa etkinlikleri anlatma ile başlayınız. Çocuk bağımsızlaştıkça daha uzun bir süre önce yapılan daha uzun etkinlikleri anlatma ile çalışmalara devam ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuğun etkinlik resimlerini görmesi için resimlerin büyüklüğünü ve şekil zemin renk zıtlığını uyarlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuğun ifade edici dil düzeyi uygun değilse anlatma yerine resim çizme becerisinden yararlanınız. Çocuk işaret dili kullanıyorsa bu dil ile yanıt vermesine izin veriniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncaklardan/nesnelere yola çıkınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde ona 5N1K soruları sorup adım adım cevaplamasını bekleyiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, küçük ve büyük grup etkinliği olarak ev ve okul ortamındaki etkinlikleri anlatma becerisi çalışınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste ev ve okul ortamındaki etkinlikleri anlatırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar (BİL)

Kazanım: BİL12.1. Geçmişte yaşadığı bir olayı anlatır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 11.3. Ev ve okul ortamındaki etkinlikleri anlatır.
- Bİ 1.26. Gördüğü olaylar hakkında konuşur. (25-30 Ay İfade Edici Dil Gelişim Alanı)
- SA 11.23. Aile üyelerinin yardımı ile yakın geçmişteki deneyimleri sırasında ne olduğu hakkında konuşur. (31-36 Ay Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan geçmişte yaşadığı bir olayı anlatmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde geçmişte yaşadığı bir olayı anlatırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- "Dün/hafta sonu/geçen hafta/yaz tatilinde yaptıklarım" çizelgesi.

Uygulama

Bu beceriyi çalışmadan bir süre önce çocukların ailelerinden bir ödev hazırlamalarını isteyiniz. Ödevin içeriği çocuğun yaşadığı bir olayı fotoğraflamaları ve bu fotoğrafları sıralı bir çizelgeye dönüştürmeleri olmalıdır. Kendini ifade etme becerilerinde daha yüksek performans gösteren çocuklar için çizelge "hafta sonu yaptıklarım", "geçen hafta yaptıklarım", "yaz tatilim" çizelgesine dönüştürülebilir. Ailelerden beceriyi çalışmak üzere bir gün önceden çektikleri fotoğrafı yollamalarını isteyiniz. Siz de evde yemek yaparken kendi fotoğraflarınızı çekiniz ve çıktılarını alarak ya da bilgisayarınızı kullanarak bu fotoğraflar yardımıyla bir akış hazırlayınız. Bunu bir sunuya/çizelgeye dönüştürünüz. Ertesi gün sınıfta belirlediğiniz saatte bir sohbet başlatınız. Bu sohbet sırasında yemek yaparken neler yaptığınızı/yaşadığınızı, hazırladığınız sunu/çizelge yardımıyla göstererek anlatınız. Çocuklardan da istediğiniz çizelgeleri çıkarmalarını isteyiniz. Çocuklara tek tek dün/hafta sonu/geçen hafta/yaz tatilinde resimlerinin çekildiği günkü olayı anlatmalarını isteyiniz. Doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Eksik/hatalı anlatımları çizelgeden kontrol ederek düzeltiniz. Deneyimlerini anlatmada sınırlılık yaşayan çocuklar için model olma ipucunu kullanınız ve yanıtlarını genişleterek geri bildirim veriniz.

Dikkat edilecek konular

- Çalışmaya çocuğun yakın zamanda yaşadığı bir olayı kısaca anlatma becerileri ile başlayınız. Çocuk bağımsızlaştıkça daha uzun bir süre önce gerçekleşen bir olayı kişileri, ortamı, zamanı, olayı içerecek biçimde anlatma ile çalışmalara devam ediniz.
- Çocukla iletişiminizi bozacak şekilde çocuğa arka arkaya çok soru sormayınız. Çocuğu mutlaka dinleyiniz. Dinleyemeyecseniz beceriyi çalışmayı başka zamana erteleyip anlatmasını istemeyiniz.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki her bir çocuğun anlatma fırsatına sahip olduğundan emin olunuz.
- Çocukların başlarından geçen olayları anlatmaları için yeterince zamana sahip olduğundan emin olunuz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekliğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çizelgede yer alan resimlerin mümkün olduğunca daha net/büyük/parlak/zıt renkler içeren resimler olmasını isteyiniz. Ayrıca çizelgesine dokular ekletip çocuğun hatırlamasını kolaylaştırınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerekliğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Çocukların sözel dile sahip olmaması durumunda çizerek anlatmasını ya da kullanıyorsa işaret dili ile anlatmasını sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çizelgede yer alan resimleri sıralı olarak sunabilirsiniz. Etkinliğin süresini çocuğa göre uyarlayınız. Çocuğun dikkatini toplamasını kolaylaştırmak için abartılı mimikler ve tonlamalar yapılabiliriniz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde ona 5N1K soruları sorup adım adım cevaplamasını bekleyiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, küçük ve büyük grup etkinliği olarak geçmişte yaşadığı bir olayı anlatma becerisi çalışınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste geçmişte yaşadığı bir olayı anlatırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Müzik (YSN)

Kazanım: YSN 13.3. Çevresinde duyduğu seslerin kaynağını söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DOD 2.6. Araştırarak insan ya da çevresel seslerin kaynağını bulur. (4-6 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- ESF 9.6. Hayvanları sesleri ile eşleştirir. (19-24 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa bazı sesler dinleterek kaynağını sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde çevresinde duyduğu seslerin kaynağını söylese bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- En az dört farklı ses çıkaran nesne (bir düdük, oyuncak davul, zil, çingirak, çan vb.).
- 1 adet eşarp.

Uygulama

Çocukların dikkatini çekerek birlikte "Tahmin et." oyunu oynayacağınızı söyleyiniz. Çember olunuz ve yanınıza en az dört farklı türde ses çıkartan nesnelere bulundurunuz. Bunlar bir düdük, oyuncak davul, zil, çingirak, çan, flüt, marakas olabilir. Öncelikle ses çıkaran nesnelere isimlerini tek tek söyleyerek ve seslerini çıkararak bunları tanıtırınız. Oyunun kuralını açıklayacağınızı ve dikkatle dinlemeleri gerektiğini anlatınız. "Birinizin gözlerini bağlayıp bunlarla ses çıkaracağım. O da sesin geldiği yeri bulacak." diyerek açıklayınız. "Hazır mısınız?" diyerek oyunu başlatınız. İlk çocukla başlayınız. Ses çıkaran nesnelere sesler çıkararak ya da çocuklardan birinden ses çıkaran bir nesnenin sesini çıkarmasını isteyiniz. Gözleri bağlı olan çocuğun bu sesin kaynağını bulmasını isteyiniz. Doğru yöne hareketleri anında pekiştiriniz. Yanlış tepkilerinde hareket edilmesi gereken yöne ilişkin sözel ipuçları veriniz. Çocuk sözel ipucu ile de sesin kaynağını bulmakta zorlanıyorsa fiziksel yardımla sesin kaynağını bulmasını sağlayınız. Daha sonra gözünü açarak sesin kaynağını gösteriniz. Çocuk, en az dört farklı kaynaktan gelen seslerin kaynağını doğru söyleyene kadar oyunu devam ettiriniz. Sırasıyla tüm çocuklarla çalışınız. Oyun bitince, bu araçlarla ritim tutabileceklerini söyleyerek sevdikleri bir şarkıyı birlikte söyleyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Herhangi bir çocuğu korkutacak, strese sokacak sesler veya çok şiddetli sesler kullanmayınız.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekliğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Gerekliğinde ses çıkaran nesneye dokunmasını sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Tek seferde bir ses veriniz. Çocuğun işitme yeterliliğine göre gerekli ise sesi biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği sesli oyuncakları/nesneleri kullanınız. Çocuğu rahatsız eden ses kaynakları olduğunda bu nesnelere sınıfa getirmeyiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, küçük ve büyük grup etkinliği olarak çevresinde duyduğu seslerin kaynağını söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Aynı oyunu bir CD'ye yüklediğiniz sesleri kullanarak tekrarlayınız.
Bir CD'ye yağmur/şimşek/fırtına gibi doğa olaylarının seslerini/farklı hayvanlara ait sesleri kaydederek sesin kaynağını sorunuz.
- "Öt kuşum öt." oyunu oynayınız. Bir çocuğun gözlerini kapayınız. Diğer çocuklardan birini seçerek bir kuş sesi çıkarmasını/sesini değiştirerek konuşmasını/bir hayvanın taklidini yapmasını/komik sesler çıkarmasını isteyiniz. Gözleri bağlı olan çocuğa sesin nereden geldiğini sorunuz.
- Farklı nesnelere (örneğin anahtar, poşet, kâğıt, fön makinası, blender vb.) seslerini dinleterek ait olduğu nesneyi söylemesini ya da resminden göstermesini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste çevresinde duyduğu seslerin kaynağını söylese bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans (YSN)

Kazanım: YSN 14. 2. Yeni dans hareketleri için kendiliğinden denemeler yapar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.25. Tek bir eylemi ifade eden resimlerden istenen eylemi gösterir. (25-30 Ay Alıcı Dil Gelişim Alanı)
- YF 6.17. Çevresindekileri ya da öyküdeki olayları dramatize eder. (31-36 Ay Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı)
- DG 7.21. Hayali oyun sırasında duygularının gerektirdiği ruh hâlini canlandırır. (25-30 Ay Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan yeni bir dans için deneme yapmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde yeni dans hareketleri için kendiliğinden denemeler yaparsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Üzerinde resimler olan kartlar.
- Klasik müzik parçaları.

Uygulama

Çocukları sınıfın geniş bir alanında toplayınız. Önceden hazırladığınız üzerinde ağaca tırmanan bir kedi, rüzgârda sallanan otlar, toprağa düşen kar taneleri, dörtlü giden bir at, zıplayan bir top, dereden su içmeye giden bir fil gibi resimleri içeren kartlar göstererek bu resimdeki öznelerin (kedi, ot, kar tanesi, at, top, fil) nasıl hareket ediyor olabileceği üzerine model olunuz. Daha sonra çocukların kendi figürlerini canlandırmalarını isteyiniz. Hareket eden çocukları anında pekiştiriniz. Cesaretlendirilmeye gereksinimi olan çocukları cesaretlendiriniz. Elinizdeki tüm kartları gösterip duruma uygun hareket etmelerini isteyiniz. Daha sonra, farklı tempolardaki/ritimlerdeki (yavaş/hızlı, neşeli/sakin gibi) klasik müzik parçaları dinleterek resimde gördüğü kedinin (ot, kar tanesi, at, top ve filin) şimdi nasıl dans ediyor olabileceğini düşünerek dans etmelerini isteyiniz. Çocuğun yaptığı her yeni denemeyi doğru tepki olarak kabul edip pekiştiriniz. Cesaretlendirilme bekleyen çocukları elinden tutarak, yakınında durarak, birlikte dans ederek cesaretlendiriniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçını- nız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekliğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çevrede çocuğun hareket etmesini kısıtlayacak, güvenlik riski oluşturacak engelleri kaldırınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun işitme kaybı derecesine uygun yükseklikte bir sesle müzik dinletiniz. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyar- lamaları/düzenlemeleri yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre sınıfınızda uyarlamalara/düzenlemelere yer ve- riniz. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, oturduğu yerden veya baş hareketleriyle verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz. Gerekliğinde fiziksel yardım sağlayarak yeni dans hareketleri için kendiliğinden denemeler yapma becerisine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği sesleri kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örne- ğin "Herkes resimdeki kedi gibi ağaca çıktığını hayal etsin/kedi gibi dans etsin. ... (çocuğun adı) sen de resimdeki kedi gibi dans et." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak yeni dans hareketleri için kendiliğinden denemeler yapma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Kullandığınız karttaki resimleri veya müzikleri değiştirip beceriyi tekrarlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste yeni dans hareketleri için kendiliğinden denemeler yaparsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Sanat (YSN)

Kazanım: YSN 15.2. Kendine göre anlamlı resimler yapar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- K 1.10. Baş ve diğer parmaklarla birlikte kalemi uç kısmından kavrar. (25-30 Ay İnce Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan bir resim yapmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde kendine göre anlamlı resimler yaparsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuk sayısı kadar A4 resim kâğıdı.
- Boya kalemleri.

Uygulama

Çocuklarla masa etrafında oturunuz. Çocuklara resim kâğıtlarını vererek istedikleri resimleri çizmelerini isteyiniz. Ardından tek tek yanlarına giderek ne çizdiğini, resimde gördüğünüz (size göre anlamlı olan ya da olmayan) şeyin ne olduğunu sorarak ayrıntılarıyla açıklama isteyiniz. Çocuk rastgele karalama yapmamış, kendi açıklamasına göre anlamlı bir resim yapmışsa doğru tepki olarak kaydediniz ve pekiştiriniz. Rastgele karalamalar yapan çocukları cesaretlendirerek bir anlam ifade edecek resimler yapmasına yardım ediniz. Resim yapmayan ya da rastgele karalama yapan çocuklara ne çizmek istediğini sorunuz ve istediği konu hakkında resim çizmesi için model olma ve fiziksel yardımla ipucu veriniz. Çocuk kendince anlamlı resimler çizene kadar ipucunu geri çekerek çizim çalışmalarına devam ediniz. Tüm resimleri panoda sergileyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

- Çocuk yanlış tepki verdiğinde çocuğun öz güvenini kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Çok güzel gidiyorsun. Bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevreyi düzenleyiniz. Gerekğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız yazı araç gereçlerine çocuğun görme duyusuna göre karar verirken renklerin zıtlığına dikkat edip gerektiğinde daha büyük, zıt/parlak renkli, dokunsal özellikleri olanları tercih ediniz. Çocuğun sınırları algılayabilmesi için sayfa sınırlayıcılar ya da sayfa çerçeveleri kullanabilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Seçeceğiniz yazı araç gerecinin parlak renkli, ilgi uyandırıcı olmasına dikkat ediniz. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocuğun etkinliklere tam katılımı için gereksinimlerine göre çocuğa uygun olacak daha kalın kalem ya da kalem tutucular kullanabilirsiniz. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Gerekğinde fiziksel yardım sağlayarak kendine göre anlamlı resimler yapma becerisine yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği yazı araç gereçlerini kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde becerileri basitleştirip parçalara bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes kalemleyle resimler çiziyor. Ali/Ayşe sen de çiz." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak kendine göre anlamlı resimler yapma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Etkinliği, artık materyaller kullanarak farklı mekânda ve farklı oturma pozisyonunda (örneğin bahçede yerde uzanıp vb.) müzik eşliğinde çalışarak çocuklara tekrarlatınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste kendine göre anlamlı resimler yaparsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro (YSN)

Kazanım: YSN 16.2. Kendisine gösterilen resimlerdeki yüz ifadelerinin karşılığı olan temel duyguları söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 2.5. Temel duyguları yüz ifadelerinden anlayarak uygun jest ya da mimikleri gösterir. (13-18 Ay Alıcı Dil Gelişim Alanı)
- DG 7.25. Hayali bir oyunda çevresindeki kişilerin duygularını oyuncakları aracılığıyla ifade eder. (31-36 Ay Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa üzerinde yüz ifadeleri olan kartlar gösterip bu duyguları söylemesini isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde kendisine gösterilen resimlerdeki yüz ifadelerinin karşılığı olan temel duyguları söylese bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Üzerinde farklı duyguların resmedildiği bir öykü kitabı.

Uygulama

Çocuklardan çember olmalarını isteyiniz. Çocuklara öykü kitabı okuyunuz. Kitabın her sayfasını okuduğunuzda öyküdeki kişinin ne yaptığını, ne hissettiğini söyleyerek "Resme bakın. Kız, babası ona verdiği söz tutmayınca nasıl üzölmüş. Yüzünü gördünüz mü?" deyiniz. Resimdeki yüz ifadesine odaklanmalarını sağlayınız. Tüm duygularla ilgili resimleri tek tek göstererek resimlere dikkatlerini çekiniz (örneğin "Bakın. Şimdi babası özür dileyerek onu gezmeye çıkarmış. Kız çok mutlu. Yüzünü gördünüz mü? vb.). Önce siz resimdeki kişinin hangi duyguyu yaşadığını söyleyiniz. İsterseniz her sayfa sonunda isterseniz de öyküyü okumayı bitirince resimler hakkında konuşunuz. Çocuklara resmi gösterip "Sence ne hissediyor? Şaşırmış mı?/Korkmuş mu? Neden sinirliydi?" gibi soruları sorarak bu becerilerini genişletiniz. Çocukların da benzer yüz ifadesini taklit etmelerini sağlayınız. Tüm duygular için doğru tepki gelene kadar etkinliği farklı günlerde tekrarlayınız. Doğru tepkilerinde üzerinde gülen yüz emojileri olan çıkartmalar vererek pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde tekrar model olup düzeltiniz. Öğretim oturumlarında zamanla ipucunu geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik süresince kitapla çalışırken çocukların ilgilerinin kitap üzerinde olduğundan emin olunuz.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız. Kitap okuma süresinin çocukların dikkat sürelerine göre uyarlayınız. Soru sorduğunuzda çocukların yanıtları için yeterince süre veriniz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız öyküdeki resimlere karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Dokunsal yüz ifadesi kartları kullanacaksanız, siz açıklama yaparken çocuğun kartları dokunarak incelemesini sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Seçeceğiniz resmin parlak renkli, ilgi uyandırıcı olmasına dikkat ediniz. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceri çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuk kendini sözel olarak ifade etmekte zorlanıyorsa bakışları ile ya da jestlerle yanıt vermesini sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği resimleri kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip duyguları tek tek bölerek çalışabilirsiniz. Bir duyguyu söyleme becerisi geliştikten sonra diğer duyguya geçiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Kız, bu resimde ne hissediyor söyleyelim. ... (çocuğun adı) sen de söyle vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak kendisine gösterilen resimlerdeki yüz ifadelerinin karşılığı olan temel duyguları söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çocuklardan çember olmalarını isteyiniz. Birlikte bir oyun oynayacağınızı söyleyiniz. Çocukların her birine üzerinde en az altı farklı duygu ifadesini gösteren emoji (örneğin mutlu/korkmuş/üzgün/sinirli/meraklı/uykulu vb.) olan kartlar dağıtınız. Ardından, "Çocuk parkında annesini kaybetmiş çocuk ne hisseder?/Dedeniz size bir top hediye ettiğinde ne hissedersiniz?/Ayşe arkadaşı oyuncağını kırdığında ne hisseder? gibi sorular yönelterek bununla ilgili kartı size göstermelerini bekleyiniz.
- Beceri tam olarak gelişene kadar sınıfın bir yerinde sabit şekilde asılı kalacak bir duygu panosu oluşturunuz. Panoya mutlu, üzgün, heyecanlı, korkmuş gibi temel duyguları gösteren resimler ekleyerek bölümlere ayırınız. Daha sonra, çocukların kendi vesikalık resimlerini bir mandal yardımıyla o günkü duygu durumuna göre uygun yere iliştiirmelerini isteyiniz. Gün içinde kendi fotoğraflarını duygu durumlarına göre iliştiirdikleri yeri değiştirebileceklerini söyleyiniz. Böylece gün içinde üzgün ya da korkmuş olan ve sizin bir şekilde fark edemediğiniz çocuk olduğunda kolaylıkla fark etmiş de olacaksınız.
- Üzerinde farklı yüz ifadeleri olan kuklaları sınıfa getiriniz ve drama merkezine yerleştiriniz. Bunları kullanarak dramatik oyunlar oynamalarına fırsat veriniz.
- Sınıfa gazete/dergi/resimli çocuk kitabı gibi basılı kaynaklar getiriniz. Çocukların resimlerdeki insanların yüz ifadelerine odaklanmasını sağlayarak bu kişinin duygularını sorunuz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste kendisine gösterilen resimlerdeki yüz ifadelerinin karşılığı olan temel duyguları söylerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme (MAY)

Kazanım: MAY 1.6. Neden-sonuç ilişkisi içeren soruları yanıtlar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- NSİ 5. 9. Kendisine okunan ya da anlatılan bir öyküdeki bir olayın sonucu açıklandığında olası nedeni söyler. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- NSİ 5.10. Kendisine okunurken ya da anlatılırken yarım bırakılan bir öyküyü neden-sonuç ilişkisi kurarak tamamlar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- BİL 8.2.Çevresindeki nesnelere ve olayları gözlemleyerek tanımlar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa neden sonuç ilişkileri içerecek sorular sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde neden-sonuç ilişkisi içeren soruları yanıtlarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- 3 tane içi su dolu şişe.
- 3 farklı renkte gıda boyası.
- 3 tane lahanaya yaprağı.

Uygulama

Çocuklara bir deney yapacağınızı söyleyerek masaya davet ediniz. Sizi dikkatli izlemelerini, deney bitince sorular soracağınızı söyleyiniz. Ağız kısmı geniş su dolu şişelerden üçüne de farklı renklerde gıda boyası koyarak renkli su karışımları elde ediniz. Lahana yapraklarını renkli su dolu şişelere bırakıp neler olabileceğini sorunuz. Ardından birkaç saat lahanaların suyu emmesi için uygun bir kenara kaldırınız. Lahanalardaki değişimi birlikte gözlemleyiniz. Çocuklara "Su nasıl renkli oldu? Lahanalar neden renk değiştirmiş olabilir? Lahana yerine suyun içine başka ne koyabiliriz?" gibi sorular sorunuz. Tüm çocukları cevap vermeleri için cesaretlendiriniz. Doğru cevaplarını anında pekiştiriniz. Ardından, "Lahanaların büyümek için suya ihtiyaçları vardır. Bitkiler suyu damarları yardımıyla emerler. Bu nedenle, lahanaya renk değiştirdi." açıklamalarını yapınız. Lahana yaprağındaki damarları tek tek çocuklara gösteriniz. Daha sonra çocuklara tekrar lahanaların neden renk değiştirdiğini sorunuz. Doğru yanıtları pekiştiriniz. Yanlış cevaplarda ipuçları vererek düzeltiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceri için sadece örnek niteliğindedir. Siz de neden-sonuç ilişkisi içeren soruları yanıtlama becerilerini çalışmak için farklı etkinlikler planlayınız. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Çocuk yanlış cevap verdiğinde asla öz güven kırıcı sözler söylemeyiniz ve davranışlarda bulunmayınız. "Doğru yoldasın. Çok yaklaştın. Daha farklı neler yapabiliriz? Daha farklı düşünelim bakalım." gibi olumlu cümlelerle çocuğu cesaretlendiriniz.
- Sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan ve her birine kendini ifade etme fırsatı verdiğinizden emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.

- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız ve yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra gerekli yardımı sununuz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız materyallere karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Etkinliği yaparken aşamalarını ve su ile lahanalarda olan değişimleri sözel olarak betimleyiniz. Ayrıca neden-sonuç içeren ve dokunsal olarak ayırt etmeyi sağlayıcı deneysel uygulamalara da yer verebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun sözlü dil düzeyine uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta yönerge veriniz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği resimleri kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip duyguları tek tek bölerek çalışabilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz. (örneğin "Ela montunu giymedi. Montunu giymediği için ne oldu? söyleyelim. ... (başka bir çocuğun adı) sen de söyle." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak neden-sonuç ilişkisi içeren soruları yanıtlama becerisi çalışınız. Örneğin;

- Tüm çocukları kitap merkezimize çağırınız. Onlara bir öykü okuyacağınızı, sizi dikkatle dinlemelerini ve kitap bitince bazı sorular soracağınızı söyleyiniz. Resimleri göstererek öyküyü okuyunuz. "O gün hava karlıydı. Ece ve Ela sabah uyandıklarında gece kar yağdığını fark ettiler ve çok sevindiler. Anneleri eğer kara uygun giyinirsek dışarıda kahvaltıya kadar biraz kartopu oynayabiliriz ve çok eğleniriz. Haydi, siz hazırlanın ben de elimi yüzümü yıkayayım dedi ve banyoya gitti. Ece hemen heyecanla hazırlanmaya başladı. Ela ise çok sabırsızlandı. Kardeşini bekleyemeden montunu, atkısını, beresini, eldivenini giymeden, annesine de haber vermeden kapıyı açıp hemen bahçeye koştu. Ece'nin itirazlarına rağmen onu dinlemedi. Az sonra anneleri çocukların odasına geldi ve Ece durumu anlattı. İkisi birlikte hemen Ela'yı buldular. Annesi gelene kadar Ela'nın tüm kıyafetleri karların içine yatmaktan çok ıslanmıştı. Ela annesinin üzgün olduğunu görünce özür diledi. Ama ertesi sabah Ela çok hasta olmuş bir şekilde uyandı." Öyküyü burada durdurunuz. "Bu öyküde kimler var? Ece ve Ela neden montunu giymeli? Montunu giymeden soğuk havada kalırsan ne olur? Annemizden habersiz dışarı çıkarsak neler olabilir? Yanımızda bir büyük yokken dışarıda kalırsak ne yapmalıyız? Ela neden hızla bahçeye çıkmış? Güneş çıkınca ne olabilir?" gibi sorular sorunuz ve çocukların yanıtlarını tartışınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste neden-sonuç ilişkisi içeren soruları yanıtlarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Mantık ve Akıl Yürütme-Sembolik Temsil (MAY)

Kazanım: MAY 2.3. Sosyo-dramatik oyunlar için basit senaryolar oluşturur.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- TAK 6.9. Yetişkinin sözel ya da sözel olmayan davranışlarını oyunda taklit eder. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)
- OSO 8.11. Oyunda var olmayan bir nesne varmış gibi yaparak oynar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk için bir sosyo-dramatik oyun kurunuz ya da o anda var olan bir oyuna katılınız. Çocuğu gözlemleyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde sosyo-dramatik oyunlar için basit senaryolar oluşturursa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Dramatik oyun merkezindeki oyuncaklar.

Uygulama

Çocukların serbest oyun zamanında yanlarına gidip bir oyun başlatınız. Daha iyi gözlem yapabilmek için küçük gruplar hâlinde çocukları oyununuza davet ediniz. Bebeklerle, arabalarla, merkezdeki evcilik materyalleri ile kısa süre oynadıktan sonra çocuklara "Ben bebek olacağım. Birisi annem olsun." deyiniz. Anne olmayı kabul eden çocuğa "Anne karnım acıktı. Neler yapacaksın bakalım bugün?" diyerek senaryolar üretmesi için fırsat oluşturunuz. Diğer çocuklara da oyunda hangi rolleri almak istediklerini sorunuz. Karar veremeyenlere sizin belirleyeceğiniz iki seçenek arasından birini seçmesini isteyerek baba, abi, kardeş gibi rollerini dağıtınız. Bir ara ağlıyor taklidi yaparak "Anne hastaneye gidelim." deyiniz. Aralarından başka bir veya birkaçına "Sen de doktor ol. Neyim var acaba? Neler yapardın doktor olunca? Bir muayene et bakalım?" diye sorunuz. Tüm çocukları dikkatlice gözlemleyiniz. Başka bir veya birkaç çocuğa da oyunun ilerleyen sürecine göre komşu, taksi şoförü, eczacı gibi farklı görevler almalarını teklif ederek "Şimdi ne yapacaksın? Sen olsan ne yapardın?" gibi sorular sorarak oyunlarını genişletmeye çalışınız. Kendi senaryonuzu bitirdikten sonra farklı maceralar yaşayabilmeleri için çocukların oyunu yönlendirmesini isteyiniz. Senaryolar üreten çocuğa "Ooo harika fikir." deyip senaryosunu diğer çocuklarla canlandırınız. Senaryoları daha genişletmek için "Başka neler yapabiliriz?" diye sorunuz. Senaryo üretemeyen çocuğu cesaretlendiriniz ve ipuçları vererek rehberlik ediniz. Çocuk oyun içinde bağımsızlaşana kadar oyunlara katılarak rehberlik etmeye devam ediniz ve zamanla ipuçlarınızı geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Herhangi bir senaryo size mantıklı gelmese bile çocuğun öz güvenini sarsmamak için olumlu/onaylayıcı/destekleyici bir dil kullanmaya dikkat ediniz. Gerektiğinde ipuçları vererek senaryolarını genişletiniz.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki tüm çocukların uygulamaya katılımından emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız oyuncaklara karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Ortamdaki nesnelere dağınık olmamasına ve güvenliğini tehlikeye sokacak unsurların ortada olmadığından emin olunuz. Oyunun başlangıcında çocuğun oyuncakları eline alarak incelemesini ve oyuncakları tanımasını sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun sözel dil düzeyine uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta yönergeler veriniz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Ses tonunuzu çocuğun işitsel algı düzeyine göre ayarladığınızdan emin olunuz. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuğun durumu uygun değilse senaryolarını söylemesini değil uygulamaya koymasını doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun oyuna katılım düzeyini fiziksel yeterliliklerini göz önüne alarak belirleyiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncakları kullanınız. Tekrarlayıcı davranış sergilediği oyuncaklar varsa bu oyuncakları ortamdaki ortadan kaldırınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi daha basitleştirip çalışabilir, ne yapması gerektiğini bilmiyor gözüküyorsa en az iki seçenek arasından birini seçmesini sağlayarak oyunda senaryo üretmesine yardım ediniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak sosyo-dramatik oyunlar için basit senaryolar oluşturma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Bir öyküyü yarım bırakıp "Sonunu sen yazsaydın neler yazardın?" diye sorunuz. Ardından her çocuğun söylediklerinden yola çıkarak bu senaryoları canlandırınız.
- Sınıf bir etkinliği tamamlayıp diğerine geçiş yapacakken, geçiş için gerekli olan bir nesneyi kasıtlı olarak ortadan kaldırınız. Bu durumda neler yapabileceklerini sorunuz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste sosyo-dramatik oyunlar için basit senaryolar oluşturursa, bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik (MAT)

Kazanım: MAT 3.7. En fazla üç sayı atlayarak 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 3.1. En fazla üç sayı atlayarak 1'den 10'a kadar birer ritmik sayar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğun ritmik sayma yapabilmesi için bir sınıf içi geçişin başlamasını bekleyiniz. Çocuk, dört denemenin üçünde en fazla üç sayı atlayarak 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayarsa, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

Uygulama

Etkinlikler arası geçişlerinizde ritmik saymalar yapabilirsiniz. Örneğin sanat etkinliğinizin biteceğini en az 5 dakika önceden çocuklara bildirip toparlanmaları gerektiğini hatırlatınız. Ardından geçişi başlatıp, geçişlerde hazırlamaları/toparlamaları gerekenleri yapmaları bekleyiniz. Geçiş sona ermeden önce "Çocuklar yirmiye kadar sayıyorum. Herkes oyun etkinliğimiz için ortada benimle buluşsun." deyiniz. Saymaya başlayınız. "Bir, iki, üç, ... on dokuz, yirmi." Daha sonra toplanmayan, yerine kaldırılmayan bir materyal gördüğünüzü (olmasa bile siz oluşturunuz) söyleyerek "Tekrar sayıyorum. Siz de benimle sayın." deyiniz. Çocuklardan ritmik sayma yapmalarını isteyiniz. Ritmik sayma yapan çocukları anında pekiştiriniz. Yardım gerektiren çocuğu cesaretlendiriniz ve sözel ipucu vererek ya da model olarak ipucu veriniz. Doğru bir gözlem yapabilmek ve ritmik sayma yapamayan çocuğu atlamamak için her geçişten önce farklı bir çocuğun ritmik sayma yapıp geçişi tamamlamasını isteyiniz. Çocuklar bağımsız tepki verene kadar geçişlerde ritmik sayma yaptırmaya devam ediniz.

Dikkat edilecek konular

- Çocuk yanlış tepki verdiğinde çocuğun öz güvenini kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Aferin çok güzel sayıyorsun. .... (çocuğun adı) bir kez daha denebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz ve gereksiz ipuçlarından kaçınınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişimi başlatıp yönerge veriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Gerektiğinde çocuğun daha yakınında olunuz. Yüz yüze bakarak çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun sözlü dil düzeyine uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta yönerge veriniz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği etkinliklerde ritmik sayma çalışınız. Çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Haydi, 20'ye kadar ritmik sayıyoruz. Ali/Ayşe sen de say." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak en fazla üç sayı atlayarak 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Temizlik için sıraya geçilmesi gerekiyorsa herkesin sırada olması için 20'ye kadar ritmik sayma yaptırabilirsiniz.
- Merdivenleri inip çıkarken ritmik sayma yaptırabilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste en fazla üç sayı atlayarak 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Sayı İlişkileri ve İşlemler (MAT)

Kazanım: MAT 4.9. Nesnelere toplamı en fazla beşe kadar olan toplama işlemi yapar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 3.4. En fazla beşe kadar olan nesnelere teker teker sayar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa toplamı 5 olan nesnelere ayrı ayrı iki grupta uzatıp toplam kaç tane olduklarını saymasını isteyiniz. Çocuk, dört denemenin üçünde nesnelere toplamı en fazla beşe kadar olan toplama işlemi yaparsa, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

Ön hazırlık; yarısına kız yarısına erkek çocuğu resmi yapıştırılmış kutular.

- Her çocuk için 2'şer kap.
- Çocuk sayısının 5 katı kadar boya kalemi.
- Kalemleri koymak için kutu.

Uygulama

Çocukları masa başına davet ediniz. Dikkatlerini üzerinize çekerek "Çocuklar size kısacık bir öykü anlatacağım. Siz de bu öyküye katılın ve sorularımı yanıtlayın." deyin. Her birinin önüne 2 küçük kap koyunuz. Bunlardan birinin üzerine bir kız resmi diğerinin üzerine bir erkek resmi yapıştırınız. Masanın ortasına çocukların hepsinin ulaşabileceği mesafede boya kalemlerinin olduğu kutuyu koyunuz. Öyküye başlayınız. "Çocuklar, Elif ve Emre markete kalem almaya gitmişler. İkisinin de ellerinde küçük kutular varmış. Elif kendisine 2 tane boya kalemi almış (Aynı anda üzerinde kız resmi olan kutuyu işaret ediniz.) ve çocuklar Elif'e yardımcı olun ve 2 kalem alıp kutusuna koyun." diyerek çocukların kutudan ikişer kalem almaları için bekleyiniz. Doğru koyan çocuğu "Evet .... (çocuğun adı) çok güzel." gibi sözlerle onayladığınız belirtiniz. Kutuya yanlış sayıda kalem koyan çocuğa "Kutudaki kalemleri sayalım." diyerek önce birlikte sayıp sonra Elif'in iki tane kalem aldığını hatırlatarak düzeltmesine (eksik kalem koymuş ise eklemesini, fazla kalem koymuşsa çıkarmasını isteyerek) fırsat tanıyınız. Emre de 3 tane boya kalemi almış (Aynı anda üzerinde erkek resmi olan kutuyu işaret edip her bir çocuğun kutusuna 3 boya kalemi koyması için bekleyiniz.) çocuklara "Elif ve Emre, toplamda kaç tane boya kalemi alacaklar?" diye sorunuz. Kalemlere dokunarak saymaları için bekleyiniz. Doğru tepki veren çocukları pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde ise bir kez daha saymasını isteyerek zaman tanıyınız. Gerektiğinde elini tutarak kalemlere dokundurunuz ve birlikte sayarak yardım sağlayınız. Ardından farklı sayıdaki kalemlerle toplama çalışmalarına devam ediniz. Süreç içinde bağımsız olarak doğru tepki veren çocukları anında pekiştiriniz. Yanlış yanıt veren ya da yanıt veremeyen çocuklara model olma, sözel ipucu ve ya da fiziksel ipucu ile destek veriniz. İpucunu zamanla geri çekiniz ve etkinliği farklı günlerde çocuklar bağımsızlaşana kadar sürdürünüz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.

- Çocuğun toplama işlemi yaptığını anlayabilmesi için 5 nesneyi de aynı anda verip saymasını istemeyiniz. İki ayrı grupta gruplayarak veriniz ve toplam kaç tane olduklarını saymalarını isteyiniz.
- Çocuk yanlış tepki verdiğinde çocuğun öz güvenini kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Aferin çok güzel sayıyorsun. .... (çocuğun adı) bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Nesnelere seçerken dikkat dağıtıcı olmayan, manipüle edilmesi kolay nesnelere belirleyiniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız araç gereçlere karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Çocuğun dokunarak sayması için düz zeminde kaymayan, rahat dokunabileceği nesnelere seçiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Gerektiğinde çocuğun daha yakınında durarak ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuğunuzun çizerek ya da işaretlerle yanıtlamasını sağlayınız
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Toplama çalışmaları için kullanılacak nesnelere belirlerken, kullanılacak nesnenin çocuğun sınırlı ilgi alanına girmediğinden ve nesne ile stereotip davranış sergilemediğinden emin olunuz. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği nesnelere kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip duyguları tek tek bölerek çalışabilirsiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak nesnelere toplamı en fazla beşe kadar olan toplama işlemi yapma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Beslenme zamanında masaya bir siyah bir de yeşil zeytin tabağı hazırlayıp koyunuz. Çocuklardan kendi tabaklarına 3 siyah 2 yeşil zeytin almalarını isteyiniz. 2 zeytin aldığını, 3 tane daha alınca tabakta toplam kaç zeytin olduğunu sorunuz.
- Toplanma geçişlerinde, her merkezi toplaması için 2 kız 3 erkek çocuk (Sınıftaki kız ve erkek sayınıza göre siz belirleyiniz.) seçip başka bir çocuğa toplam kaç çocuğun düzenleme yaptığını sorunuz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste nesnelere toplamı en fazla beşe kadar olan toplama işlemi yaparsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı (MAT)

Kazanım: MAT 5.6. Farklı bir şekil oluşturmak için geometrik şekilleri birleştirir.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 5.2. Daire, üçgen, kare, dikdörtgen geometrik şekillerini günlük yaşamda ya da resimlerde karşılaştığı şekillerle eşleştirir.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa geometrik şekiller veriniz ve bunları birleştirerek farklı bir şekil oluşturmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde farklı bir şekil oluşturmak için geometrik şekilleri birleştirirse, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Farklı geometrik şekillerdeki bloklar.

Uygulama

Çocukların dikkatini çekerek blok merkezine davet ediniz. Elinize bir üçgen (dikdörtgen/kare/daire) blok alıp "Bakın. Ben bu iki üçgeni birleştiriyorum ve bir yeni şekil oluşturuyorum. Sizce bu neye benzedi? Şimdi de bu dikdörtgenle bu üçgen şeklini birleştiriyorum ve yeni bir şekil oluşturuyorum. Neye benzedi? Bir eve değil mi? Bu dairelerin hepsini yan yana koyarak uzun bir tırtıl oluşturacağım." gibi şekiller oluşturarak ve açıklama yaparak model olunuz. Sonra, çocuklarla göz teması kurarak ve blokları göstererek "Şimdi sıra sende. Haydi farklı şekilleri birleştirip kendi yeni bir şeklini oluştur bakalım." deyiniz. Çocuk için anlamlı olan her şekli, doğru tepki olarak kabul ediniz. Tepki vermeyen çocuğu cesaretlendiriniz ve nasıl bir şekil oluşturmak istediğini sorup çocuğa sözel ipucu veriniz ya da model olunuz. Çocuk buna rağmen şekil oluşturamıyorsa çocuğun ellerinden, bileğinden, dirseğinden tutarak geometrik şekillerden yeni bir şekil oluşturmasına yardım ederek fiziksel yardım veriniz. Bu etkinliği farklı zamanlarda farklı oturumlarla çocuklar bağımsızlaşana kadar tekrarlayınız ve zamanla çocukların bağımsızlaşması için ipuçlarını geri çekiniz. Etkinliklerden sonra çocukların bloklarla serbest oynamasına izin veriniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun gelişim düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan ve uygulamaya tüm çocukların katılımını sağladığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.

- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Blokların çocukların rahatlıkla manipüle edebileceği bir büyüklükte olmasına ve geometrik şekillerinin belirgin olmasına dikkat ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız bloklara karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Çocuğun şekillerin özelliklerini dokunarak incelemesini sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceri çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, sözleriyle sizi yönlendirip birleştirmeler yapmasını kabul edebilirsiniz. Geometrik şekillerin çocuğun rahatlıkla kavrayabileceği büyüklük ve kalınlıkta olmasına dikkat ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz. Çocuk görsel ipuçlarına aşına ise yeni şekillerin oluşturulma aşamalarını içeren görsel ipucu sayfaları hazırlayınız ve bu sayfaları çocuğun görebileceği bir konuma asınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak farklı bir şekil oluşturmak için geometrik şekilleri birleştirme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çocukları masalara davet ediniz. Her çocuğa renkli fon kartonlarından hazırlayıp kestiğiniz büyüklükleri farklı geometrik şekil kartlarını veriniz. Bunları birleştirerek yeni şekiller oluşturmalarını isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste farklı bir şekil oluşturmak için geometrik şekilleri birleştirirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Örüntüler ve Sınıflama (MAT)

Kazanım: MAT 6.7. Bir ögesi eksik bırakılan, ikili basit bir örüntünün eksik bir parçasını tamamlar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 6.3. Modele bakarak iki farklı nesneli basit bir örüntünün aynısını yapar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa ikili bir basit örüntünün eksik parçasını tamamlamasını söyleyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde bir ögesi eksik bırakılan, ikili basit bir örüntünün eksik bir parçasını tamamlarsa, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

Ön hazırlık; öğretmenin, etkinlikte kendi oluşturacağı örüntü için önceden hazırladığı mavi ve kırmızı renklerdeki ayak izleri.

- Mavi ve kırmızı renkli fon kartonları.
- Makas.
- Yapıştırıcı bant.
- Kalem.

Uygulama

Etkinliğe başlamadan önce, çocuklara binanın dış kapısından sınıf kapısına hangi yoldan gelineceğini gösteren işaretler koyacaklarını bunun için yardıma ihtiyacınız olduğunu söyleyiniz. Her çocuğun bir ayağını mavi fon kartonuna bir ayağını da kırmızı fon kartonuna kalıbını çizerek en az dörder tane çıkartınız ve kesiniz. Çocuklara kendi ayak izlerinin olduğu kalıpları dağıtınız. "Hazır mıyız?" diyerek, yere bir mavi sağ ayak-bir kırmızı sol ayak koyup yapıştırınız. Mavi ayağı yapıştırırken "Bakın. İlk önce mavi ayağı yapıştırıyorum. Sonra kırmızı ayağı. Bir mavi bir kırmızı, bir mavi bir kırmızı..." diye açıklama yapınız. Yolu bir süre ilerlettikten sonra ara ara boşluklar bırakınız ve "Yolumuzu tamamladım. Haydi, kontrol edin. Yolumuz olmuş mu?" deyiniz. Yolda eksik parçalar olduğunda çocuklara elinizdeki mavi ve kırmızı ayak izlerini kullanarak yolu tamamlamalarını isteyiniz. Bunun için sırayla çocukların ellerindeki karttan bir tane koymalarını sağlayınız. Bunun için sık sık örüntüye dikkat etmeleri gerektiğini söyleyiniz. Örüntüde hangi parçasının eksik olduğunu bulup elindeki doğru rengi yere koyan çocuğu pekiştiriniz. Yolda eksiklik bulamayan ya da bulduysa bile yanlış renkteki ayağı yerleştiren çocuğa dikkat etmesini, bir mavi bir kırmızı ayak olması gerektiğini hatırlatıp gerekliyse yardımla düzeltiniz. Yol tamamlandığında çocuklarla ayak izlerine basarak sınıf kapısından dış kapıya ve dış kapıdan sınıf kapısına yürüyünüz. Sınıfa girdiğinizde ana etkinliği desteklemek için çocuklara eksik bırakılmış ikili renk örüntüleri içeren bir çalışma kâğıdı dağıtınız. Çocukların kâğıtta yer alan örüntüleri sırası ile tamamlamalarını isteyiniz. Bağımsız yapan çocukları pekiştiriniz. Yanlış yapan ya da desteğe gereksinim duyan çocuklara sözel ipucu ve model olma ile yardım ediniz. Çocuklar bağımsız olarak doğru yapana kadar etkinlikleri sürdürünüz ve ipucunu zamanla aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Siz de örüntü çalışmaları için farklı nesnelere yeni örüntü çalışmaları planlayınız. Etkinliklerde

kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Etkinliği tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız ayağın rengine karar verirken çocuğun görme duyusuna göre zemin ile ayak izlerinin renklerin zıtlığına dikkat ediniz. Ayrıca yine görme duyu kaybına bağlı olarak keçe, zımpara kâğıdı gibi dokunsal özellikleri olan materyalleri ayak izi kalıplarını çıkarmak için kullanınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun kâğıt kullanmada zorlanması durumunda fiziksel destekte bulunup örüntü için kartını uygun yere yerleştirmesine yardımcı olunuz. Kalem tutucular gibi araçlardan yararlanınız ya da renkli legolar gibi manipüle edebileceği nesnelere çalışınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle yolu takip etmesi ve örüntüyü koyması yerine, elindeki doğru ayağı size vermesini ya da bakışlarıyla verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği renklerle uygulamaya başlayabilir zamanla materyali çeşitlendirebilirsiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak bir ögesi eksik bırakılan, ikili basit bir örüntünün eksik bir parçasını tamamlama becerisi çalışınız. Örneğin;
- Çocukların pandiflerini çıkartınız. Bir kız bir erkek pandifi olacak şekilde ayakkabılardan bir örüntü oluşturunuz. Ara ara eksik bırakıp çocuklara eksik ayakkabının kız ayakkabısı mı erkek ayakkabısı mı olduğunu sorarak eksik parçası tamamlatınız.
  - Sanat etkinliğinde kullanılmak üzere pastel boya ve gazlı kalemleri arasından seçim yaptırınız. Çocuklardan, seçtikleri boyaya göre bir pastel boya seçen çocuk, bir gazlı kalem seçen çocuk olarak ikili örüntü oluşturacak şekilde sıraya geçmelerini isteyiniz.
  - Legolarla örüntü oluşturarak kule yapma çalışmaları yapınız. İki renk lego seçerek çocukların ikili örüntü içeren bir kule yapmalarını sağlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste bir ögesi eksik bırakılan, ikili basit bir örüntünün eksik bir parçasını tamamlarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma (MAT)

Kazanım: MAT 7.7. Nesnelerin miktarını bardak, kaşık ya da kepçe gibi standart olmayan araçlar kullanarak ölçer.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- GÜİ 1.24. Bir nesneyi istendiğinde diğer bir nesnenin içine koyar. (31-36 Ay Bilişsel Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa ölçme yapabilmesi için standart olmayan materyaller veriniz. Çocuk dört denemenin üçünde nesnelerin miktarını bardak, kaşık ya da kepçe gibi standart olmayan araçlar kullanarak ölçerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Her çocuk için birinin içi boş diğerinin içinde bir miktar kinetik kum olan iki adet mika kap, kaşık, kepçe gibi mutfak malzemeleri.

Uygulama

Oyun materyallerini masaya koyarak çocukların dikkatini çekiniz ve onları masaya çağırınız. Siz de önünüze iki kap alarak masaya geçiniz. Her çocuğa, birinin içi boş diğerinin içinde bir miktar kinetik kum olan iki kabı veriniz. Bir süre kumla oynamalarını isteyip "Acaba kimin önünde çok kum var?" diye sorunuz ve bunu öğrenmek için ölçüm yapmamız gerekir diyerek, çocuklara "Sizce ne ile ölçebiliriz?" diye sorunuz. Çocukların düşüncelerini anlatmalarına fırsat veriniz. Masadaki bardak, kaşık gibi araçların ölçüm için kullanılabileceği cevabını alınca kumun kaç kaşık, kaç kepçe ölçü olabileceğini sorarak tahminlerini alınız. Çocuklardan yanıt gelmezse bardakla, kaşıkla veya kepçe ile ölçebileceğinizi söyleyiniz. Daha sonra, "Bakın. Ben bu bardağı alıyorum. 1 bardak kum, 2 bardak kum, 3 bardak kum..." diye sayarak ve göstererek kumu içi boş olan kaba boşaltınız. Bardağa yaptığınız her dolumda bardağı ağızına kadar doldurduğunuzu gösteriniz. Ardından çocuklara da istedikleri materyallerle kumu ölçmelerini söyleyiniz. Bağımsız olarak ölçen çocukları sözel olarak pekiştiriniz. Ölçme aşamasında güçlük yaşayan çocukları sözel ipucu, model olma ya da fiziksel yardımla destekleyiniz. Ölçüm işlemi tamamlandıktan sonra çocuklara ilk ölçüm tahminleriyle arada fark olup olmadığını sorunuz. Bu etkinliği farklı türde malzemeler ile (nohut, toz şeker, mercimek gibi) farklı zamanlarda ve oturumlarda çocuklar bağımsızlaşana kadar sürdürünüz. Oturumlarda verdiğiniz ipuçlarını zamanla azaltarak çocukların bağımsızlaşmasını sağlayınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlikte ölçme ile ilgili sunumu yaparken tüm çocukların ilgilerinin sizin ve materyallerin üzerinde olduğundan emin olunuz.
- Etkinlikte ölçülecek olan materyalin çokluğunu çocukların dikkat süresine göre uyarlayınız. Dikkat süreleri kısa olan çocuklar için daha az materyal (kum) bulunuruz.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve süre konusunda çocuklara gerekli fırsatı sağlayınız.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlama dan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız kumun rengine karar verirken çocuğun görme duyusuna göre kap-kum renklerinin zıtlığına dikkat ediniz. Çocuğun kumların bulunduğu alanı ve elindeki kabın şeklini ve konumunu elleri ile dokunarak incelemesini sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun dil ve konuşma becerisine uygun olarak sözel dil düzeyine uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta cümleler ile yönergeler veriniz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine bardakla kaptan kaba kum boşaltma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Gerektiğinde fiziksel yardım sağlayınız. Çocuğa vereceğiniz ölçme aracının kupa bardak, kepçe, tutacak aparatlı kaşık gibi onun rahatlıkla manipüle edebileceği nesnelere dikkat ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak nesnelere miktarını bardak, kaşık ya da kepçe gibi standart olmayan araçlar kullanarak ölçme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Uygun alan varsa bu etkinliği su/un/şeker gibi malzemeleri ölçerek de tekrarlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste nesnelere miktarını bardak, kaşık ya da kepçe gibi standart olmayan araçlar kullanarak ölçerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem (BİL)

Kazanım: BİL 8.5. Bilgi toplamak, incelemek, süreç ve ilişkileri gözlemlemek amacıyla araç gereçleri ya da duyularını kullanır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 8.1. Çevresindeki nesnelere ve olaylar hakkında sorular sorar.
- BİL 8.2. Çevresindeki nesnelere ve olayları gözlemleyerek tanımlar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocukla bir alan gezisine çıkınız. Çocuk dört denemenin üçünde bilgi toplamak, incelemek, süreç ve ilişkileri gözlemlemek amacıyla araç gereçleri ya da duyularını kullanırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

Uygulama

Çocukların bilimsel beceriler kazanmaları için alan gezilerinden yararlanabilirsiniz. Alan gezileri, bilgide kalıcılığı sağlamak ve derinlemesine öğrenme deneyimi kazanmak için oldukça önemlidir. Örneğin tüm güvenlik önlemlerinizi alıp çocukları bir müzeye götürüp orada bulunan materyalleri gözlemlemeleri için fırsat sağlayabilirsiniz. Çocuklar sadece sınıf içinde öğrendikleriyle yetinmemiş olacak, bu doğal ortamda pek çok gözlem yapıp duyularını kullanmayı öğreneceklerdir. Bu beceriyi çalışmak için, çocuklarla bir çocuk tiyatrosuna gezi planı hazırlayınız. Bu kapsamda, öncelikle tiyatro binasını ziyaret ediniz. Oyun başlamadan önce tiyatrocularla tanışınız ve çocuklarla provalarını izlemeye gidiniz. Çocukların tiyatro oyuncularına soru sormaları için fırsat sağlayınız. Uygunsa oyun kostümlerini giydiniz. Kulisi ve oyunun sergilendiği sahneyi gezip inceleyiniz. Oyuncular arasında karşılıklı ilişkileri gözlemleyiniz. Oyunun sergileneceği gün tekrar tiyatroya gidiniz. Uygun olursa tiyatroya etkileşimli katılmalarını sağlayınız. Oyun sonunda sahneye çıkıp istedikleri gibi kısa bir gösteri yapmalarına fırsat veriniz. Tüm bu süreçlerde çocukları çok iyi gözlemleyiniz. Sözel açıklamalarla süreci anlamalarını sağlayınız. Aktif katılım gösteren çocukları pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocukları cesaretlendiriniz ve destekleyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Açık alanda çocukları kontrol etmek zor olabilir. Bu nedenle yanınıza yardımcı öğretmen ya da veli desteği alabilirsiniz. Benzer şekilde açık alanlarda çocuğu doğru

değerlendirmeniz zor olabilir. Bireysel ya da küçük grupla çalışmak daha kolay olacaktır.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Tüm çocukların bu beceri süresince aktif olmalarının önemini unutmayınız.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan tüm alan gezisi süresince hareket etmesini kısıtlayacak engelleri ortadan kaldırınız. Gezi süresince çocuğun dokunma duygusuyla deneyimler kazanmasına yardım ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Gerekliğinde siz ve röportajı veren kişiler, ses tonunuzu biraz daha artırınız. Çocuğun sizi ve röportajı veren kişiyi görebilecek şekilde oturmasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Tüm alan gezisi süresince hareket etmesini kısıtlayacak engelleri ortadan kaldırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun süreci anlaması için alan gezisine çıkmadan önce ne yapılacağını aşamalı olarak ona açıklayınız. Alan gezisinin aşamalarını görsellerle açıklayınız ve gezi süresince görseli yanında taşımasını sağlayınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak bilgi toplamak, incelemek, süreç ve ilişkileri gözlemlemek amacıyla araç gereçleri ya da duyularını kullanma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Sınıfta bir evcil hayvan besleyiniz. Bunun bakımı ve beslenmesi için çocukları görevlendiriniz.
- Çocuklarınız için bir hayvanat bahçesine, matbaaya veya sinemaya gezi planlayabilirsiniz.
- Sınıfta bir bitki yetiştirebilir ve bitkinin büyümesini haftalık olarak gözlemlemelerini, gözlemlerini resimleme ya da işaretleme ile kaydetmelerini isteyebilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde bilgi toplamak, incelemek, süreç ve ilişkileri gözlemlemek amacıyla araç gereçleri ya da duyularını kullanırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam (BİL)

Kazanım: BİL 9.4. Maddenin hâllerini söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 8.2. Çevresindeki nesnelere ve olayları gözlemleyerek tanımlar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa katı, sıvı ve gaz hâldeki maddeler gösterip hangi hâlde olduklarını sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde maddenin hâllerini söylerse, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Öğretmen için; küçük bir ocak, buzdolabı, çaydanlık, bir litre su, gıda boyası, buz kalıbı taşı, makas, masa, kalem, ince kum, tuz, kolonya, ayran, gibi katı sıvı ve gaz hâlindeki maddelere örnek materyaller.

Uygulama

Çocuklara "Katı-sıvı-gaz deneyi" yapacağınızı söyleyip onları masaya davet ediniz. "Çocuklar maddenin üç hâli vardır. Katı, sıvı ve gaz. Şimdi size bunları göstereceğim. Beni dikkatle dinleyin ve izleyin. Bakın, bu su akışkan, belirli bir şekli yok. Nereye koyarsam onun şeklini alır. Isıtılınca hacmi değişebilir. Biz böyle maddelere 'Sıvı hâlidir.' diyoruz." deyiniz. Daha sonra "Siz de sıvı hâlde olan maddelere örnekler verin." diyerek çocukların örnek vermesini bekleyiniz ve örnek veren çocukları pekiştiriniz. Tüm çocukların yanıt vermesini sağlayınız. Yanıt vermeyen ya da yanlış yanıt veren çocuklara sözel ipucu veriniz. Daha sonra "Şimdi de bu suyun içine biraz gıda boyası katalım (renkli buz daha çok ilgilerini çekecektir) ve biraz buzdolabının buzlukunda bekletelim." deyiniz ve gıda boyası kattığınız suyu buz kalıbına koyarak buzlukta koyunuz. Bir süre sonra donmuş olan sıvıları buzluktan çıkararak "Ooo, bakın. Sıvı hâldeki su nereye gitmiş? Kaybolmuş mu? Hayır. Soğukta katılaşmış. Renkli bir katı madde olmuş artık. Biz bunun gibi belirli bir şekli ve hacmi olan katı maddelere 'Katı hâlidir.' diyoruz." deyiniz ve çocukların da katı maddelere örnek vermesini isteyiniz. Örnek veren çocukları pekiştiriniz. Yanlış yanıt veren ya da tepki vermeyen çocukların ipucu vererek yanıt vermelerini sağlayınız. Daha sonra buzlu ocağa koyarak "Şimdi de bu buzlu biraz kaynatalım. Bakın, su kaynayınca ve yeteri kadar ısınınca buharlar çıkıyor. Gördünüz mü? Biz işte bu uçucu duman gibi maddeler 'Gaz hâlidir.' diyoruz." deyiniz. "Bunların bir şekli var mı? Yok. Bu maddenin gaz hâlidir." deyiniz ve çocukların da gaz hâline örnekler vermelerini sağlayınız. Tüm bu süreçlerde suda ne gibi değişiklikler olduğunu gözlemlemelerini isteyiniz ve değerlendirme yapmak için çocuklara sorular sorunuz. Sınıfa getirdiğiniz ya da sınıfta olan taş, makas, masa, kalem, ince kum, tuz, meyve suyu, süt, soğan, kolonya, parfüm, soluduğumuz hava gibi katı, sıvı ve gaz hâldeki maddelerin hangi hâlde olduğunu sorunuz. Doğru yanıt veren çocukları pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde düzeltme yapınız ve ipucu vererek çocukların doğru yanıt vermesini sağlayınız. Çocuklar bağımsız olarak doğru tepki verene kadar farklı hâllerdeki nesnelere ile farklı zamanlarda ve oturumlarda çalışma yapmaya devam ediniz. Verdiğiniz ipucunu çocukların bağımsızlaşması için zamanla geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Bu etkinlik süresince siz maddenin hâllerine ilişkin açıklama yaparken çocuğun dikkatinin sizin ve maddenin üzerinde olmasına dikkat ediniz.
- Buzun ocakta ısıtılması esnasında çocuğun güvenli bir alanda süreci izlemesini sağlayınız.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışırken betimleme yapınız. Betimleme yaparken çocuğun maddelere dokunmasına, onları hissetmesine fırsat veriniz. Kullanacağınız materyale karar verirken çocuğun görme duyusuna göre seçimler (Örneğin renklerin zıtlığına, büyüklüğüne ve dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz.) yapınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun etkinliğe dikkatini sürdürmesi için ara ara dikkatini etkinliğe çekiniz ve onunla göz kontağı kurunuz. Deneyinizin aşamalarını içeren bir görsel akış şeması/çizelgesi kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip bölerek çalışabilirsiniz. Örneğin ilk önce katıyı, sonra sıvıyı, daha sonra da gaz hâline geçiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak maddenin hâllerini söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Konuyla ilgili görsel eğitim materyalleri izletiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde maddenin hâllerini söylerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum (BİL)

Kazanım: BİL10.8. Yaşamı içerisindeki meslekleri açıklar.

Ön koşullar

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa mesleklere ait bir sunum yapılır. Çocuk dört denemenin üçünde yaşamı içerisindeki meslekleri açıklarsa, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Ebeveyn katılımı: Mesleklerle ilgili görseller (örneğin resimli kartlar, posterler vb.).
- Mesleklere özgü videolar, kıyafetler ve varsa özel aksesuarlar.
- Çalışma sayfaları.

Uygulama

Bu becerinin çalışılması için aile katılımı etkinliklerinden yararlanabilirsiniz. Sınıfınızda çocuğu bulunan ebeveynleri kendi mesleklerini tanıtmak amacıyla sınıfa davet ediniz ve birlikte bir etkinlik planlayınız. Bu kapsamda ne iş yaptıklarını, kimlere hizmet verdiklerini, sorumluluklarını, giymeleri gereken özel bir kıyafet ya da kullanmaları gereken özel aletler olup olmadığını içeren yaş düzeyine uygun kısa betimlemeler yapmalarını, mümkünse iş ortamında kendilerini videoya çekmelerini, kıyafetlerini ve özel aksesuarlarını sunumda kullanmalarını sağlayınız. Belirlediğiniz gün ve saatte sınıfta olmalarını isteyiniz. Çocuklara anne babalarının bir sunum yapacaklarını ve onları dikkatle izlemeleri gerektiğini hatırlatınız. İlk anne/baba sunumunu yaptığında "Bu annemiz/babamız ne iş yapıyor mu?" diye sorunuz. Tüm çocukların yanıtlamasını sağlayınız. Ardından tüm meslek gruplarının resimli kartlarını gösterip meslekleri tanıttınız ve ilgili soruları sorunuz (örneğin "Bu tulumu kimler giyer? Kimler bu gözlüğü takmadan çalışamaz? Kimler stetoskop kullanır? Binaların nasıl görüneceğini önce kim çizer?" vb.). Çocukların doğru yanıtlarını sözel olarak pekiştiriniz. Yanlış yanıt veren ya da yanıt vermeyen çocuklar için ipucu veriniz ve onların yanıt vermelerine yardım ediniz. Oturumun sonunda, meslekleri söyleme ile ilgili masa başı etkinliği yapmak üzere masalara geçiniz ve çalışma sayfalarını dağıtarak yönergeli çalışmalar yaptırınız. Doğru tepki gösteren çocukları pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde gerektiğinde ipucu ile beceriyi kazanmasına yardım ediniz. Çocuklar bağımsızlaşana kadar meslekler ile etkinliği farklı zamanlarda farklı oturumlarla çalışmaya devam ediniz. Bu oturumlarda ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Değerlendirmeyi farklılaştırdığınızda, kendi mesleğini tanıtan bir ebeveyn çocuğa kendi mesleği dışında soru sorduğunda daha doğru sonuçlar alabilirsiniz. Örneğin polis üniformasıyla sunum yapan bir babaya, "Çocuklar benim bir stetoskobum olsa ve hastanede hastaları muayene ediyorsa... Ben kimim?" diye sordurunuz.

- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Gerektiğinde beceriyi basitleştirip bölerek çalışınız. Örneğin çocuk bir meslek grubunu tanıdıktan sonra diğerine geçiniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Sunum yapan kişinin kullandığı araç gereçlere ya da kıyafetine dokunmasına izin veriniz. Materyallerin renklerini ve büyüklüklerini çocuğun görme yeterliliğine uygun olacak biçimde ayarlayınız. Resimli kartlardaki görsellerin çocuğun görebileceği büyüklükte olmasına ve zemin şekil renk zıtlığının olmasına dikkat ediniz. Ayrıca resimleri anlatarak betimleyiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme, resim çizerek anlatma tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Çocukta sözel dil sınırlı ise çocuğun jestler ile ya da bakışları ile yanıtlamasını sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sunumu yapan kişi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak yaşamı içerisindeki meslekleri açıklama becerisi çalışınız. Örneğin;

- Mesleklerle ilgili çalışmayı kuklalar kullanarak tekrarlayınız. Kuklaların hangi meslekten olduklarını söylemelerini isteyiniz.
- Konuya ilişkin görsel eğitim materyali izletip gördüğü insanların hangi meslekten olduklarını söylemelerini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste yaşamı içerisindeki meslekleri açıklarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum (BİL)

Kazanım: BİL 11.5. Çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri açıklar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL11.4. Çevreyi korumanın önemini açıklar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğa çevreyi korumak adına neler yapabileceğini sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri açıklarsa, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Resimli posterler.
- Resim kâğıtları.
- Çizim ve boya kalemleri

Uygulama

Bu beceri kapsamında, öncelikle çocukların doğayla iç içe olmaları adına okul yakınında bulunan park, piknik alanı, koru gibi bir yere gezi düzenleyiniz. Açık alanlardaki çevrenin, oyun oynamak ve keşifler yapmak için ne kadar davetkâr ve eğlenceli olduğuna vurgu yaparak çevremizi korumamız gerektiğine vurgu yapınız. Sınıfınıza döndüğünüzde çevrenin güzelliklerini tekrar vurgulayarak gördüklerini çizerek anlatmalarını isteyiniz. Daha sonra resimleri panoda sergileyiniz. Çocuklar resim yaparken "Sınıfın içinde mi yoksa dışarıda yeşillikler içinde mi oyun oynamak daha eğlenceli oluyor? Bir kez daha ..... (gittiğiniz yerin adı) gitmek ister misiniz?" gibi sorular sorunuz. Ardından, ".... (gittiğiniz yerin adı) güzel olması ve güzel kalması için neler yapabiliriz?" sorusunu yöneltiniz. Çocukların yanıtlarını dinleyiniz. Çocuklara çevreyi koruma bilincini küçük yaşta aşılama adına öncelikle kendiniz model olmalı ve sonra yaş düzeyine uygun olarak 4-5 kural öğretmelisiniz. Bu kurallar arasında "Ormanları korumalıyız. Ağaçlara ve hayvanlara zarar vermemeliyiz. Suyu kullanırken gereksiz yere musluğu açıp açık bırakmamalıyız. Elektriği kullanmadığımız zaman ışıkları söndürmeliyiz. Çöp olmayan atıkları geri dönüşüme atmalıyız. Nelere ihtiyacımız varsa onları almamız." gibi kurallar yer alabilir. Kuralları günlük yaşam içinde açıklamaya devam ediniz. Örneğin "Dişlerimizi fırçalarken gereksiz yere suyu açık bırakmamalıyız." deyiniz. Beslenme zamanından sonra lavaboya geçtiğinizde siz de çocuklarla dişlerinizi fırçalayınız. Bu sırada, çocuklara kuralınızı tekrar hatırlatabilir "Çocuklar su bizim yaşamamız için gereklidir. Su olmazsa canlılar yaşayamazlar. Dişlerimizi fırçalarken suyu gereksiz yere açmamamız gerekiyor." diyerek kısa açıklama yapabilirsiniz. Sonra, çocuklardan "Dişini fırçalarken aşırı su tüketimine karşı musluğu kapatmalıyız kuralı" nı simgeleyen bir resim çizmelerini isteyiniz ve bu resmi musluğun yanına asınız. Diğer zamanlarda da diğer kurallarla ilgili çalışmalarınızı da yapıp çocukların çizdiği resimleri çocuğun görebileceği yerlere asarak sergileyiniz. Çocuklara çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri sorduğunuzda doğru yanıt veren çocukları pekiştiriniz. Yanlış yanıt veren ya da yanıt vermeyen çocuklara yönlendirici sorular sorunuz ya da sözel ipucu veriniz. Çocuklar bağımsızlaşana kadar soruları sormaya ve ipucu vermeye devam ediniz. İpucunuzu çocuğun bağımsızlaşması için aşamalı olarak azaltınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek bir kılavuz niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur.
- Çevreyi koruma ile ilgili koyduğunuz bir kurala önce siz uymalı ve hiçbir şart altında uymazlık yapmamalısınız.
- Her bir kural için sınıftaki bir çocuğu o kuralın uygulanıp uygulanmadığını kontrol edici olarak görevlendirdiğinizde, çocukların kuralları zaman zaman arkadaşlarına hatırlattığını gözlemleyeceksiniz ve bu yolla çocukların kurallara uyma becerisini de artırmış olabileceksiniz.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Yeti kaybına bağlı olarak hazırlayacağınız görselin daha büyük, daha parlak ve resim/zemin zıtlığına uygun olmasına dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocuğun dil ve konuşma becerisi çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri açıklamak için yeterli değilse anlatımına ek olarak resim yaparak da anlatım yapmasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği resimleri kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri açıklama becerisi çalışınız. Örneğin;

- Sınıfınızda bir evcil hayvan besleyebilir veya bir bitki büyütebilirsiniz. Bir bitki (çiçek) büyüttüğünüzde, çocuklara çiçeğin bakımıyla ilgili sulama gibi küçük yararlı sorumluluklar veriniz. Böylece çocuklar doğayı korumak için bir şeyler yapabileceğini fark eder. Çevreye daha sevgili ve duyarlı olur.
- Çevreyi korumak adına yapabileceklerinden yola çıkarak bir senaryo yazınız ve bunu dramatize ettiriniz.
- Sınıfınızda bir geri dönüşüm kutusu hazırlayınız ve kâğıt artıklarını burada değerlendiriniz. Kâğıtlar biriktiğinde geri dönüşüm merkezine yollayınız. Bu süreçleri fotoğraflayınız.
- Sınıfınızda gereksiz kâğıt, elektrik ve su kullanımını önlemek için her gün bir çocuğu sorumlu olarak belirleyip kontrol etmesini sağlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri açıklarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar (BİL)

Kazanım: BİL 12.3. Bebeklik, çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi gelişim dönemlerini ayırt eder.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 12.2. Genç ve yaşlı insanları ayırt eder.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa bebek, çocuk, genç ve yaşlı resimleri gösterip hangi resimdeki bebek/çocuk/genç/yaşlı olduğunu söylemesini isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde bebeklik, çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi gelişim dönemlerini ayırt ederse, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Aileden istenen çocuğun, bebeklik ve güncel bir fotoğrafı.
- Çeşitli dergi ve gazetelerden kesilen bebek, çocuk, genç ve yaşlılara ait fotoğraflar/resimler.
- 4 adet, farklı renkte fon kartonu.

Uygulama

Çocukları masalara alınız. Önlerine hem kendi resimlerini hem de gazete veya dergilerden kestiğiniz farklı insan fotoğraflarını/resimlerini koyunuz. İnsanların zaman içinde değiştiğini ve her dönemde farklı özelliklerin olduğunu söyleyerek bunlar hakkında konuşacağınızı ve sizi dikkatle dinlemelerini isteyiniz. Ortada bulunan fotoğraflardan/resimlerden bir bebek resmi alınız ve göstererek "Bakın. Bu bir bebek. Bebekler annesinden süt emer, yürüyemez, konuşamaz. Sizler de bebektiniz. Herkes eline şimdi bebeklik fotoğrafını/resmini alsın." deyiniz. Eline bebeklik fotoğrafını/resmini alan tüm çocukları pekiştiriniz. "Bu fotoğraflar/resimler arasında başka bebek fotoğrafları/resimleri de var. Haydi, onları da bulalım." deyiniz. Yardıma gerek duyan çocukları cesaretlendiriniz. Sonra, ortadan bir tane çocuk fotoğrafı/resmi alınız ve "Bakın bu bir çocuk. Çocuklar oyun oynamayı sever. Okula gider. Yeni bilgiler öğrenir. Hâlâ büyümeye devam ederler. Şimdi siz de bu fotoğraflar arasından çocukluk fotoğrafınızı bulun ve bana gösterin." diyerek bir süre bekleyiniz. Eline kendi fotoğrafını/resmini alan tüm çocukları pekiştiriniz. "Bu fotoğraflar/resimler arasında başka çocuk fotoğrafları/resimleri de var. Kimler bulacak?" deyiniz. Masadaki fotoğrafların/resimlerin arasından farklı çocuk fotoğraflarını/resimlerini bulan çocukları pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocukları cesaretlendiriniz. Fotoğraflara/Resimlere dikkatle bakmalarını hatırlatınız. Sırasıyla gençlik ve yaşlılık dönemleri için de aynı süreci izleyiniz. Bu süreçte doğru fotoğrafları/resimleri seçen çocukları sözel olarak pekiştiriniz. Yanlış fotoğraf/resim seçen ya da fotoğraf/resim seçmeyen çocukların, onlara ipucu vererek ve cesaretlendirerek fotoğrafları/resimleri seçmelerini sağlayınız. Ardından "Acaba sen gençken nasıl görüneceksin? Bu yaşlı kadınlardan/erkeklerden hangisi gibi olmak istersin?" gibi eğlenceli sorular sorunuz. Ardından bu dört gelişim dönemini "Şimdi bir bebek olduğumuzu hayal edelim. Herkes bebek olsun. Şimdi yaşlı bir nine/dede olalım." gibi yönergeler vererek dramatize ediniz. Doğru tepki veren çocukları pekiştiriniz. Cesaretlendirilmeye gerek duyan çocukları cesaretlendiriniz. Son olarak gelişim dönemlerine ait fotoğrafları/resimleri her biri ayrı renk olmak üzere kartonlara çocuklarla yapıştırıp panoda sergileyiniz. Çocuklar fotoğrafları/resimleri doğru biçimde ayırt edene kadar etkinliği farklı zamanlarda farklı oturumlarla tekrarlayınız ve verdiğiniz ipuçlarını aşamalı olarak azaltınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çocuklara sunum yaparken çocukların dikkatlerinin sizin ve resimlerin üzerinde olduğundan emin okunuz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız fotoğraflar/resimleri çocuğun görme yetisine göre belirleyiniz ve resimlerle ilgili sesli betimleme yapınız. Ayrıca bebek, çocuk yetişkin ses kayıtlarını dinleterek ayırt edici çalışmalar gerçekleştiriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Masa başında çalışırken çocuğun sizin yüzünüzü ve materyalleri görebilecek bir konumda olmasına dikkat ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken fotoğrafların/resimlerin çocuğun rahat biçimde manipüle edebileceği kalınlıkta ve büyüklükte olmasına dikkat ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz. Etkinliğin süresini çocuğun dikkat süresine göre uyarlayınız. Çocuğun dikkat süresi kısa ise etkinliği ara vererek iki aşamalı olarak gerçekleştiriniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak bebeklik, çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi gelişim dönemlerini ayırt etme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Sınıfınıza bir bebek, genç ve yaşlı kişiler davet ederek fiziksel özellikleri hakkında konuşunuz.
- Sınıfınızda insanın gelişim dönemlerini anlatan videolar izletiniz.
- Bir okul geziniz sırasında çevrede bebek, çocuk, genç ve yaşlı olarak kimleri gördüğünü sorunuz. "Kaç tane yaşlı gördün? Kimler hiç bebek göremedi?" gibi soruları sorunuz.
- Ailenin katılımını sağlayarak çocuklardan ebeveynleri ile soy ağacı panosu hazırlamalarını isteyiniz. Daha sonra çocukların hazırladıkları soy ağacını sınıfta anlatmalarını isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste bebeklik, çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi gelişim dönemlerini ayırt ederse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Müzik (YSN)

Kazanım: YSN 13.7. Sözlerinin büyük bir kısmını söyleyerek bir şarkıya katılır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- Sİ 1.5. Yetişkinle beraber tekerleme ya da şarkı söyler.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa bir şarkı öğretiniz. Çocuk dört denemenin üçünde sözlerinin büyük bir kısmını söyleyerek bir şarkıya katılırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- CD Çalar/bilgisayar.

Uygulama

Bilindik bir şarkıyı sınıftaki çocukların isimlerini de içerecek şekilde değiştiriniz ya da kendiniz bir şarkı hazırlayınız. Çocukları şarkı söylemek üzere çember olmaya davet ediniz. Çocuklara bir şarkı söyleyeceğinizi, şarkının içinde adının geçeceğini, adını duyduğunda kollarını havaya kaldırmasını/zıplamasını/el çırpmasını istediğinizi açıklayınız. Aynı şarkıyı birkaç defa bir etkinliğin başında rutin olarak söyleyiniz. Çocuklar şarkıya aşına olmaya başladıklarında şarkıyı söylerken "Siz de benimle söylemek isterseniz eşlik edin." deyiniz. Şarkıyı söylerken şarkının bir yerinde durarak çocukların söylemeye devam edip etmediğini gözlemleyiniz. Doğru biçimde söyleyen çocukları pekiştiriniz. Söyleyemeyen çocuklara model olunuz ve onunda tekrarlamasını isteyiniz. Şarkıdaki duraksama sürelerinizi küçük küçük artırmaya devam ediniz. Çocuk, sözlerini söyleyerek şarkıya her eşlik ettiğinde pekiştiriniz. Şarkının daha çok kısmına eşlik ettiğinde daha coşkulu pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocukları cesaretlendiriniz. Çalışma sonunda çocukların kendi istedikleri şarkıyı söylemelerine fırsat tanıyınız. Gün içinde ve farklı zamanlarda şarkıyı tekrarlayınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur.
- Çocuklara bir şarkı öğretirken dikkatlerini daha kolay çekmek amacıyla sözlerinde fiziksel hareketler de yapmayı da içeren şarkılar seçiniz.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Gerekli ise şarkıyı parçalara bölerek çalışınız (örneğin ilk önce ilk kısmını ardından ikinci kısmı vb.).
- Öğretime bol tekrarlı kısa şarkılar ile başlayınız. Daha sonra zamanla şarkıların uzunluğunu arttırabilirsiniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Şarkının hareketli rutinleri için başlangıçta yakın mesafeden model olunuz ya da fiziksel yardım veriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun işitme yetisine göre ses düzeyini artırınız ve çocuğun hareketleri ve sizin yüzünüzü görebileceği bir konumda olmasına dikkat ediniz. Çocukta sözel dil şarkı söyleme için yeterli düzeyde değilse şarkının hareketleri ile katılmasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Şayet şarkı söylenirken ismi söylendiğinde yapması gereken hareketi yapabilecek yetiye sahip değil ise yapabileceği bir hareketi belirleyerek çocuğun katılımını sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun sevdiği bir şarkıdan yola çıkınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak sözlerinin büyük bir kısmını söyleyerek bir şarkıya katılma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Şarkıyı söylerken çocukların sesini kaydediniz ve bir sonraki sefer bu kayıt üzerinden tekrarlayınız.
- Bir sahne hazırlanıp çocuklar sırasıyla sevdikleri bir şarkıyı söylemesi istenebilir. Diğer çocukların da şarkıya eşlik etmesi istenebilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste sözlerinin büyük bir kısmını söyleyerek bir şarkıya katılırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans (YSN)

Kazanım: YSN 14.4. Farklı müzik türleri dinlediğinde hissettiklerini anlatır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DG 7.23. Ne zaman ya da hangi durumda hangi duyguyu hissettiği sorulduğunda söyler. (25-30 Ay Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa farklı müzikler dinletiniz. Çocuk dört denemenin üçünde farklı müzik türleri dinlediğinde hissettiklerini anlatırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Farklı müzik sesleri.
- CD/bilgisayar.

Uygulama

Çocukları müzik etkinliği yapacağınızı söyleyerek oyun odanıza ya da sınıfın geniş bir boş alanına çağırınız. Şimdi onlara farklı müzikler dinleteceğinizi ve bunları dikkatlice dinlemelerini istediğinizi, isterlerse minderlere uzanabileceklerini, isteyenlerin müziğe göre dans edebileceklerini söyleyiniz. Çeşitli pop, hip-hop, enstrümantal, rock, blues, caz, klasik müzik, halk müziği (etnik) eserlerini sırasıyla dinletiniz. Bir eseri dinlettikten sonra, önce siz bunların her birini dinlerken neler hissettiğinizi söyleyiniz. Örneğin "Bu müziği dinlediğimde kalkıp dans etmek istiyorum, sakinleşiyorum, yağmur damlaları cama vuruyor gibi hissediyorum, köpeğimle bahçede koşuşturarak ya-kalamaca oynadığımı hayal ediyorum." gibi ifadeler kullanabilirsiniz. Sonra, çocuklara "Bu müziği dinlemekten keyif aldın mı? Sana neler hissettirdi?" sorularını sorunuz. Kendisine göre anlamlı tepkiler veren çocuğu pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocuğu cesaretlendiriniz ve yanıt vermeleri için yönlendirici sorular sorunuz ya da sözel olarak/model olma ile ipucu veriniz. Sıradaki müziği açarak etkinliği sürdürünüz. Çocuklar bağımsız yanıt verene kadar bu etkinliği farklı zamanlarda ve farklı oturumlarla sürdürünüz ve çocukların bağımsızlaşması için ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz. Çalışmaların sonunda çocukların en çok tercih ettiği sevilen müziği açıp diledikleri gibi dans edebileceklerini söyleyiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Çocuklar duygularını ifade etmekte zorlanıyorsa çalışmaya hazırladığınız duygu kartlarını çocuklara dağıtarak başlayabilirsiniz. Her çocuğa iki duygu kartı (mutlu, üzgün) veriniz. Çocuklara sırası ile müzik parçalarını dinletiniz ve dinlediği müzik kendisini nasıl hissettiriyorsa o kartı havaya kaldırmasını isteyiniz.
- Çocukların üzülmesine ya da çok yoğun duygular yaşamasına neden olacak müzik eserleri dinletmeyiniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuk için alanda hareket etmesini zorlaştıracak engelleri ortadan kaldırınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken müziğin ses düzeyini çocuğun işitme derecesine uygun olarak ayarlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun sevdiği ve ilgilendiği müziklerden başlayınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı müzik eserleri kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak farklı müzik türleri dinlediğinde hissettiklerini anlatma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Sınıfa bir küçük bateri getiriniz. Farklı vuruşlarla ritimlerde farklılık oluşturarak farklı duygular hissetmelerini sağlayınız ve bunları anlatmalarını isteyiniz. Ardından kendi müziklerini yapmaları için fırsat tanıyınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste farklı müzik türleri dinlediğinde hissettiklerini anlatırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Sanat (YSN)

Kazanım: YSN 15.5. Canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler yapar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 9.3. Canlıların fiziksel özelliklerini tanımlar.
- YSN 15.4. Bir daire veya daireye eklenen düz ya da kavisli çizgiler kullanarak canlı ve cansız varlıkların resmini yapar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler çizmesini söyleyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler yaparsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Her çocuk için boya kalemleri.
- A4 resim kâğıtları.

Uygulama

Çocuklara resim yapacağını söyleyerek masalara davet ediniz. "Çocuklar canlı ve cansız varlıkları hatırlayalım. Canlı varlıklar nelerdi, özellikleri nasıldı?" diye sorunuz. Canlıların nefes aldığını, doğup büyüüp öldüğünü, beslenme ve solunum yaptığını hatırlatınız. Sonra, "Sınıfımızda canlı olarak neler var?" diye sorunuz. Cevapları aldıktan sonra "Bakın ben bir canlının resmini, Elif'in resmini çiziyorum. Siz de bir canlı resmi çizin." deyiniz. Elif'in resmini çizerken "Bakın bu kafası, bu gövdesi, bunlar kol ve bacakları, bunlar da güzel saçları..." diyerek nasıl çizdiğinizi gösteriniz. Çocukların resimlerini kontrol ediniz. Canlılara benzeyen resim yapan çocukları pekiştiriniz. Sadece basit karalamalar yapan, yardıma gerek duyan çocuklara gerekliyse önce sözel, sonra fiziksel yardım sağlayıp canlı resimleri yapmalarını sağlayınız. Daha sonra, "Peki, cansız varlıklar nelerdi, özelliklerini hatırlayalım mı?" diye sorunuz. Cansızların canlı olmadığını, hareket etmediğini, büyüüp gelişmediğini hatırlatınız. Sonra, "Sınıfımızda cansız olarak neler var?" diye sorunuz. Cevapları aldıktan sonra "Ben şimdi de bir cansız resmini, bu oyuncak legonun resmini çiziyorum. Siz de sevdiğiniz oyuncacı ya da bu sınıftaki bir cansız şeyi çizin." deyiniz. Oyuncacığın resmini çizerken "Bakın bu bir dikdörtgen, üzerine delikler ekliyorum, mavi boyuyorum..." diyerek nasıl çizdiğinizi gösteriniz. Çocukların resimlerini kontrol ediniz. Cansız varlıklara benzeyen resim yapan çocukları pekiştiriniz. Sadece basit karalamalar yapan, yardıma gerek duyan çocuklara gerekliyse önce sözel, sonra fiziksel yardım sağlayıp canlı resimleri yapmalarını sağlayınız. Bu etkinliği çocuklar bağımsızlaşana kadar farklı günlerdeki oturumlarla tekrarlayınız. Çocukların bağımsızlaşması için verdiğiniz ipucunu aşamalı olarak azaltınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz. Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız boyalara karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, kalemelerin daha büyük, parlak renkli, mümkünse dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Kâğıt ve boyaların renklerinin zıt olmasına dikkat ediniz. Çocuğun gerekli ise canlı ve cansız nesnelere özelliklerini dokunarak incelemesine izin veriniz. Gerekli ise kâğıdın sınırlarını belirlemesi için renkli ve dokunsal bir çerçeve oluşturunuz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocukla göz kontağı kurunuz ve çocuğa uygun bir dil düzeyinde yapılacakları açıklayınız. Çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler çizmesi yerine, sözel olarak canlı ve cansız açıklarak verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler yapma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çeşitli dergi ve gazetelerden insan ve hayvan canlı varlıkların baş kısmını kesip bir kâğıda yapıştırınız. Çocuklardan bunlara gövde, kol ve bacaklar eklemesini isteyiniz. Benzer şekilde bir bitkinin, çiçeğin, ağacın gövdesini kesip kâğıda yapıştırıp çocuklardan bunlara dal ve yapraklarını eklemelerini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler yaparsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro (YSN)

Kazanım: YSN 16.4. Bir öyküyü nesnelere, hareketleri ya da sözcükleri kullanarak anlatır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- YSN 16.1. Aktif katılım gösterdiği oyun ya da öyküye ilişkin soruları yanıtlar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa bir öykü okuyup onun da bu öyküyü anlatmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde bir öyküyü nesnelere, hareketleri ya da sözcükleri kullanarak anlatırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Resimli öykü kitabı.
- Kukla.
- Kostüm.

Uygulama

Çocuklara bir öykü okuyacağınızı söyleyerek bir çember oluşturunuz. Dikkatle sizi dinlemelerini hatırlatınız. Öyküyü okuyunuz. Okurken resimlerini göstermeye dikkat ediniz. Tüm çocukların öykünün resimlerini gördüğünden emin olunuz. Öyküyü bitirince öyküde hangi karakterlerin olduğunu, ilk önce ne olduğunu, daha sonra hangi olayların olduğunu tartışınız. Sonra öyküyü bu kez başka bir çocuktan tekrar dinleyeceklerini söyleyip aralarından gönüllü olarak öyküyü anlatmak isteyen olup olmadığını sorunuz. Gönüllü çocukla işe başlayınız. Çocuğun öyküyü anlatırken gerek duyabileceği, kukla, kostüm gibi nesnelere hazırlayınız. Çocuk nesnelere, hareketleri ya da sözcükleri kullanarak öyküyü anlattıkça pekiştirmeye devam ediniz. Gerekteğinde ipuçları veriniz. Anlatımı genişleterek geri bildirim veriniz. Yardıma gerek duyan çocuğu ipuçlarıyla destekleyerek cesaretlendiriniz. Çocukların ilgisine göre öyküyü anlatım becerisi çalışmayı sürdürünüz. Çocuklar bağımsızlaşana kadar öykü anlatma etkinliklerini her gün farklı oturumlarla destekleyiniz. Çocuklara sağladığınız ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Becerinin öğretimi açısından bu etkinliğin ve materyallerin sınıfındaki çocuğa uygun olup olmadığından öğretmen sorumludur.
- Öykü kitabını belirlerken çocuğun ilgilendiği, duymaktan hoşlanacağı, yeniden duymak isteyeceği, içinde tekrarlara yer verilen ve resimleriyle anlatılan olayların birbiriyle tam olarak eşleştiği öykü kitaplarını seçiniz.
- Öyküyü okurken tüm çocukların dikkatinin kitapta ve sizde olduğundan emin olunuz.

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çocuğun görme duyusuna hitap edecek bir kitap seçiniz ve kitabın resimlerini sesli olarak betimleyiniz. Çocuk için bu kitaptaki resimlerin renklerinin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun ifade edici dil becerileri çok sınırlıysa öykü anlatma becerisi yerine resim çizerek anlatma tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği resimleri kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak bir öyküyü nesnelere, hareketlere ya da sözcükleri kullanarak anlatma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Başka bir öğretmenin, bir akranın anlattığı bir öyküyü nesnelere, hareketlere ya da sözcükleri kullanarak anlatmasını isteyiniz.
- Aile katılımı açısından ailelerden çocuklarına gece uykusu öncesi çocuklarına öykü okumasını isteyiniz. Daha sonra çocukların kendilerine anlatılan öyküleri sınıfta anlatmalarını isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste bir öyküyü nesnelere, hareketlere ya da sözcükleri kullanarak anlatırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik (MAT)

Kazanım: MAT 3.15. Yirmiyeye kadar olan nesnelere sayıp kaç tane olduğunu söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 3.10. En fazla ona kadar olan nesne grubu için "Kaç tane?" sorusunu nesneyi teker teker sayarak yanıtlar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa yirmiyeye kadar olan nesnelere veriniz ve saymasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde yirmiyeye kadar olan nesnelere sayıp kaç tane olduğunu söylese bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Bez torba.
- 20'şer tane lego parçası.
- Boncuk, düğme, silgi, mandal, şeker gibi küçük nesnelere.
- Hareketli bir müzik parçası.

Uygulama

Çocuklara bir oyun oynayacağını söyleyerek çember olmalarını ve yerdeki mindere oturmalarını söyleyiniz. Elinize, daha önce çocuklara göstermeden içine 20 tane küçük lego, boncuk ya da benzer nesnelere koyduğunuz, dışından içinde ne olduğu gözükmeyen küçük bir bez torba alınız. Torbanın içinde ne olabileceğini tahmin etmelerini isteyiniz. Tahminlerini dinleyerek "Haydi öğrenelim." deyiniz. Kuralı "Müziği açacağım ve bir süre sonra müziği durduracağım. Müzik durduğunda torba kimin elinde kalırsa o bu torbanın içindekileri sayacak." diyerek açıklayınız. "Hazır mısınız?" diyerek oyunu başlatınız. Müziği açınız. Müziği torba kasıtlı olarak ilk önce sizin elinizde kalacak şekilde durdurunuz. Torbanın içindekileri teker teker çıkarıp 1, 2, 3, ... 19 ve 20 diyerek sayınız. Sayarken "Siz de bana eşlik edin." deyiniz. Sonra, müziği tekrar açıp "Devam ediyoruz." deyiniz. Müziği durdurunuz ve elinde torbayı tutan çocuktan saymasını isteyiniz. Doğru tepkileri alkışlayarak hemen pekiştiriniz. Yanlış tepkileri ise gerekli ipuçlarını vererek düzeltiniz. Her çocuk bu torbanın içinden 20 nesneyi çıkarıp sayana kadar oyuna devam ediniz. Çocukların tümü 20'ye kadar olan nesnelere sayarak kaç tane olduğunu doğru söyleyene kadar öğretim etkinliklerine devam ediniz. Zamanla çocuklar bağımsızlaştıkça ipucunu geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız.
- Her çocuk için torbanın içindeki nesnelere çocuklar görmeden değiştirirseniz ilgilerinin kaybolmamasını sağlayabilirsiniz.
- Sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan hepsinin nesnelere saydığından emin olunuz.

- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.
- Çocuk yanlış tepki verdiğinde çocuğun öz güvenini kırıcı sözlerden ve davranışlardan kaçınınız. "Aferin çok güzel gidiyorsun. .... (çocuğun adı) bir kez daha deneyebilirsin." gibi olumlu ifadelerle çocuğu cesaretlendiriniz.
- Gerektiğinde beceriyi basitleştirip bölerek çalışabilirsiniz. Çocuk 5'e kadar sayıyorsa ilk önce 5'ten 10'a kadar saymayı; 10'a kadar sayıyorsa ilk önce 10'dan 15'e kadar saymayı; 15'e kadar sayıyorsa ilk önce 15'den 20'ye kadar saydırmayı hedefleyiniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çocuğun nesnelere rahatlıkla ulaşabilmesi için torba yerine kutular kullanabilirsiniz. Nesnelerin çocuğun rahatlıkla alacağı şekil ve büyüklükte olmasına dikkat ediniz. Kutu ve nesne renklerinin zıt olmasına dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Nesnelerin çocuğun rahatlıkla manipüle edeceği büyüklük ve şekilde olmasına dikkat ediniz. Çocuğun durumu uygun değilse siz fiziksel yardımla torbadan nesnelere çıkartınız ve çocuğa saydırınız ya da nesnelere çocuğun önüne diziniz ve dokunarak saymasını sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresini çocuğun dikkat süresine göre uyarlayınız ya da aralar vererek çalışınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği nesnelere kullanınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak yirmiyeye kadar olan nesnelere sayıp kaç tane olduğunu söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Her gün, güne başlama zamanında çocukların yoklamasını alırken çocuklara kaç tane arkadaşının bugün okula geldiğini sayması isteyiniz.
- Beslenmede ortaya bir servis tabağı ve içine 20 zeytin/küçük küçük kek gibi yiyecekler koyup çocuklara saydırınız. Zeytinleri/kekleri sayan çocuğun arkadaşlarına servis yapmasını isteyiniz.
- Ara öğün olarak 20 tane mandalina getiriniz ve çocuğa saydırınız.
- Sınıf mevcudu 10 ise ayakta duranları tek tek saymalarını isteyiniz.
- Çocuklar el yıkamak için sıraya geçtiğinde, sıra başındaki çocuğun/o günkü sınıf başkanının ya da hedef çocuğun sırada bekleyen kaç çocuk olduğunu saymasını isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste yirmiyeye kadar olan nesnelere sayıp kaç tane olduğunu söylerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Sayı İlişkileri ve İşlemler (MAT)

Kazanım: MAT 4.12. Resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yapar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 4.10. En fazla beşe kadar olan nesnelere çıkarma işlemi yapar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan çıkarılanı en fazla 5 olan bir çıkarma işlemi sözel ifadelerle anlatarak yapmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yaparsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Plastik minyatür hayvanlar.

Uygulama

Çıkarma yapma becerisini öncelikle gerçek nesnelere çalışıp ardından resimler kullanarak çalışmalısınız. Çocukların dikkatini çekerek çıkarma işlemi çalışacaklarını söyleyip masaya davet ediniz. Sizi dikkatle dinleyip izlemelerini hatırlatınız. Önünüze en az 5 tane minyatür hayvan figürü alınız. Bunları teker teker göstererek sayınız. "1, 2, 3, 4, 5. Gördünüz mü? Toplam 5 tane hayvanım var." deyiniz. Ardından, "3 tanesini sana versem kaç hayvanım kalacak acaba? Sayalım." deyiniz. Hayvanlar arasından 3 tane hayvanı sayarak elinizle diğerlerinin yanından uzaklaştırınız ve "3 tanesini çıkardım." deyiniz. Kalan hayvanları işaret ederek "Bakın 5 tane hayvandan 3 tane hayvanı çıkardığımda 2 hayvanım kaldı. Haydi, tekrarlayalım. Toplam 5 hayvanım vardı. 3 tanesini çıkardım. Geriye 2 tane hayvan kaldı." deyiniz. Sonra, "Haydi, bir kez daha çıkarma işlemi yapalım. Bu sefer önüme 4 hayvan alıyorum. 2 tanesini çıkarsam ne kadar kalacak sizce?" deyip aynı süreci tekrarlayınız. Toplam hayvanları, eksilttiğiniz kadar hayvanı ve kalan hayvanı işaret ederek ve sayarak gösteriniz. Son olarak "Haydi, şimdi sıra sizde. Size de hayvanlar vereceğim. Siz de bunlardan .... tanesini çıkarın. Bakalım kaç hayvan kalacak?" deyiniz. Her birinin önüne en fazla 5 hayvan verip 4, 3, 2, 1 tane hayvanı toplam hayvan sayısından çıkarmalarını isteyiniz. Doğru tepki veren çocukları alkışlayıp pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde önce sözel ipucu veriniz ve gerektiğinde de tekrar model olunuz ya da fiziksel ipucu ve sözel ipucunu birlikte veriniz. Çocuklar bağımsızlaşana kadar nesnelere çıkarma işlemine devam ediniz ve ipuçlarını geri çekerek çocukların bağımsızlığını artırınız. Etkinliğin sonunda çalışma sayfaları dağıtarak resimler üzerinden yönergeli çalışmalarla resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yapma becerisi çalışınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Beceriyi çalışırken başlangıçta her seferinde "Çıkıyorum." kelimesini kullanın. Zamanla "Eksiltiyorum." kelimesinin de aynı anlamda olduğunu açıklayınız.
- Doğru bir değerlendirme yapabilmek amacıyla, bir çocuk için her denemede toplam sayısını ve çıkarılan sayısını değiştiriniz.

- Bazı çocuklar etkinlikten çıkardıkları hayvanın artık kendisinin olmayacağını düşünerek üzülebilir ya da çıkarma yapmayı reddedebilir. Bunu baştan önlemek için "çıkarma" yapmanın bir çalışma olduğunu, bu çalışma sonunda hayvanlarla yine oynayabileceğini hatırlatınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz. Çocuğun önüne çok sayıda hayvan yığıp daha çalışmaya başlamadan önce başarısız olacağı hissine kapılmasına neden olmayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız nesnelere ve resimlere karar verirken çocuğun görme duyusuna göre uyarlama yapmaya özen gösteriniz. Gerekiyorsa çocuğun nesnelere dokunarak incelemesini sağlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse siz hayvanları çıkarınız ve ondan ne yaptığını söylemesini isteyiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresini çocuğun dikkat süresine göre düzenleyiniz. Çıkarma çalışması için çocuğun sevdiği ve ilgilendiği oyuncakları kullanınız. Çıkarmaya ilişkin görselleri hatırlatıcı olarak kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip çalışabilirsiniz. Önce 1 nesne çıkarma, sonra 2 nesne çıkarma, sonra 3 nesne çıkarma yapınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yapma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Bir sonraki çalışma sayfasında, farklı bir sayfa dağıtıp resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yaptırınız.
- Çocuğun sevdiği, ilgilendiği resimler kullanarak resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yaptırınız.
- Mutfak etkinliklerinde 5 yumurtadan 2'sini kırma, 5 bardak undan 4 bardağını kek yapımı için ayırma gibi uygulamalar yaparak çıkarma işlemi yaptırınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yaparsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı (MAT)

Kazanım: MAT 5.9. Varlıkların mekânda konumunu uzağında-yakınında, sağında-solunda kavramlarını kullanarak söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 5.3. Varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söyler.
- MAT 5.7. Varlıkların mekânda konumunu içinde-dışında, yanında-arasında ya da önünde-arkasında kavramlarını kullanarak söyler.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa varlıkların konumuyla ilgili sorular sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde varlıkların mekânda konumunu uzağında-yakınında, sağında-solunda kavramlarını kullanarak söylerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Sınıfınızdaki bloklar, duplolar.
- Direksiyon ve direksiyon görevi görecek nesnelere.

Uygulama

Bu beceriyi çalışmadan önce, sınıfınızdaki blokları, duploları kullanarak üzerinde trafik işaretlerinin de yer aldığı geniş bir platform hazırlayınız. Sağa sola market, hastane, benzin istasyonu görevini yapacak binalar (resim) ve çeşitli renklerde evler yerleştiriniz. Çocukların dikkatini çekerek bir oyun oynayacaklarını söyleyip oyun alanına çağırınız. Elinize bir direksiyon (direksiyon olarak düşünmelerini istediğiniz yuvarlak şekilli bir nesne) alınız. Bu oyunda herkesin mutlaka trafik kurallarına uyması gerektiğini vurgulayınız. Önce herkesin birer vagon olup uzun bir tren olacağını söyleyiniz. "Haydi herkes arkama. Tren kalkıyor. Çuf çuf." diyerek çocukları arkanıza toplayınız. Yavaşça yola çıkınız. "Trenimiz sağa dönüyor. Herkes sağa." deyin ve sağa dönünüz. "Nereye dönüyormuşuz?" diyerek sağına döndüklerini tekrarlatınız. Bir süre sonra "Tren sola dönüyor. Herkes sola." diyerek çocukları sola döndürünüz. "Nereye dönüyormuşuz?" diyerek sola döndüklerini tekrarlatınız. Ara ara "Yavaşlayın. Mavi evin uzağında park edeceğiz. Benzin istasyonuna yakın olacağız." gibi ifadelerle açıklamalar yapınız. Sonra oyundan çıkacağınızı ve herkesin artık tren vagonu değil araba olacağını ve bağımsız olarak hareket edeceklerini söyleyiniz. Siz oyundan çıkınız ve yönergelerinizi mutlaka doğru yerine getirmelerini yoksa trafikte kaza yapacaklarını söyleyiniz. Çocuklara birer direksiyon (direksiyon görevi yapacak yuvarlak nesne) veriniz. "Kimsenin kaza yapmasını istemiyorum. Hazır mıyız?" diyerek oyunu başlatınız. Çocukları yan yana ya da arka arkaya sıralayınız. "Ece'nin arabası sağa dönsün, Emre'nin arabası kırmızı evin yakınında park etsin. Mert'in arabası markete sola dönsün. Elif'in arabası Kemal'in arabasından uzakta olsun." gibi yönergeler veriniz. Doğru tepki veren çocukları pekiştiriniz. Yanlış tepkilerde önce sözel, gerekliyse fiziksel ipucu vererek yardım ediniz. Değerlendirme yapabilmek için ara sıra arabalarını park ettirmelerini söyleyip çocukları tek tek sırayla yanınıza alınız. "Bak bakalım Ece nerede? Mert'in yakınında mı uzağında mı? Ece, mavi evin neresinde? Benzin istasyonunun yakınında ne var? Elif markete yakın mı?" şeklindeki sorularla varlıkların mekândaki konumunu uzağında-yakınında, sağında-solunda kavramlarını kullanarak söylemesini isteyiniz. Çocuğun doğru tepkilerini pekiştiriniz, bağımsız olarak yanıtlamayan çocuklara ipucu vererek onların doğru yanıtlamalarını sağlayınız. Çocuklar bağımsız olarak doğru tepkiler verene kadar farklı günlerde öğretim etkinliklerine devam ediniz ve bu etkinliklerde ipucunu aşamalı olarak azaltınız. Tüm oyun etkinliklerinin sonunda kaza yapmadıkları için çocuklara teşekkür ederek oyunu sonlandırınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz ve sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan ve çocukların katılım gösterdiğinden emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Ortamın çocukların rahatlıkla hareket edebilecekleri ve birbirlerini izleyebilecekleri bir genişlikte olmasına dikkat ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Oyun başlamadan önce gerekliyse, platformu dokunarak tanıyabilmesi için süre tanıyınız. Çocuğun hareket alanını kısıtlayacak engelleri ortadan kaldırınız. Çocuğun bağımsız hareket etmesi için biraz daha fazla zaman vermeye dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun ifade edici dil becerileri sınırlı ise söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz. İşaret dili kullanan çocuklarda yönergeleri işaret ipucu eşliğinde veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa yoları onun rahat hareket edebileceği biçimde düzenleyiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak varlıkların mekânda konumunu uzağında-yakınında, sağında-solunda kavramlarını kullanarak söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Dramatik oyun merkezinde bir kafe alanı oluşturabilirsiniz. Örneğin masaları, sandalyeleri, oyuncakları diziniz. Sırayla çocuklardan garson olmalarını isteyiniz ve "Elif'in yakınında kim oturuyor? Ayşe Elif'e yakın mı uzak mı? Şu kırmızı masa sarı masanın neresinde? İki masa birbirine yakın mı? Kırmızı masadaki bardak çatalın neresinde?" gibi sorular sorunuz.
- Masada minyatür ev, ağaç, araba insan gibi oyuncaklarla bir mahalle kurup masada oyunu uzağında-yakınında, sağında-solunda yönergelerine uygun olarak kur-gulayabilirsiniz.
- Çocuklar bahçede oyun oynarken ara sıra çocukları yanınıza çağırıp benzer soruları sorabilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste varlıkların mekânda konumunu uzağında-yakınında, sağında-solunda kavramlarını kullanarak söylese bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Örüntüler ve Sınıflama (MAT)

Kazanım: MAT 6.9. Bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan üçlü bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirir.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- MAT 6.7. Bir ögesi eksik bırakılan, ikili basit bir örüntünün eksik bir parçasını tamamlar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan üçlü bir örüntü gösterip bunu kaldığı devam ettirmesini isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan üçlü bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Sınıftaki legolar.
- Müzik parçası.

Uygulama

Çocuklara bir "lego avı" oyunu oynayacaklarını söyleyerek dikkatlerini çekiniz. Oyun için hazırlık yaparken "Beni dikkatle dinleyin." diyerek aynı anda oyunu anlatmaya başlayınız. Sınıfın zeminine ortada kalacak şekilde farklı büyüklüklerde ve farklı renklerde birçok lego koyunuz ve buranın lego havuzu olduğunu söyleyiniz. Ardından yine yere ortadaki bu havuzun yakın çevresine büyük, orta, küçük aynı renk legolar yerleştirip bunlarla bir üçlü örüntü oluşturunuz. Her örüntüyü farklı renklerden oluşturmaya dikkat ediniz. "Herkes beni dinlesin. Yerde herkes için birer örüntü oluşturdum. Bir büyük, bir orta ve bir de küçük legolar var bu örüntüde. Şimdi müziği açacağım ve dans etmenizi isteyeceğim. Sonra müziği durduracağım ve müzik durunca size en yakın örüntünün önüne gidip oturmanız gerekiyor. Önünüzdeki örüntüyü kaldığı yerden devam ettirmek için ortadaki legolardan uygun legoyu alıp örüntüye eklemenizi istiyorum. Tamamlayınca el kaldırın ve beni bekleyin." deyiniz. Ardından "Sorunuz var mı? Hazır mısınız?" diyerek oyunu başlatınız. Müziği açınız. Bir süre sonra müziği durdurunuz. Müziği durduğunuzda çocuklara nereye en yakınsalar oradaki örüntüyü devam ettirmelerini söyleyiniz. Tüm çocukların bir örüntüde olduğundan emin olunuz. Çocukların neler yaptığını dikkatle gözlemleyiniz. Bir çocuk örüntüyü dikkatle inceleyip doğru tepkiyle tamamladığında "Harikasin. Örüntüyü kaldığı yerden devam ettirdin." diyerek hemen pekiştiriniz. Yanlış tepki veren çocuklara öncelikle "Dikkatli incele. Bak önce büyük bir sarı lego, sonra orta büyüklükte sarı bir lego ve son olarak da küçük bir sarı lego var. Sen de öyle yap." diyerek sözel ipucu veriniz. Gerekliğinde fiziksel ipucu vererek örüntüyü birlikte yapınız. İlk turda tüm çocuklar örüntüleri kaldığı yerden devam ettirmeyi başardığında, ikinci tura geçiniz. Müziği tekrar açarak çocukların ilgilerine göre kaç deneme yapılacağına karar veriniz. Çocuklar örüntüleri bağımsız olarak tamamlayana kadar farklı günlerde bu etkinliği tekrar ediniz. İpucu verdiğiniz durumlarda etkinlikler içinde ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz ve çocukların bağımsızlığını artırınız.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.

- Müzik durduğunda iki çocuk bir örüntünün önüne oturmak isterse birini boş olan örüntüye yollayınız.
- Çocukları izleyiniz ve müziği her seferinde bir çocuk bir öncekinden farklı örüntüdeyken durdurarak tüm örüntülerde denemeler yapmasını sağlayınız.
- Çocukların düzeylerine göre oyunu bir yarışmaya döndürebilirsiniz. Örüntüyü kaldığı yerden ilk önce kazanana pekiştireçler veriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Dans süresince çocuğun hareketlerini kısıtlayacak engelleri ortadan kaldırınız. Kullanacağınız legolarda mümkünse fark edilirliliği artıracak doku ekleme gibi uyarlamalar yapınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Birlikte bir iki kez uygulamayı yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerekiyorsa çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, sizi yönlendirmesiyle masa başında çalışabilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı, müziğin sesi, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği müziği kullanınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip bölerek çalışabilirsiniz. Büyük legoyu bulan çocuğa "Büyük legoyu koy. Şimdi orta büyüklükte legoyu bul. Elindekini koy. Şimdi en küçük legoyu bul." gibi yönergeler verebilirsiniz. Çocuğa özel yönerge verebilirsiniz (örneğin "Herkes örüntüleri kaldığı yerden devam ettirsin. ... (çocuğun adı) sen de örüntüyü kaldığı yerden devam ettir." vb.).

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan üçlü bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Beslenme zamanında her çocuğun önüne birbiriyle aynı büyüklükte birer plastik, kâğıt ve metal bardaktan oluşan üçlü örüntü oluşturunuz ve bunu devam ettirmelerini isteyiniz.
- Yine beslenme zamanında aynı büyüklüklerde sarı, yeşil ve kırmızı elmadan oluşan üçlü örüntüyü kaldığı yerden devam ettirmesini isteyiniz.
- Renkli düğmelerle oluşturulmuş üçlü bir örüntüyü sürdürme çalışmaları yapınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde üç oturum üst üste bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan üçlü bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma (MAT)

Kazanım: MAT 7.10. Somut nesnelere için basit bir nesne grafiği oluşturur.

Ön koşullar

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa somut nesnelere vererek bir grafik oluşturmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde somut nesnelere için basit bir nesne grafiği oluşturursa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Elma, armut, mandalina dilimleri.
- Meyve dilimlerinin resmi olan karton.
- Çocuk sayısı kadar meyve (elma, armut, mandalina) kalıbı.
- Boya kalemleri.
- Yapıştırıcı.

Uygulama

Beslenme zamanında, masaya içinde elma, armut ve mandalina dilimleri olan bir kap koyunuz ve çocuklara bu yiyeceklerden hangisini isterlerse seçip yiyebileceklerini söyleyiniz. Çocuklar size bakarken siz de bir dilim meyve alıp yiyiniz. Sınıfa döndüğünüzde hepsine beyaz renkte fon kartonundan hazırlanmış, elma, mandalina armut dilimlerini veriniz ve beslenmede yedikleri meyve dilimini boyamalarını isteyiniz. Siz de yediğiniz meyve dilimi resmini boyayınız. Masaya bir fon kartonu üzerine iki yatay satır (üst satır meyve dilimlerini temsilen yapıştırılacak daha dar, alttaki satır tercih edilen meyveyi yapıştırmak için daha geniş tutulmalı) ve üç dikey sütundan oluşan bir grafik örneği hazırlayınız. Grafiğin nesnelere sayısını görmeye ve karşılaştırmalar yapmaya yardım eden bir tablo olduğunu açıklayınız. Ardından, "Çocuklar üstteki satırda üç meyve resmi yapıştırılmış. Bunlar sizin ara öğünde yediğiniz meyve dilimlerini gösteriyor. Altları ise boş. Şimdi yediğiniz meyve dilimi hangisi ise o meyvenin altına, meyve diliminin resmini yapıştırmanızı istiyorum. Örneğin armut dilimi yediysen armudun altına, elma dilimi yediysen elmanın altına ve mandalina dilimi yediysen mandalananın altına elindeki resmi yapıştırmanızı istiyorum." diyerek grafiğin nasıl oluşturulacağını açıklayınız. Önce siz, yediğiniz meyvenin altına elinizdeki meyve dilimi resmini yapıştırınız ve "Bakın, ben bir dilim elma yemiştım ve elimdeki elma dilimi resmini bu grafikteki elmayı temsil eden sütuna yapıştırıyorum." deyiniz. Sırayla tüm çocuklardan da aynı işlemi tekrarlamalarını isteyiniz. Çocuklar elindeki meyve dilimi resmini meyveyi temsil eden kısma yapıştırdıysa pekiştiriniz. Çocuk bağımsız olarak tamamlayamamışsa önce sözel ipucu ile yönlendiriniz. Sözel ipucunun yetersiz kalması durumunda fiziksel ipucu ile elmayı yapıştırmasını sağlayınız. Grafik tamamlandıkça çocuklara teşekkür ederek grafiğinizi panoda sergileyiniz. Grafik hakkında "Hangi meyve dilimi daha çok tercih edilmiş? Hangi meyve daha az tercih edilmiş? Hiç yenilmeyen bir meyve var mı? gibi sorular sorunuz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Etkinliklerde kullanacağınız materyallerin sınıftaki her çocuk için uygun olup olmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde çocukların gereksinimine uygun özel değişiklikler ve uyarlamalar yapınız. Buna benzer etkinliklerle çocuklar bağımsızlaşana kadar tekrarlı çalışmalar yapınız.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Grafiklerle ilgili ilk çizimi yaparken ve çocuklara gösterirken onların dikkatlerinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Tüm çocukların etkinliğe katılım göstermesini sağlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Meyvelerin rengini seçemiyorsa etkinliği farklı meyveler üzerine grafik oluşturma biçiminde uyarlayınız. Grafiği hazırlarken yenilen meyveleri temsil edecek meyve resimlerinin üstüne çocuğun görme duyusuna göre dokunsal özellikler ekleyiniz ve renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli olmasına dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve yüz yüze iken konuşunuz. Anlatımınızı görsellerle destekleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken özellikle boyama aşamasında gerekiyorsa çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, sizi yönlendirerek vereceği tepkilerini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresini çocuğun dikkat süresine göre uyarlayınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz. Grafik oluşturma çalışmasında sevdiği/ilgilendiği oyuncak, nesne ve yiyecekleri kullanınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak somut nesnelere için basit bir nesne grafiği oluşturma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Etkinliği çeşitlendirmek için nesnelere değiştirerek grafiği bu kez yatay olarak hazırlayınız.
- Nesne resimlerinin arkasına mıknatıs yapıştırarak buzdolabı ya da metal mıknatıslı panoda sınıftaki kız-erkek öğrencilerin sayısına ilişkin bir grafik oluşturabilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde somut nesnelere için basit bir nesne grafiği oluşturursa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem (BİL)

Kazanım: BİL 8.7. Gözlemediği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 8.4. Çevresindeki varlıkları ve olayları gözlemleyerek ayrıntılı betimlemeler yapar.
- BİL 8.5. Bilgi toplamak, incelemek, süreç ve ilişkileri gözlemlemek amacıyla araç gereçleri ya da duyarlarını kullanır.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuktan gözlemediği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu anlatmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde gözlemediği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Her çocuk için 1 tane kalem, 2 tane sünger ve 2 tane bitki tohumu (örneğin daha kısa sürede büyüdüğü için nane seçilebilir.).
- Saksı görevi görebilecek 2 tane kâse.

Uygulama

Çocuklara bir deney yapacağınızı söyleyerek masalara davet ediniz. Her birine 2 tane sünger ve 2'şer bitki tohumu veriniz. Süngerlerden birine kalem yardımıyla küçük bir delik açıp tohumlardan birini buraya yerleştirmelerini söyleyiniz. Yardım gerektiren çocuklara yardım edebilirsiniz. Diğer süngere de aynı işlemi uygulayınız. Kâse içine koyduğunuz süngerlerden birini güneş alan cam kenarı gibi bir bölüme koyup çocuktan her gün bunu sulamasını isteyiniz. Diğer süngerin olduğu kâseyi ise güneş almayan dolap içi gibi bir yere koyup hiç sulamamasını söyleyiniz. Bu uygulamadan bir süre sonra çocuk suladığı süngerdeki tohumun büyüdüğünü görecektir. Uygulamaya kaldığı yerden devam edilir. Çocuklara "Bu tohum nasıl/neden büyüdü? Diğer tohum neden büyümedi?" sorusunu sorunuz. Çocuk bu olayı tüm süreçleriyle açıkladığında ve "Bitkiye su verdiğim ve güneş almasını sağladığım için büyüdü, bitkiye su vermediğim için büyümedi." cevabını verdiğinde onu pekiştiriniz. Bir olayın neden/nasıl olduğu konusunda açıklama yapmada yardıma gerek duyan çocuklara ipucu vererek ve cesaretlendirerek onları destekleyiniz. Çocuklar olayların nedenini ve nasıl gerçekleştiğini bağımsız olarak açıklayana kadar farklı günlerde farklı oturumlarla bu çalışmayı tekrarlayınız ve çiçek üzerine aynı soruları sorunuz. Çocukların bağımsızlıkları arttıkça ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır. Çocuklar bağımsız olarak gözlemedikleri bir olayın nedenlerini açıklayana kadar farklı etkinliklerle bu beceriyi çalışmaya devam ediniz.

- Seçtiğiniz tohumların çabuk büyüyecek bitki tohumları olmasına dikkat ediniz.
- Kâselerin orta büyüklükte olmasını sağlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuğun görme duyusuna göre gerektiğinde kullanacağınız süngerin daha büyük, parlak renkli olmasına dikkat ediniz. Süngere delik açarken ve sulama konusunda yardımınızı isterse fiziksel yardım verebilirsiniz. Deneyi çocuğa sözel olarak betimleyerek gerçekleştiriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun sözlü dil becerilerine uygun karmaşıklıkta ve uzunlukta cümlelerle yönerge veriniz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine resim çizerek anlatma tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriye çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun süngere delik açma ve sulama sırasında yardıma gereksinimi varsa yardım ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak gözlemlendiği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklama becerisi çalışınız. Örneğin;

- Bir öykü kitabı yardımıyla gözlemlenen bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklama becerisi çalışınız.
- Sınıf, park, alışveriş mekânları, tiyatro gibi çocukların sıkça bulunduğu mekânlarda gelişen bir olayın nasıl/neden olduğunu çocuğunuzla konuşunuz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde gözlemlendiği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Bilim- Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam (BİL)

Kazanım: BİL 9.10. Nesnelerin hangi malzemeden yapılmış olduğunu söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 8.3. Fiziksel özelliklerine göre nesnelerin benzerliklerini ve farklılıklarını söyler.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğa farklı malzemelerden yapılmış nesnelere verip bunların hangi malzemeden yapıldığını sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde nesnelerin hangi malzemeden yapılmış olduğunu söylese bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Ahşap, cam, toprak, taş, pamuk, iplik, metal, plastik, kâğıt gibi malzemeden yapılmış nesnelere.
- Nesnelere koymak için bir kutu.
- Her çocuğa yeterli miktarda kil, su, naylon masa örtüsü.
- Çocuk sayısı kadar sanat önlüğü.

Uygulama

Sınıfa değişik malzemelerden yapılmış nesnelere bir kutu içinde getiriniz ve masaya kutuyu yerleştiriniz. Çocukların dikkatini çekerek masaya davet ediniz ve getirdiğiniz nesnelere bir süre incelemelerine, dokunarak yüzeyini hissetmelerine izin veriniz. Bunların şekillerine, büyüklüklerine, renklerine ilişkin betimlemeler yapınız ve tartışınız. Ardından çevremizde kullandığımız nesnelere de birçok farklı malzemeden yapılmış olduğunu vurgulayınız. Daha sonra nesnelere hangi malzemeden yapıldıklarını tek tek açıklayınız. "Bakın bu bir vazo. Bu vazo topraktan yapılmış. Bu bir Top. Bu top plastikten yapılmış." gibi. Daha sonra, nesnelere yerlerini değiştirerek veya bir malzemeyi tanıtmak için kullandığınız nesneyi değiştirerek çocuklara bu nesnelere nelerden yapılmış olduklarını sorunuz. Çocuğun doğru tepkilerini pekiştirip gerektiğinde yardım ediniz. Tüm çocuklara benzer sorular sorarak süreci tekrarlayınız. Ardından elinizdeki çuvala işaret ederek "Çocuklar bakın bu da kil." diyerek kil kullanılarak tabak, bardak, süs eşyası, heykel gibi birçok nesne yapılabildiğinden bahsediniz. Çocuklara kendilerinin de anneleri için birer süs eşyası ya da birer heykel yapmayı isteyip istemediklerini sorunuz. Masalara kirlenmemeleri için birer plastik örtü yayarak kili dağıtınız. Suyla bunu bir hamur kıvamına getirmelerini ve bu kilden annelerine bir hediye, heykel ya da istedikleri bir nesneyi oluşturmalarını isteyiniz. Çalışmasını bitiren çocukların yaptıkları çalışmalarını kuruması için uygun bir yere kaldırınız. Gün sonunda hediyelerini, heykellerini ya da yaptıkları nesnelere evlerine gönderiniz. Çocuklar nesnelere neden yapıldığını bağımsız olarak gerçekleştirene kadar farklı günlerde benzer etkinlikleri yapmaya devam ediniz. Bağımsız olarak yanıt veremeyen çocuklara yönlendirici sorularla, sözel ipuçları ile ve model olma ile yardım ediniz. İpuçlarını çocukların bağımsızlaşması için aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Cam gibi kırılabilir nesnelere incelerken dikkatli olmalarını bildiriniz.

- Çocukların nesnelere temas etmesine mutlaka izin veriniz.
- Çocukları kille tanıştırdığınız zaman bu davranışın yenmeyeceğini vurgulayınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan, tüm çocukların nesnelere dokunmasını sağladığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız nesnelere karar verirken nesnelere dokunmalarının farklı olmasına, ham maddesinin dokunsal ya da koku yolu ile anlaşılabilir olmasına dikkat ediniz. Çocuğun nesnelere dokunarak ve koklayarak incelemesi, yakından bakması için süre veriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocukla göz kontağı kurarak yüz yüze konuşunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun sözel dili yeterli değilse resimli kartlarla ya da kullanıyorsa işaret dili ile yanıt vermesini sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken nesnelere dokunmasını için gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Nesnelere onun rahatlıkla manipüle edebileceği büyüklükte ve şekilde olmasına dikkat ediniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresini çocuğun dikkat süresine göre uyarlayınız. Çocuk sevdiği farklı maddelerden yapılmış nesnelere dokunmasını kullanınız.
- Zihinsel yetersizliği olan çocukla çalışırken, gerektiğinde beceriyi basitleştirip bölerek çalışabilirsiniz. Bir malzemeyi bir gün çalıştıktan sonra diğerini başka gün çalışabilirsiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak nesnelere dokunmasını hangi malzemeden yapılmış olduğunu söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Nesnelere dokunmasını hangi malzemeden yapıldığı açıkça belli olacak şekilde resmedildiği çalışma sayfaları dağıtarak yönergeli çalışmalar yapabilirsiniz.
- Farklı malzemelerden yapılmış aynı nesnelere dokunmasını kullanarak hangi malzemeden yapıldıklarını (örneğin cam bardak, plastik bardak, metal bardak, kâğıt bardak vb.) sorabilirsiniz.
- Çocuklara nesnelere dokunmasını nasıl yapıldığına ilişkin kısa videolar izletebilirsiniz.
- Çocuklara çevrede gezip aynı malzeme ile yapılmış küçük nesnelere dokunmasını toplamalarını, topladıkları nesnelere birbirlerine gösterip anlatmalarını isteyebilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde nesnelere dokunmasını hangi malzemeden yapılmış olduğunu söylerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum (BİL)

Kazanım: BİL 10.10. İçinde bulunduğu ortamın kurallarına uyar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 10.7. Evdeki, sınıftaki ve toplumsal alanlardaki kuralları, bu kuralların nedenlerini ve önemini kendince açıklar.
- ÖD 3.16. Bir sosyal ortamda uyması gereken kurallara yetişkin gözetiminde uyar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa içinde bulunduğu ortamın kurallarını açıklayınız. Çocuk dört denemenin üçünde içinde bulunduğu ortamın kurallarına uyarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Sınıf içi kuralların görsel anlatımlarını sağlayan resimli kartlar

Uygulama

Çocuklara kurallara uyma becerisi öğretilirken genellikle yaşlarıyla doğru orantıda olacak sayıda kuralla çalışılmaktadır. Bu nedenle, sınıfınızda 5, 6 ya da çocuğun düzeyine göre 7 kuralla çalışabilirsiniz. Çocuk okula ilk başladığı andan itibaren kuralların konulma nedenini, uyulmasının önemini ve uyulmadığında neyle karşılaşılacağını birlikte tartışarak 5-7 kural belirleyiniz. Kuralın önemini görsellerle destekleyerek çocukların görebilecekleri yerlere asınız. Model olarak kuralları öğretiniz. Çocukların nerede, hangi kurallara, neden uyması gerektiğiyle ilgili açıklamalar yapınız. Daha sonra sınıf içinde çocuklar bağımsız olarak belirlenen kurallara uydukları zaman onları pekiştiriniz. Kurallara uymayan ya da ne yapacağını bilmiyormuş gibi görünen çocuklara kuralları hatırlatınız, doğru davranışı sergilemesi için ipucu veriniz ve doğru davranışları pekiştiriniz. Her sabah güne başlarken kuralları hatırlatınız. Çocuklar belirlenen kuralları bağımsız olarak sergileyene kadar etkinliği sürdürünüz ve verdiğiniz ipuçlarını zamanla geri çekiniz. Drama yolu ile farkı ortamlar için kurallar üzerine çalışmaya devam ediniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Kurallara ilişkin görsellerin anlaşılabilir olmasına dikkat ediniz.
- Kuralların hatırlatılmasının uygulama dışındaki diğer günlerde de yapılmasına dikkat ediniz.
- Kuralları hatırlatan görsellerin çocuklar tarafından rahatlıkla görülebilecek yerlerde asılmasına özen gösteriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Uygulamada kullanacağınız kuralları anlatan resimli kartlara karar verirken çocuğun görme yetisine bağlı olarak resimlerin büyüklüğü, kullanılan renkler ve dokusuna dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Seçeceğiniz resmin parlak renkli, ilgi uyandırıcı olmasına dikkat ediniz. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun sözlü dil becerilerine uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta cümleler ile konuşunuz ve onun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız. Sınıfta ses yalıtımı ile ilgili uyarlamaları/düzenlemeleri yapınız. Çocuğun durumu uygun değilse söyleme becerisi yerine işaret ederek gösterme tepkisini de doğru tepki olarak kaydediniz. İşaret dili kullanan çocuklar için açıklamaları işaret dili eşliğinde yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceri çalışırken gerekirse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine, bakışlarla verdiği tepkilerini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz. Kurallar panosunun onun rahatlıkla görebileceği bir yere asılmasına dikkat ediniz. Çocuk genel bir kural tablosunu izlemekte zorlanıyorsa başlangıçta kişisel bir minik kural tablosu oluşturabilirsiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak içinde bulunduğu ortamın kurallarına uyma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Küçük gruplar oluşturup bu gruplardaki çocuklara kuklalar vererek sınıftaki kurallara uyma davranışlarını pekiştirici çalışmalar yaptırınız.
- Çocukların olumlu davranışlara ve kurallara uymaya odaklanması için her gün birini sınıf başkanı olarak belirleyip kurallara uyan çocukları onun pekiştirmesini isteyiniz.
- Gezi programlarına çıkmadan önce gezi yapılacak yerde uyulması gereken kuralların anlatımını yapabilir ve gezi esnasında da kuralları tekrar gerekçeleri ile birlikte çocuklara hatırlatabilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde içinde bulunduğu ortamın kurallarına uyarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum (BİL)

Kazanım: BİL 11.9. Giriş-çıkış, tuvalet, tehlike işareti gibi basit sembollerin anlamlarını söyler.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 8.1. Çevresindeki nesnelere ve olaylar hakkında sorular sorar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa basit sembollerin anlamlarını sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde giriş-çıkış, tuvalet, tehlike işareti gibi basit sembollerin anlamlarını söylerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Evrensel olan bazı sembollerin kartları (örneğin giriş-çıkış, tuvalet, tehlike işareti, geri dönüşüm, yön okları, makasla kesiniz, buradan açınız vb.).

Uygulama

Çocuğun günlük hayatında gerek duyabileceği ve tanımasında fayda olan sembollerini sınıfa getirip masaya yerleştiriniz. Çocukların dikkatini çekerek masaya davet ediniz. Onlara, bazı semboller getirdiğini ve bunlarla ilgili bir çalışma yapacağını, sizi dikkatle dinlemelerini söyleyiniz. Bir sembolü elinize alınız ve bu sembolün ne demek olduğu, nerelerde bunu görebileceği ve bu işareti gördüğünde ne yapması gerektiği hakkında açıklamalar yapınız. Sırayla tüm semboller hakkında açıklamalar yapıp bu sembolü çevrelerinde görüp görmediklerini sorunuz. Daha sonra, değerlendirme yapmak amacıyla tüm sembollere ilişkin senaryolar üretip çocuğun bu duruma uygun sembolü söylemesini isteyiniz. Örneğin acil bir durumda sınıftan/okuldan/bir binadan çıkış sembolünün hangisi olduğunu, bir kapının üzerine içeri girmek tehlikeliyse hangi sembolün konulması gerektiğini, çok yoğun bir trafikteyken ve kırmızı ışık yanıyorken hangi sembolü göreceklarını söylemelerini isteyiniz. Doğru cevap veren çocukları "Harikasın." diyerek pekiştiriniz. Yanlış cevap veren çocuk olduğunda, cesaretlendirerek ipuçlarınızla doğru tepkiyi vermesine yardım ediniz. Son olarak sembollerin anlamlarıyla ilgili çalışma sayfaları dağıtarak yönergeli çalışmalarla konuyu genişletiniz. Farklı günlerde ve farklı oturumlarda çocuklar bağımsız olarak doğru yanıt verene kadar sembollerin öğretimi etkinliklerini sürdürünüz. Bu etkinlikler içinde ipuçlarını aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Semboller seçilirken çocukların yaş grubuna ve ihtiyaçlarına uygun semboller olmasına dikkat edilmelidir.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz ve çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Gruba gösterilecek olan sembol kartının tüm çocukların görebileceği büyüklükte olmasına dikkat ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız sembolü seçerken çocuğun görme duyusuna göre biraz daha büyük olanını seçiniz ve üzerine çocukla belirleyeceğiniz, çocuk için anlamlı olacak bir dokunsal özellik ekleyiniz. Ayrıca sembolün şeklini sözel olarak betimleyiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz, yüz yüze konuşunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Sınıfta olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.
- Zihinsel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerektiğinde beceriyi basitleştirip sembolleri tek tek çalışabilirsiniz. Bir sembolü tanıma becerisi geliştikten sonra diğer sembole geçebilirsiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak giriş-çıkış, tuvalet, tehlike işareti gibi basit sembollerin anlamlarını söyleme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çocukların serbest oyun zamanlarında bunları kullanmalarını isteyiniz.
- Bir sembolü gösterip bunu gördüklerinde ne yapmaları gerektiğini dramatize etmelerini isteyiniz.
- Sınıflarını tanıtan bir sembol yapmalarını içeren etkinlik düzenleyebilirsiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste giriş-çıkış, tuvalet, tehlike işareti gibi basit sembollerin anlamlarını söylese bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar (BİL)

Kazanım: BİL 12.8. Dün, bugün, yarın sözcüklerini yerinde kullanır.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- BİL 12.6. Geçmiş olayları yeni yaşantısı ile ilişkilendirerek anlatır.
- BİL 12.7. Yakın geleceğe yönelik basit planlamalar yapar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa dün, bugün ve yarınla ilişkili sorular sorunuz. Çocuk dört denemenin üçünde dün, bugün, yarın sözcüklerini yerinde kullanırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- 1 tane fon kartonu.
- Boya kalemleri.

Uygulama

Çocuklar için zaman kavramını somutlaştırmak adına okulun açıldığı ilk günden itibaren rutin bir etkinlik akışı oluşturmanız önemlidir. Çocuk bu planı referans olarak bir etkinlikten önce ve sonra ne yapacağını anlamakta ve zaman onun için daha somut hâle dönüşmektedir. Güne başlama zamanında uygulayacağınız takvim etkinlikleri de bu becerinin çalışılmasında oldukça değerlidir. Her gün okula geldiğinizde "Bugün günlerden ne? Dün neydi? Yarın ne olacak?" gibi sorularınız çocuğa dün, bugün ve yarın kavramlarını anlamlı hâle dönüştüreceklerdir.

Bu beceriyi çalışmak için, dikkatini çekerek onları çember olmaya davet ediniz. Dün, bugün ve yarınla ilgili bir çalışma yapacağınızı söyleyip dün, bugün ve yarın arasında nasıl bir ilişki olduğu hakkında açıklamalar yapınız. Ardından, renkli bir fon kartonunu dünü, bugünü ve yarını temsil edecek şekilde üç bölüme ayırıp bir takvim hazırlayınız. Her birinin üzerine bir işaret yapıştırınız. Örneğin güne sağa dönüş işareti, yarına sola dönüş işareti ve bugüne ise bir dur işareti yapıştırınız. Dün sınıfta neler yaptığınızı söylemelerini isteyiniz. Çocuklardan biri örneğin ördek şarkısı öğrendiğini söylediğinde dünü temsil eden bölüme bir ördek ve bir nota işareti çiziniz. Gelen tüm cevapları dünü temsil eden alana çiziniz. Çocukları pekiştiriniz. Sonra, bugün ne yaptığınızı sorunuz. Örneğin öğle yemeğinde tavuk yedikleri cevabı gelirse oraya bir tabak ve tavuk resmi çiziniz. Benzer şekilde bugün ne yapıldıysa/yapılıyorsa cevaplara göre bugün alanına çiziniz. Son olarak yarın ne yapmak istediklerini sorunuz. Gelen cevaplara göre yarın yapmak istedikleri her şeyi temsil eden küçük çizimler ekleyiniz. Yaptıklarınızı tekrarlayınız ve çocuklara konuyla ilgili "Söyleyin bakalım. Ne zaman tavuk yediniz? Ne zaman ördek şarkısı öğrendiniz? Ne zaman bahçeye çıkmak istiyorsunuz?" gibi konuyla ilgili sorular sorunuz." Çocuklar doğru tepki verdiğinde "Evet güzel söyledin. Dün ... yaptık. Bugün ... yapıyoruz ve yarın ... yapacağız." şeklinde pekiştiriniz. Yanıt veremeyen ve yanlış yanıt veren çocuklara ipucu vererek doğru yanıt vermelerini sağlayınız. Çocuklar bağımsız olarak doğru yanıtlayana kadar her gün bu etkinliği tekrarlayınız. Ekinlik oturumlarında ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu etkinlik, beceriyi çalışmanız için bir örnek niteliği taşımaktadır.
- Çocuklar için zaman kavramı soyuttur. Bu nedenle kendi yaşamları ve yakın çevreleriyle ilişkilendirebilecekleri durumlardan yararlanılmalıdır.
- Sınıfınızda bir saat ve takvim bulundurunuz. Bunlarla ilgili etkinlikler yapınız ve çocukların zamanı okuyabilmelerini sağlayınız.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çocuğa dün, bugün, yarın temalı 3 karton kutu oluşturunuz. 2 gün süresinde sınıfta yaptığınız etkinliklerin bir kısmının kendisini ya da görselini kutulara koyunuz. Bir sonraki gün yapılacak olanı da yarın kısmına koyunuz. Çocuğun bunları çıkararak dün ve bugün yaptığı yarın yapacağı etkinlikler üzerine konuşmasını sağlayınız. Görsellerin belirgin olmasına dikkat ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla göz kontağı kurunuz ve tek seferde bir yönerge veriniz. Çocuğun dil gelişimi düzeyine göre uygun uzunlukta ve karmaşıklıkta cümlelerle konuşunuz ve çocuğun verdiği yönergeyi anladığından emin olunuz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresinin çocuğun dikkat süresine uygun olmasına dikkat ediniz. Dün, bugün, yarın kavramını somutlaştırmak için bu üç temayı içeren 3 karton sayfa oluşturunuz. 2 gün süresinde sınıfta yaptığınız etkinliklerin bir kısmının kendisini ya da görselini bu sayfalarda yaptığınız gün kısmına yapıştırınız. Bir sonraki gün yapılacak olanı da yarın kısmına yapıştırınız. Çocuğun bunları çıkararak dün ve bugün yaptığı yarın yapacağı etkinlikler üzerine konuşmasını sağlayınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak dün, bugün, yarın sözcüklerini yerinde kullanma becerisi çalışabilirsiniz. Örneğin;

- Sınıfınızda her gün bir çocuğun başkan olabilmesi için çocuklarla bir başkanlık çizelgesi hazırlayınız. Bir fon kartonuna sınıftaki tüm çocukların fotoğraflarını alt alta yapıştırınız. Bir ok işaretini ise o gün kim başkan olacaksa o çocuğun karşısına getiriniz. Ok işareti aşağı indikçe günlerin geçeceğini belirtiniz. Güne başlama zamanında çocuklara "Bugünün başkanı kim? Dün kim başkanmış? Peki, yarın kim başkan olacak?" gibi sorular sorunuz. Doğru cevaplarda hemen pekiştiriniz. Yanlış cevaplar geliyorsa ok işaretine bakıp tekrar düşünmeleri gerektiğini hatırlatınız ve gerekli ise ipucu veriniz.
- Çocuklardan sanat etkinliklerini biriktirdikleri dosyalarını incelemelerini isteyiniz. "Dün sanat çalışması olarak ne yapmışız gösterin. Peki, bugün ne yapmışız onu gösterin." gibi sorularla dün ve bugün kavramlarını çalışınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste dün, bugün, yarın sözcüklerini yerinde kullanırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Müzik (YSN)

Kazanım: YSN 13.9. Şarkılı oyunlar oynar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- YSN 13.7. Sözlerinin büyük bir kısmını söyleyerek bir şarkıya katılır.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocukla bir şarkılı oyun oynayınız. Çocuk dört denemenin üçünde şarkılı oyunlar oynarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

Uygulama

Çocuklar şarkılı oyunlarla şiirsel metinlerle hem eğlenmekte hem de kavramları daha kolay öğrenebilmektedir. Bu amaçla "küçük kelebekler oyunu"nu oynayacaklarını söyleyerek çocukları oyun oynayacağınız boş alana davet ediniz. Önce oynayacağınız "küçük kelebek oyunu"nın kuralını açıklayınız. Sınıfınızdaki tüm çocuklara kelebek, papatya ve arı rolleri dağıtınız. Kelebeğin, papatyanın ve arının neler yapmaları gerektiğinin şarkıda söylendiğini bildirin. Oyuna başlayınız. Oyuna katılım gösteren ve oyunu şarkı sözlerine uygun olarak devam ettiren çocukları hemen pekiştiriniz. Yardım gerektiren çocukları önce sözel ipucunuzla, gerekliyse de fiziksel ipucunuzla destekleyerek ve cesaretlendirerek oyunda kalmalarını sağlayınız. Aynı oyun etkinliğini farklı günlerde çocuklar rollerinde bağımsızlaşana kadar sürdürünüz. Çocukların bağımsızlaşması için aşamalı olarak ipuçlarını geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Oynatacağınız oyunda öğreteceğiniz kavramın hareketleri çok belirgin şekilde ortaya konmalıdır.
- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce çevrede çocuğun hareketlerini kısıtlayacak engel varsa kaldırınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Çocukla yüz yüze göz teması kurarak konuşunuz. Çocuğun işitme derecesine göre şarkı sesinin yüksekliğini artırınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Ortamı çocuğun rahatlıkla hareket etmesine izin verecek genişlikte olmasına dikkat ediniz. Çocuğun durumu uygun değilse fiziksel hareketlerle tepki vermesi yerine şarkıyı söylemesini veya şarkıyı söylerken el hareketleriyle eşlik etmesini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken çocuğun sevdiği ve ilgilendiği şarkıları, oyunları/oyun materyallerini başlangıçta kullanınız. Çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak şarkılı oyunlar oynama becerisi çalışınız. Örneğin;

- "Kırmızı balık, miço, aç kapıyı bezirgân başı" gibi birçok oyunu sınıfınızda oynatınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste şarkılı oyunlar oynarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans (YSN)

Kazanım: YSN 14.7. Dans ederken kendisine verilen yürü, dön, uzan gibi ardışık yönergelere uygun hareket eder.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- YSN 14.5. Dansla ilgili basit vücut hareketlerini içeren yönergelere göre vücudunu hareket ettirir.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa dans edeceğini ve bu süreçte kendisine verdiğiniz yürü, dön, uzan gibi ardışık yönergelere uymasını söyleyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde dans ederken kendisine verilen yürü, dön, uzan gibi ardışık yönergelere uygun hareket ederse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- CD çalar.
- Dans edilecek bir müzik parçası.

Uygulama

Çocuğa hareketleri çok baskın ve hoşuna gideceğinden emin olduğunuz yöresel bir folk dansı öğreteceğinizi söyleyerek onu oyun alanına davet ediniz. Öncelikle bu dansı sergileyen başka çocukların olduğu bir görüntüyü birçok kez izletiniz. Ayrıca dans müziğine aşina olmasını sağlamak için birçok kez müziğini dinletiniz. Sonra, nasıl dans edeceğini öğrenmesi için dans hareketlerine model olacağınızı söyleyip sizi dikkatle izlemesini hatırlatınız. Model olurken "Şimdi sağ ayağımı öne alıyorum. Hemen sonra sol ayağımı öne alacağım. Sonra küçük küçük adımlarla 3 kez yürüdükten sonra geriye dönüyorum ve yere uzanıyorum." diyerek hangi figürleri yaptığınızı söyleyiniz. Çocuklardan da denemeleri isteyiniz. Denemeleri için birçok fırsat veriniz. Çocuk dans etmeye çalışırken ona "Yürü, dön, uzan." gibi ardışık yönergeler veriniz. Çocuklar yönergelere uyduklarında "Aferin sana işte küçük küçük 3 adım yürüyorsun. Güzel, devam et bakalım. Şimdi geri dön. Ne güzel geri döndün. Yere uzan. Ne muhteşem bir yere uzanma. Tebrikler sana minik dansçı." gibi ifadelerle pekiştiriniz. Çocuk yönergelerine uymayı başaramıyorsa ya da ne yapacağını bilmiyorsa gözükiyorsa yönergeyi çok daha yavaş söyleyiniz. Yönergeleri nasıl gerçekleştireceğini bilmiyormuş gibi görünen ya da yanlış hareketler yapan çocuklara model ipucu veriniz. Gerekiyorsa fiziksel yardım vererek yönergenize adım adım uymasını sağlayınız. Çocukların ilgisi devam edene kadar çalışmayı sürdürünüz. Tüm çocuklara dansa katıldıkları için teşekkür edip becerinin çalışılması oturumunu en çok sevdikleri bir müziği açarak ve diledikleri gibi dans edebileceklerini söyleyerek sonlandırınız. Çocuklar dansla ilgili yönergelere bağımsız uyana kadar farklı günlerde bu etkinliği tekrarlayınız. Çocukların bağımsızlaşması için ipucunu aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Etkinlikte yürü, dön, uzan gibi yönergelere uygun hareket ederken çevre güvenliğine dikkat ediniz. Zeminin düşmeye sebep olacak kayganlıkta olmadığından, yerin temizlenmiş olduğundan emin olunuz.

- Yönergeleri çocuklar tarafından duyulabilecek bir ses tonu ile verdiğinizden emin olunuz.
- Etkinlik süresince çocukların motive olması için eğleniyormuş gibi yapınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Çalışacağınız alanı önceden tanımaya fırsat veriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken odaklanmasını kolaylaştırmak üzere çalışılan ortamdaki gürültü ve karışıklığı ortadan kaldırınız. Gerekirse hem sözel olarak yapacağı hareketi söyleyiniz. Hem de hareketi anlatan resimli kartı çocuğa göstererek aynı hareketi yapmasını isteyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Beceriyi çalışırken gerekliyse çocuğa daha uzun zaman ayırınız. Çocuğun durumu uygun değilse dans ederek tepki vermesi yerine farklı ardışık yönergelere el çırparak ve kollarını kullanarak vereceği tepkilerini de kabul edebilirsiniz.
- Otizm spektrum olan veya riski taşıyan çocukla çalışırken, etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Olup bitenleri anlamasına yardım etmek için çocuğun gelişim düzeyine uygun, açık, net cümleler kullanınız. Etkinliği çocuğun ilgisini ve dikkatini izleyerek oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak dans ederken kendisine verilen yürü, dön, uzan gibi ardışık yönergelere uygun hareket etme becerisi çalışınız. Örneğin;

- Farklı bir müzikle ve farklı hareketleri içeren yönergelerle çalışmayı tekrarlayınız.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste dans ederken kendisine verilen yürü, dön, uzan gibi ardışık yönergelere uygun hareket ederse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Sanat (YSN)

Kazanım: YSN 15.11. Yarım bırakılan resim ya da çizimleri kendince tamamlar.

Ön koşullar: Çocuğun aşağıdaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- YSN 15.2. Kendine göre anlamlı resimler yapar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa yarım bırakılmış bir resim veya çizim veriniz ve tamamlamasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde yarım bırakılan resim ya da çizimleri kendince tamamlarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Her çocuk için boya kalemleri.
- Çocukların en sevdiği çizgi film karakterlerinin yer aldığı bir tam bir de yarım resim/çizim.

Uygulama

Çocukların dikkatini çekerek masalara davet ediniz. Masalara her çocuk için yan yana birinde çocuğun en sevdiği çizgi film karakteri diğerinde ise bu karakterin resminin sadece bir kısmının yer aldığı iki resim kâğıdı koyunuz. Çocuklara "Bakın sizlere en sevdiğiniz çizgi film karakterini getirdim. Gördüğünüz gibi bir tanesi tam, diğeri de eksik. Şimdi herkes .... (sevdiği çizgi film karakteri)'nin çizildiği resme bakıp diğer resimde eksik olan yerleri tamamlasın ve tam 2 tane .... (sevdiği çizgi film karakteri)'niz olsun." deyiniz. Bir çocuk önündeki resme bakarak yarım kalan resmi tamamladığında "Aferin ... (çocuğun adı). Harika iş çıkardın." diyerek pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocuklara önce "... (çocuğun adı) dikkatli incele. Bak .... (sevdiği çizgi film karakteri)'nin burasında ... var, kıyafeti ...ya benziyor." gibi sözel ipuçlarınızla, gerektiğinde de fiziksel ipuçlarınızla yardım sağlayarak birlikte yapınız. Tüm resimleri panoda sergileyiniz. Çocuklar yarım bırakılan resmi tamamlamada bağımsızlaşana kadar farklı günlerde bu etkinlikleri tekrarlayınız ve verdiğiniz ipuçlarını aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Çocukların hoşuna gidecek resimlerden/çizimlerden yola çıkmanız önemlidir.
- Çocuklar bireysel olarak birbirinden çok farklı olacağı için resim çizme becerisinde her çocuğu bireysel olarak değerlendiriniz. Beceriye çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Çocukların katılımını artırmak için süreyi iyi ayarlayınız.
- Çocuğun başarılı girişimlerini ve doğru tepkilerini anında pekiştiriniz. Sık sık destekleyici geri bildirim veriniz. Fakat gereksiz ya da fazladan ipucu vermekten kaçınınız. Yardıma ihtiyacı olduğundan emin olmak için bekleyerek gözlem yapınız. Yardıma gereksinim duyduğundan emin olduktan sonra yardım ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ve dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Kullanacağınız resimlere karar verirken çocuğun görme duyusuna göre renklerin zıtlığına, daha büyük, parlak renkli, dokunsal özellikleri olmasına dikkat ediniz. Kalem renginin şekil renginin ve zemin renginin zıt olmasına özen gösteriniz. Gerekli ise kâğıdın etrafına kâğıtla zıt renkli bir çerçeve koyunuz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken onunla yüz yüze göz teması kurarak iletişim kurunuz. Gerektiğinde ses tonunuzu biraz daha artırınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken kendisini yeterli ve bağımsız bir birey olarak görmesini engelleyecek gereksiz/aşırı fiziksel yardım sağlama, onun yerine yapma gibi eylemlerden kaçınınız. Gerekli ise kalem tutucular ya da kalın kalemler, parmak boyalar kullanınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresi, sınıf ışığı ve ses düzeyi, çocuğun oturacağı sandalye, duygusal tercihleri gibi aşırı duyarlı olabileceği durumları belirleyip bunlarda uyarlamalar yapınız. Çocuğun sevdiği ve ilgilendiği resimleri kullanınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabilir farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak yarım bırakılan resim ya da çizimleri kendince tamamlama becerisi çalışınız. Örneğin;

- Büyük grup olarak bir orman resmi yapacağınızı söyleyiniz. Kâğıdın bir yerine siz bir ağaç resmi yapınız. Çocuklardan her birinden sizin kaldığınız, arkadaşının kaldığı yerden devam ederek ormana farklı bir ağaç veya farklı bir hayvan çizmesini isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste yarım bırakılan resim ya da çizimleri kendince tamamlarsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro (YSN)

Kazanım: YSN 16.6. Kendisine anlatılan bir öyküyü kendisine özgü biçimde tekrar anlatır.

Ön koşullar

-

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğa bir öykü anlatınız ve kendine özgü olacak şekilde tekrar anlatmasını isteyiniz. Çocuk dört denemenin üçünde kendisine anlatılan bir öyküyü kendisine özgü biçimde tekrar anlatırsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Resimli öykü kitapları.

Uygulama

Sınıfınızdaki çocukların kendileri gibi olma, özgün olma becerilerini geliştirebilmek için sene başından itibaren çocukları bol bol dinlemeli; kendilerini drama, oyun, dans, resim, müzik, şiir, öykü gibi yollarla ifade edecekleri etkinlikler planlanmalıdır. Dinledikleri ile ilgili bireysel paylaşımlarda bulunmaları için destekleyiniz. Bu beceriyi çalışmak için çocuklara kısa bir öykü okuyunuz. Öyküyü çocukların aşına olması için farklı günlerde tekrarlı olarak okuyunuz. Çocuklar öykü kitabına aşına olduktan sonra çocukların öyküyü istedikleri bir şekilde tekrarlamasını isteyiniz. Çocuk ana tema sınırları çerçevesinde kişileri, olayları, nesnelere, yeri veya zamanı farklılaştırıyor, yaratıcılığını kullanarak öyküyü zenginleştiriyorsa "Bravo. Öyküyü farklı bir yolla anlattın. Çok etkilendim." diyerek hemen pekiştiriniz. Yardıma gerek duyan çocuklara yönlendirici sorular sorarak sözel ipuçları vererek ve model olarak yardım ediniz. Çocukların yanıtlarını genişleterek geri bildirim veriniz. Çocuklar bağımsız olarak bir öyküyü anlatana kadar farklı günlerde farklı öykü kitapları ile etkinliği sürdürünüz. Bu etkinlikler içinde ipuçlarını aşamalı olarak geri çekiniz.

Dikkat edilecek konular

- Bu beceriyi çalışırken her çocuğun bireysel olarak gelişimsel düzeyine göre ilerleyiniz.
- Bazı çocukların anlatım hızı farklı olabilmektedir. Dolayısıyla çocukların katılımını artırmak için süre ayarlamasını iyi yapınız.
- Sınıftaki hiçbir çocuğu atlamadan tüm çocuklarla çalıştığınızdan emin olunuz.
- Öyküleri okurken çocukların dikkatinin resimlerin ve sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Öykülerin tüm çocukların görebileceği büyüklükte olmasına, resimlerin anlaşılır olmasına ve dilinin çocuklara uygun karmaşıklıkta olmasına dikkat ediniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, çocukla çalışmadan önce gerektiğinde çocuğun adını söyleyerek ya da dokunarak iletişim başlatıp yönerge veriniz. Öykü kitabının resimlerinin onun görebileceği büyüklükte olmasına ve gerekirse resimlerin sesli olarak betimlemelerinin yapılmasına özen gösteriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken öyküyü açık ve anlaşılır bir dille ve çocuğa uygun bir sesle okumaya özen gösteriniz. Çocuğa öyküyü okurken onunla yüz yüze olmaya özen gösteriniz. Çocuğun sözel anlatım becerileri yeterli değilse sözel olarak anlatma yerine resim çizerek anlatmasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, çalışma yaparken çocukta sözel dil becerileri sınırlı ise ya da yoksa hareketlerle ya da resimlerle anlatmasını sağlayınız.
- Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, çalışma yaparken etkinliğin süresini çocuğun dikkat süresine göre uyarlayınız. Öyküleri çocuğun ilgi alanlarını göz önüne alarak seçiniz. Tekrar anlatma aşamasında gerekli ise başlangıçta öykünün bileşenlerini (örneğin karakter, ortam, olay, sonuç vb.) içeren bir görsel şema ile anlatmasını sağlayınız ve zamanla şemayı geri çekiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

Günlük akışınızda, çocuğun gelişimine uygun ve ulaşılabılır farklı nesne/oyuncak/araç gereçler kullanarak farklı etkinlik merkezlerinde veya farklı yetişkinlerle ya da akranlarla, yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinliklerde, rutinlerde ve geçişlerde, bireysel, küçük ve büyük grup etkinliği olarak kendisine anlatılan bir öyküyü kendisine özgü biçimde tekrar anlatma becerisi çalışınız. Örneğin;

- Çocukların izledikleri bir durumu kendilerine özgü şekilde tekrarlamalarını isteyiniz.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuk dört denemenin üçünde, üç oturum üst üste kendisine anlatılan bir öyküyü kendisine özgü biçimde tekrar anlatırsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

- Ammer, J. J., & Bangs, T. (2002). *Birth to Three-Assessment and Intervention System (BTAIS-2)*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Ball, M. F. (2002). *Developmental Coordination Disorder: Hints and Tips for the Activities of Daily Living*. Jessica Kingsley Publishers.
- Berk, L. (2013). *Child Development (9th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Bielenberg, K. (2008). *All Active. 35 Inclusive Physical Activities*. Champaign: Human Kinetics.
- California Department of Education (2008). *California Preschool Learning Foundations-Volume 1*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/preschoollf.pdf>
- California Department of Education (2010). *California Preschool Learning Foundations-Volume 2*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/psfoundationsvol2.pdf>
- California Department of Education (2012). *California Preschool Learning Foundations-Volume 3*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/preschoolfoundationsvol3.pdf>
- California Department of Education (2015). *Kindergarten Chapter of the Mathematics Framework for California Public Schools* Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/ci/ma/cf/documents/mathfwkindergarten.pdf>
- Cowden, J.E. & Torrey C.C. (2007). *Motor Development and Movement Activities for Preschoolers and Infants with Delays*. Springfield: Charles C Thomas Publisher.
- Dienstmann, R. (2008). *Games for Motor Learning*. Champaign: Human Kinetics.
- Delaney, T. (2009). *101 Games and Activities for Children with Autism, Asperger's, and Sensory Processing Disorders*. McGraw-Hill Companies.
- Einon, D. (1999). *Learning Early: Everything Parents Need to Encourage and Develop Their Child's Learning Skills From Birth to Six Years of Age*. Checkmark Books.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Mathematics*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Creative Arts*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Science & Technology*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.

- Frankenburg, W. K., Dodds, J., Archer, P., Shapiro, H., & Bresnick, B. (1992). *The Denver II: A Major Revision and Restandardization of the Denver Developmental Screening Test*. *Pediatrics*, 89(1), 91-97.
- Gordon, A. M., & Browne, K. W. (2015). *California Edition Beginning Essentials in Early Childhood Education*. Cengage Learning.
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R. J. (1999). *Assessing Cognitive Development in Early Childhood*. Early Childhood Development.
- Guralnick, M. J. (2001). *Early Childhood Inclusion: Focus on Change*. Paul H. Brookes Publishing Company, PO Box 10624, Baltimore, MD 21285-0624.
- Haibach, P.S., Reid, G., & Collier, D.H. (2011). *Motor Learning and Development*. Champaign: Human Kinetics.
- Hammon, V. (1995). *Developing a Marketing Strategy for an Early Childhood Education Program in Hawaii*.
- Harding, J., Meldon-Smith, L., & Sheridan, M. (2012). *Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Routledge.
- Howard, J. (2017). *Mary D. Sheridan's Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Taylor & Francis.
- Jenkinson, J., Hyde, T., & Ahmad, S. (2008). *Building Blocks for Learning Occupational Therapy Approaches: Practical Strategies for the Inclusion of Special Needs in Primary School*. John Wiley & Sons.
- Kurtz, L. A. (2003). *How to Help a Clumsy Child: Strategies for Young Children with Developmental Motor Concerns*. Jessica Kingsley Publishers.
- Kurtz, L. A. (2007). *Understanding Motor Skills in Children with Dyspraxia, Adhd, Autism, and Other Learning Disabilities: A Guide to Improving Coordination*. Jessica Kingsley Publishers.
- Mayesky, M. (2014). *Creative Activities and Curriculum for Young Children*. Cengage Learning.
- MEB (2018). *Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (0-36 Ay) Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- MEB (2018). *Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (37-78 Ay) Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Plomin, R., & DeFries, J.C. (1985). *Origins of Individual Differences in Infancy: The Colorado Adoption Project*. Orlando, FL: Academic.

- Savaşır, I., Sezgin, N., & Erol, N. (1995). *Ankara Gelişim Tarama Envanteri El Kitabı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Sher, B. (2009). *Early Intervention Games: Fun, Joyful Ways to Develop Social and Motor Skills in Children with Autism Spectrum or Sensory Processing Disorders*. John Wiley & Sons.
- Teaford, P. (2010). *Hawaii Early Learning Profile (HELP) 3-6 Checklist (2nd Ed.)*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.
- Teaford, P. (2010). *Help 3-6 Activities at Home (2nd Ed.)*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.
- Temel, F., Ersoy, Ö., Avcı, N., & Turla, A. (2005). *Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı "GEÇDA"*. Ankara: Rekmay Ltd. Şti.
- The Early Childhood Direction Centre (2012). *Developmental Checklists Birth to Five*. Retrieved From http://ecdc.syr.edu/wpcontent/uploads/2013/01/Developmental_checklists_Updated2012.pdf
- Tomprowski, P., McCullick, B., & Pesce, C. (2015). *Enhancing Children's Cognition with Physical Activity Games*. Human Kinetics.
- Woodhead, M. (1996). *In Search of the Rainbow: Pathways to Quality in Large-Scale Programmes for Young Disadvantaged Children. Early Childhood Development: Practice and Reflections Number 10*. Bernard van Leer Foundation, PO Box 82334, 2508 EH, The Hague, Netherlands (Single copies free of charge).

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

Karekodu okutun, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaşın!

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.